

Møte fredag den 3. desember 2010 kl. 9

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 29):

1. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011) og Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011) pkt. 7.2)
2. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2011 (Innst. 17 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011))
3. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om hjelp til flomofre i Pakistan (Innst. 92 S (2010–2011), jf. Prop. 10 S (2010–2011))
4. Referat

Presidenten: Representantene Hallgeir H. Langeland og Lars Myraune, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

Sak nr. 1 [09:01:25]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011) og Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011) pkt. 7.2)

Sak nr. 2 [09:01:49]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2011 (Innst. 17 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 45 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og medlemmer av regjeringen 15 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på ta-

lerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Roald Hansen (A) [09:03:06]: I mange av våre europeiske naboland øker uroen for framtiden. Land etter land kutter dypt i statens utgifter for å håndtere gjeldskrisen. Velferdstjenester og trygder reduseres. Arbeidsledigheten vokser. Folk går ut i gatene i protest mot at det er de som må bære byrdene av finanskrisens etterskjelv.

Norge er det land som skiller seg ut, med store overskudd, lav arbeidsledighet og økonomiske muligheter til å fornye og forsterke velferdssamfunnet.

Det er i den økonomiske krisen truslene mot stabiliteten i vår del av verden nå ligger. Lykkes ikke våre naboland i å få økonomien på fote igjen, lurar også farene for voksende proteksjonisme, svekket internasjonalt samarbeid, og for at nasjonalistiske krefter kan vinne ytterligere politisk fotfeste.

Det tette samarbeidet som er utviklet i Europa med utgangspunkt i den økonomiske integrasjonen, er det viktigste redskapet landene har for å overvinne den økonomiske krisen. Det er bare gjennom samarbeid man kan lykkes. Alternativet ville vært alles forsøk på å velte problemene over på naboen. Så integrert som landenes økonomi er blitt, ville det fort bli en bumerang som slo tilbake.

Selv om Norge er i en helt annen situasjonen, er vi ikke beskyttet mot virkningene av det som skjer i landene rundt oss. Vår økonomi er for sterkt integrert i våre naboers til det.

Hele denne situasjonen understreker et sentralt element som det er bred enighet om i norsk utenrikspolitikk, nemlig betydningen av forpliktende internasjonalt samarbeid og en internasjonal rettsorden. Innstillingen fra utenriks- og forsvarskomiteen viser først og fremst den brede enigheten om hovedlinjene i vår utenriks- og forsvarspolitikk. De største skillene kommer til syne i bistandspolitikken, mellom regjeringen og sentrum på den ene siden og høyrepartiene på den andre.

Nordområdene er regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Det understøttes av en kraftig økning i bevilgningene neste år, da den samlede innsatsen vil beløpe seg til 1,2 mrd. kr.

I løpet av 20 år har nordområdene blitt forvandlet fra en friksjonsflate mellom øst og vest til et samarbeidsområde for en bærekraftig ressursforvaltning i Barentshavet, forskning og klimaovervåking i Arktis, og næringsutvikling på begge sider av den norsk-russiske grensen. Enigheten om grenselinjen i Barentshavet og avtalen om samarbeid i dette området, har fjernet vårt eneste utestående spørsmål med Russland. Avtalen om grenseboerbeviset har styrket mulighetene både for nærings samarbeidet og folk-til-folk-samarbeidet over grensen. Denne utviklingen er et håndfast eksempel på hvor positiv utviklingen har vært i vår del av verden, på hvordan økt økonomisk samarbeid og integrasjon reduserer grunnlaget for konflikter.

FN med de mange underorganisasjoner er kjernen i den globale samarbeidsstrukturen. Med unntak av Fremskrittspartiet er det bred oppslutning om vårt sterke engasjement

i FN-systemet, politisk og økonomisk. Dette engasjementet omfatter ønsket om og behovet for reformer som kan gjøre FN mer slagkraftig og mer målrettet. To norske statsministre har vært sentrale i dette arbeidet. Fremskrittspartiet skiller i realiteten lag med de andre partiene. I innstillingen er partiet sterkt kritisk til FN-systemet, og de kutter nesten 30 pst. i bevilgningene til FN-organisasjonen i sitt alternative budsjett.

Jeg tror det er nødvendig å ha det Lenin kalte en revolusjonær tålmodighet når det gjelder reformarbeidet i FN. Det ligger i internasjonale organers egenart at synet på hva som er effektivt, og hva som målrettet, er ganske ulikt blant over 190 medlemsland. Dessuten er FN også et politisk system, og vi kjenner fra dette hus at det ofte kan være en viss motsetning mellom hva som er politisk hensiktsmessig, og hva som er effektivitet i saksbehandlingen.

Et annet eksempel er jo det nordiske samarbeidet. Også i et samarbeid mellom fem så like land unngår vi ikke byråkratisering og treghet som svekker effektiviteten og substansen. Derfor ber en samlet komité regjeringen ta initiativ til en gjennomgang av organiseringen av Nordisk Ministerråd med sikte på en forenkling, effektivisering og fokusering av arbeidet.

Vi er inne i en omfattende omstilling av Forsvaret – fra et invasjonforsvar til et innsatsforsvar, fra et forsvar vi helst skulle unngå å ta i bruk, til et forsvar vi kan bruke som et sikkerhetspolitisk instrument, slik vi gjør blant annet i Afghanistan.

Det er egentlig bred, tverrpolitisk enighet om denne omstillingen og om hovedstrukturene i vårt nye forsvar. Så ser vi at Høyre vil bruke 600 mill. kr mer neste år, mens Fremskrittspartiet, som vanlig, har en milliard mer å bruke enn det Høyre spanderer. Hadde Fremskrittspartiets opprinnelige forslag til forsvarsstruktur blitt vedtatt, ville man med de ekstra pengene neppe fått mer til driften.

Faren for at konflikter i vårt nærområde skal kreve militær innsats, har vel aldri vært mindre noen gang i vår historie enn det er nå. Det å kunne omstille vårt forsvar i en tid og i en atmosfære preget av fred og fordragelighet i nabolaget er en situasjon vi skal glede oss over. Det gir mulighet for å bruke den tid som er nødvendig til å gjennomføre en så omfattende og krevende omstilling.

Det å skifte fra gamle til nye våpensystemer, enten det er til sjøs, til lands eller i lufta, er ikke som å bytte bil. Skiftene vil gi en periode hvor styrkeproduksjonen går inn i en liten bølgedal. Det tåler vi når konfrontasjon er erstattet av samarbeid i vår verdensdel. Den tiden kan vi ta oss når vi, etter at omstillingen er fullført, har skaffet oss et slagkraftig og fleksibelt forsvar som gjør oss godt forberedt til å møte de nye sikkerhetstruslene og til å kunne bidra både i internasjonale fredsopprettende og fredsbevarende operasjoner.

Vårt engasjement i Afghanistan videreføres på samme nivå neste år som i år. Men den vil endres med større vekt på opplæring og mentorering av afghanske sikkerhetsstyrker. President Karzai kritiserte deler av de amerikanske operasjonene i landet i et intervju med Washington Post nylig og understreket at man ikke i det lange løp kan ha over 100 000 fremmede soldater i landet. Jeg tolker dette

dit hen at presidenten ser nødvendigheten av at Afghanistan selv i løpet av de neste ett til tre årene vil være i stand til å ivareta sikkerheten i landet, slik at den utenlandske militære delen av innsatsen kan trappes ned og avvikles. Vi skal avslutte vårt militære engasjement på en ryddig og ansvarlig måte. Vi skal være beredt til å fortsette den sivile bistanden for å underbygge og forsterke de positive resultatene som også er oppnådd i Afghanistan gjennom alle disse årene.

Det området hvor vi ser de sterkeste politiske skillelinjene i dagens innstilling, er i bistands- og utviklingspolitikken. I en tid hvor mange land er presset av store budsjettunderskudd og høy gjeld, er det viktig at Norge opprettholder sitt høye nivå på bistanden – over 1 pst. av BNI.

Det er skuffende at Høyre ikke tar seg råd til det. Det viser at det blir trangere på statsbudsjettet når man prioriterer plass til store skattelettelser.

Det er gledelig at Kristelig Folkeparti har valgt vår side i denne innstillingen, og at vi i fellesskap har funnet fram til en enighet om denne delen av utenriks- og forsvarskomiteens budsjettinnstilling.

Fremskrittspartiet stiller i en helt annen klasse og kutter 8 mrd. kr på bistandsbudsjettet – 30 pst. av budsjettet. I innstillingen sier partiet at bistandspolitikken må bli «mer fokusert på kvalitet enn på symbolske, kvantitative indikatorer», og henviser til målet om at 1 pst. av BNI skal brukes på bistand.

Denne kvantitative indikatoren har gjort at bistandsbudsjettet har vokst fra rundt 11 mrd. kr til 27 mrd. kr på snaut ti år. 16 mrd. kr mer er ikke symbolpolitikk. Det skaper positive resultater der ute blant noen av de fattigste vi kan finne blant folk flest i denne verden.

Det oppsiktsvekkende med Fremskrittspartiets budsjett på dette området er egentlig ikke kuttet på 8 mrd. kr, men bevilgningen partiet foreslår på 19 mrd. kr. Partiet sier jo i sine merknader at «disse medlemmer kjenner til og støtter konklusjonene i studier som slår fast at bistand i det store og hele ikke har bidratt til økonomisk vekst i u-landene». Hvorfor i all verden vil partiet da bruke 19 mrd. kr på noe de ikke tror hjelper?

Partiet mener at det eneste som virkelig hjelper, er handel og kapitalisme, og at bistand stort sett er å kaste pengene ut av vinduet. Siden Fremskrittspartiets medlemmer av komiteen etter innstillingen å dømme er ivrige lesere av utredninger, forskningsrapporter og bøker om temaet, er det synd de har oversett en artikkel av Anna von Sperling fra 3. november i år. Hun skriver om FN's Human Development Report, som viser at bistand nytter. Flere av landene som ligger blant de ti beste, blant dem Nepal, har bistand som en vesentlig del av sin økonomiske basis. Bistand nytter. Bistand gir utvikling.

Med unntak av at Fremskrittspartiet stiller seg helt på sidelinjen i bistands- og utviklingspolitikken, er det bred enighet om utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikken. Det er en styrke for vårt land. Det gir større tyngde i det arbeidet som alltid må være kjernen i vår utenrikspolitikk – å ivareta våre egne interesser. Vi skal yte viktige bidrag i arbeidet med å løse våre store, felles utfordringer, som klimaendringer, energisikkerhet, fattigdom og

terrortrusler. Hadde Fremskrittspartiet fått sette sitt preg på norsk politikk på dette området, ville våre muligheter til å utgjøre en forskjell vært mye mindre. Det ville også vår internasjonale anseelse vært.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [09:12:54]: Representanten Svein Roald Hansen nevnte ikke veteranene med et ord. Veteranene fra utenlandsoppdrag har gitt uttrykk for misnøye med dagens erstatningsordning, bl.a. peker veteranene på at det skiller mellom fysiske og psykiske skader når det gjelder erstatninger og rettigheter. Videre er det ulik behandling av de berørte etter når de tjenestegjorde. Arbeiderpartiets representant Sverre Myrli sier på sin profil på Arbeiderpartiets hjemmeside bl.a.:

«Likevel er det ikke alle som mener at ordningene er gode nok. Det bør vi ta på alvor. Vi bør derfor gå gjennom de eksisterende erstatnings- og kompensasjonsordninger for å se på eventuelle urimeligheter i disse. Det fortjener våre veteraner.»

Fremskrittspartiet har foreslått å endre reglene i henhold til innspill fra veteranene og har derfor ønsket å styrke dette budsjettet.

Mitt spørsmål til representanten Hansen blir: Hvorfor er ikke dette fulgt opp av regjeringen når det tydelig er representanter som er engasjert i dette, også i Arbeiderpartiet?

Svein Roald Hansen (A) [09:14:08]: Det er helt riktig at arbeidet med veteranene i mange, mange år har vært forsømt. Det er det gjort mye med det siste året, og det kommer en oppfølging til våren.

Vi har fått på plass en erstatningsordning. Den har møtt kritikk, og som representanten Sverre Myrli har uttalt, er vi villige til å se på og gå igjennom den. Jeg tror det kunne være en fordel at den får lov til å virke en liten stund, så man ser hvordan den slår ut. Det er ikke gitt at bl.a. en annen ordning som er foreslått – det er også litt uenighet blant veteranorganisasjonene om hvordan ordningen skal innrettes – slår bedre ut for alle. Så dette er noe vi vil se på og vurdere.

Ivar Kristiansen (H) [09:14:57]: Det svinger faktisk litt over Arbeiderpartiet når man starter budsjett dagen med et gammelt Lenin-sitat. Det bringer litt – for noen kanskje – ekstra varme i salen, og det kan sikkert trenges i det som Nils Arne Eggen definerer som «bakrommet».

Men overgangen til finanskrisen var også interessant. Jeg har jo registrert at Arbeiderpartiet og regjeringen har én løsning blant flere. Den ene er å innføre en såkalt Tobin-skatt – altså en internasjonal skatt på valutahandel – med henvisning til å avgrense de negative virkningene av globalisering. Hva slags negative virkninger har vi hatt i Norge som følge av globalisering?

Svein Roald Hansen (A) [09:15:57]: Jeg tror også Høyre med fordel kunne studert Lenin. Jeg er ikke sikker på om representanten Kristiansen vet hvor dette begrepet

«revolusjonær tålmodighet» skriver seg fra. Det skriver seg altså fra en utålmodighet etter revolusjonen, at ting skulle skje veldig fort. Høyre kunne også i enkelte sammenhenger kanskje lære av det, at av og til skal man ta seg litt tid til å gjennomføre f.eks. krevende og omfattende omstillinger som det vi er midt oppe i nå i Forsvaret, uten å forvente at alt er på plass dagen etter at vi har startet.

Når det gjelder virkningene av globaliseringen i Norge, tror jeg vi – faktisk nesten som vanlig – er på den grønne gren. Vi har hatt store fordeler av det. Men det er baksider og ulemper ved globaliseringen. Det gir press på arbeidsvilkår og lønninger, og det gir press på miljøet hvis vi ikke får felles kjøreregler. Og forslaget om en Tobin-skatt er altså ikke noe som er ønsket ut på det Kristiansen kaller «bakrommet». Det er faktisk en ganske bred internasjonal debatt om dette.

Morten Høglund (FrP) [09:17:10]: Representanten Svein Roald Hansen nærmest harselerer over Fremskrittspartiets bistandspolitikk og vårt forslag om å bruke nær 19 mrd. kr i bistand. Han forsvarer jo selvfølgelig regjeringens opplegg, og det er greit. Men mener representanten Hansen virkelig at bedre utvikling uansett er synonymt med et stort utviklings- og bistandsbudsjett? Er det ingen grense for hvor god utvikling man kan få bare man putter nok penger inn i potten?

Svein Roald Hansen (A) [09:17:53]: Jeg harselerer ikke med Fremskrittspartiets bistandspolitikk. Jeg tar partiets merknader på alvor når de altså ikke har noen tro på at det virker. Og så er spørsmålet om bistand uansett blir bra hvis en bare pøser på med penger. Nei, slik er det selvsagt ikke. Kvaliteten, og hvordan pengene brukes, er viktig. Og det er ikke bare bistand som nytter. Det er veldig viktig at landene også integreres i verdenshandelen, at de får muligheter til næringsutvikling, at de får energitilgang slik at de kan utvikle arbeidsplasser og eget næringsliv. Bistanden skal være et virkemiddel for å hjelpe til, men det må være på et bredt område, for vi vet fra utvikling i vårt eget land at det at alle får mulighet til å være med, at utdanning, at det at kvinner trekkes med, og at god helse er deler av grunnlaget for en utvikling. Det er ikke nok med veier og handel.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Morten Høglund (FrP) [09:19:03]: Fremskrittspartiet mener det er viktig å utfordre norsk utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk på om vi evner å ta vare på det viktigste først – om vi har ivaretatt nasjonens fundamentale utfordringer. Vi er nå midt oppe i en turbulent politisk situasjon med Kina. Den er forhåpentligvis midlertidig. Vi registrerer at gamle nyheter presenteres som nye i Aftenposten, om at vi står alene i viktige Svalbard-spørsmål. Vi opplever en europeisk finanskrisen som kan komme til å bety mye for vår eksportindustri. Vi er i ferd med å legge bak oss et år der vi med stor sorg har opplevd at norske soldater har mistet livet i kampen mot terrorisme i Afghanistan. Dette er noe av det permanente, eller mid-

lertidige, bakteppe som Norge må forholde seg til. I forhold til gamle, vedtatte sannheter og nye utfordringer er det viktig å være forberedt og sikre seg. Langsiktighet og forutsigbarhet er stikkord i en aktiv utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det handler bl.a. om en suverenitetspolitikk som ikke levner tvil om hva som er norske posisjoner. Den skal ivaretas til lands, til havs og i luften og på alle relevante internasjonale arenaer.

Forsvarets rolle i en aktiv suverenitetshevdelse er viktig. Norge har i de senere år, senest med delelinjeavtalen med Russland, fått store, nye havområder å ivareta. Det er således viktig at vi evner å være til stede i hele vårt havdomene. Med bakgrunn i størrelsen på norske havområder er det ikke naturlig å foreta en sammenligning av forsvarsutgiftene i Norge og mange andre europeiske land som har helt andre og mer begrensede geografiske områder å holde oppsyn med. Flere sider ved Forsvarets økonomiske situasjon og senere års omorganisering bekymrer oss, men en av de mer strategiske utfordringene i vårt hjemlige forsvar er Marinens evne til å operere i våre nærområder eller andre steder, som i Adenbukten, der norske interesser skal sikres.

Jeg vil peke på noen sentrale spørsmål: Er vår basestruktur i Sjøforsvaret ideell i forhold til de nordlige utfordringer? Klarer vi å sikre nok seilingsdøgn for vår flåte? Har vi til enhver tid nok mannskap til å bemanne flåten? Vi mener svaret helt eller delvis er nei på disse spørsmålene. Dette svekker Norge, og vi mener det hadde vært riktig å omprioritere på statsbudsjettet for å ivareta denne grunnleggende oppgaven. Situasjonen for de andre forsvarsgrenene er dessverre ikke særlig bedre.

Delelinjeavtalen med Russland i Barentshavet og Polhavet er godt nytt. Avtalen i seg selv er viktig. Den viser også for øvrig arktiske partnere og andre land hvordan grensetvister til havs kan løses. Det å få denne saken ryddet av veien skaper et godt grunnlag for videre samarbeid med Russland. Jeg vil i den sammenheng peke på tre viktige områder for en utdyping av samarbeidet, i tillegg til alt som gjøres i dag.

Det første er et styrket næringslivssamarbeid. Her har næringslivet selv et hovedansvar, men aktiv myndighetsinvolvering vil hjelpe i møtet med et Russland som er annerledes å gjøre forretninger med enn våre andre naboland. Bedre infrastruktur øst-vest er også et område der vi bare ser begynnelsen på noe som kan bli virkelig spennende, og der nye markeder kan åpnes opp og gamle markeder bringes nærmere. Det siste jeg vil nevne er utdanning. Det skjer en god del, ikke minst når det gjelder russiske studenter ved norske læresteder, men det er mindre trafikk den andre veien. Det bør være et mål at flere norske studenter tar et eller flere semestre i Russland, samtidig som vi gradvis må tilby russisk språk ved flere skoler i Norge.

I møter med ungdom peker jeg nettopp på Russland som et land å merke seg, og russisk språk som et språk å satse på. Språkforståelse og mer utveksling på alle nivåer vil fremme et enda bedre naboskap og virke positivt på en lang rekke områder som det er naturlig å samarbeide om.

Når det gjelder arktiske spørsmål, er det viktig at et organ som Arktisk Råd utvikles til å bli den sentrale mel-

lomstatlige møteplassen for arktisk politikk. For noen uker siden gikk lederen av Nei til EU ut og krevde at Norge stoppet EU fra å bli en permanent observatør i Arktisk Råd. EU hadde ikke noe der å gjøre, var argumentet. Jeg er ingen EU-tilhenger, men denne måten å håndtere Arktis på, er ikke riktig. Det kan ikke være slik at vi skyver EU og andre ikke-arktiske stater som måtte ha interesser i regionen, vekk fra mødebordet. Det må være i vår interesse at Arktisk Råd forsvaret sin berettigelse som den viktigste arenaen, og at vi tar dialogen med EU der. Alternativet kan jo være at EU, og kanskje Kina, flytter samtalene om f.eks. skipsfart i Arktis til andre steder – steder der Norge ikke er til stede. Det vil være en uheldig utvikling.

Det er viktig at norske handelsinteresser ivaretas på en aktiv måte. Fortsatt ser det dessverre mørkt ut for Doharunden i WTO. Det betyr at vi må ivareta våre interesser på andre måter, gjennom f.eks. frihandelsavtaler. Vi er glad for at det nå synes å være et raskere tempo i fremføringen av nye avtaler. Samtidig vil vi etterlyse og be om at fremforhandlede avtaler ikke blir lagt til side, og at avtalen med f.eks. Colombia blir lagt frem for Stortinget til ratifikasjon.

Det er opplagt i norsk interesse å sikre at flere land kommer med som aktive deltakere i den globale handel, og at mennesker verden over løftes ut av fattigdom. Norge har ønsket å ta på seg et stort ansvar, og det skal berømmes. Det mangler ikke på idealer. Men som vi har påpekt mange ganger tidligere, bommer det politiske flertallet på medisinen. I stedet for å se om det er feil medisin, fortsetter man å øke dosen. Vi mener mottakerlandene må avmedisineres, stripes for klientmerkelappen og innta en reell partnerskapsstatus, og ikke bare i navnet. Kritikken av eksisterende utviklingspolitikk er for så vidt ikke den vanskeligste øvelsen, men vi nøyer oss ikke med kun å kritisere. Vi fremmer forslag her og i finansinnstillingen som reelt viser vilje til et utviklingspolitisk løft. De tiltak vi foreslår knyttet først og fremst til tollettelser, investeringer og hjelp til handelsfasilitering, opplever vi at det er mye enighet om, men man vil ikke politisk ta inn over seg disse løsningene. Man forblir i tradisjonelle spor, og da er jeg redd for at også løsningene blir like tradisjonelle.

Når vi peker på behov for å endre på norsk handelspolitikk overfor utviklingsland, vil vi vise til undersøkelser som viser at Norge kommer svært dårlig ut, og at vi er nederst på listen over sammenlignbare land når det gjelder å møte utviklingslands behov for bedre tilgang til våre markeder.

Vi har hatt omfattende merknader i sammenheng med våre endringsforslag til bistand i mange år, og i all hovedsak er disse merknadene oversett og har fått lov til å stå alene. Så i år har det skjedd en hyggelig endring, det ønsker vi velkommen, hvor regjeringspartiene, særlig når det gjelder regnskog, møter oss. Vi bestreber oss på å dokumentere våre utsagn med flere kilder og helst forskningsbasert informasjon. I dette tilfellet har vi også selv gjort feltbesøk. Vi vil ikke påstå at vi har absolutt alle svar. Dette er for komplisert til at noen sitter med alle svar. Men når regjeringspartiene i sitt svar til våre merknader kun klarer å komme opp med et nyhetsmagasin som kilde for at de

har rett og vi har feil, da blir jeg ikke nødvendigvis veldig imponert. Jeg registrerer at man føler seg veldig politisk trygg. Jeg håper at man allikevel tar med seg våre synspunkter, ikke minst i forhold til den erfaring man generelt har hatt med norsk utviklingshjelp i løpet av de siste 60 år.

Så er det argumentet om at Norge med Fremskrittspartiets politikk vil miste anseelse og ikke vil bli til å kjenne igjen. Vi foreslår et bistandsbudsjett på nær 19 mrd. kr kombinert med forslag om storstilte investeringer i de fattigste landene, samt tollettelser og andre forslag. Det hadde vært interessant å høre om de rød-grønne har belegg for å påstå at land med tilsvarende andel i bistand, som vi foreslår, og friere handelspolitikk, som vi foreslår, skader seg selv og sin anseelse – for ikke å snakke om den effekten man har på omverdenen. Men om vi klarer å endre utviklingspolitikken, slik at den ikke blir til å kjenne igjen, og vi dermed oppnår reell utvikling, er vi fornøyd med det. Vi skal klare å leve med det. Men at de rød-grønne så til de grader forsvaret det bestående, og resultatet av det bestående, er noe overraskende og skuffende med tanke på de resultater man samlet sett har å vise til.

Jeg vil dermed ta opp alle de forslag som Fremskrittspartiet står bak i innstillingen, alene eller sammen med andre partier, pluss dagens omdelte forslag om en levekårsundersøkelse blant veteraner.

Presidenten: Da har representanten Morten Høglund tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir adgang til replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [09:28:58]: Representanten Høglund sa at det var viktig også for Norge at mennesker blir løftet ut av fattigdom. Det er bra. Men han mener det brukes feil medisin – jeg tror han sa at pasienten måtte «av-medisineres». I innstillingen sier Fremskrittspartiet at de «kjenner til og støtter konklusjonene i studier som slår fast at bistand i det store og hele ikke har bidratt til økonomisk vekst i u-landene».

Videre mener de at

«bistanden i flere tilfeller har bidratt til å svekke den sosiale kontrakten mellom politikerne og innbyggerne i mottakerlandet, til å øke korrupsjonen, til å holde autoritære og totalitære statsledere ved makten og sågar til å forlenge krig og konflikt».

Det er ganske voldsom kritikk av bistanden. Likevel bruker partiet altså 19 mrd. kr, og de bruker dem stort sett gjennom de samme kanalene, de bare reduserer. Hva er det Fremskrittspartiet ønsker å bruke sine midler til, egentlig?

Morten Høglund (FrP) [09:29:58]: Det store løftet og den alternative politikken ligger jo bl.a. i finansinnstillingen og i vårt forslag – som vi har gjentatt nå over flere år – om å gjøre større grad av investeringer i privat sektor i disse landene, konkrete forslag til tollettelser. Vi har konkrete forslag knyttet til handelsfasilitering. Det er en annen politikk enn den som har vært ført.

Hvis man leser våre merknader samlet, vil man se at vår holdning til bistand er nyansert, og at vi tar tak der vi

mener det ikke fungerer godt nok. Så er det områder som det er viktig å satse på, ikke minst innen helse. Det er jo ikke alt som gjøres i f.eks. FN-systemet, som vi mener er forkastelig, absolutt ikke, men vi mener det er behov for å stramme inn. Vi mener at man overmedisinerer pasienten, og vi står bak de uttalelser knyttet til effekten av bistand som representanten Svein Roald Hansen refererer til.

Bård Vegar Solhjell (SV) [09:31:01]: Internasjonal klimapolitikk vert jo ein stadig viktigare del av utanrikspolitikken, og dersom det ein gong i framtida skulle verte sånn at Framstegspartiet kjem i regjering, vil dei verte ein del av ein konstallasjon som skal handtere det temaet internasjonalt.

Eg ønskjer å stille representanten Høglund eit heilt enkelt spørsmål i samband med det: Meiner representanten Høglund at det finst menneskeskapte klimaendringar?

Morten Høglund (FrP) [09:31:38]: Representanten Solhjell vet utmerket godt at dette er et spørsmål som ikke jeg håndterer. Men han peker på det helt korrekte, at vi vil håndtere de spørsmålene på en god og troverdig måte hvis vi kommer i regjering, og ta vare på Norges posisjon i forhold til det.

Jeg er ingen forsker på dette området. Jeg lytter til de råd jeg får fra ulike hold, og jeg er ikke i en slik posisjon at jeg er presset til å håndtere dette spørsmålet på vegne av partiet. Jeg registrerer med stor interesse at her er det delte synspunkter, og jeg som en skarve politiker skal ikke nødvendigvis overprøve de forskerråd som vi får i så måte. Jeg har stor grad av tvil rundt det spørsmålet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:32:39]: Jeg har respekt for representanter som tviler litt. Men det er noe dere tror veldig på – dere har en ukritisk tro på frihandel. Jeg har også respekt for at man har ulike vurderinger rundt det. Det gjennomsyrer også innstillingen og er veldig tydelig at frihandel er svaret på det meste som er vondt og vanskelig her i verden.

Det jeg lot meg overraske over, og som representanten fra Arbeiderpartiet også var innom, var at dere allikevel har valgt å videreføre bistandsbudsjettet, eller dere ønsker å bevilge 19 mrd. kr til utvikling. Så jeg ønsker at representanten skal komme videre inn på: Hvordan skal de 19 mrd. kr bli brukt på en effektiv måte? Jeg ønsker også forklaring på hvorfor Afghanistan løftes fram, at det skulle være en veldig effektiv motstander av bistand gjennom de kjente kanaler, mens andre land vi gir bistand til, ikke er det.

Morten Høglund (FrP) [09:33:31]: Representanten peker på en stor utfordring, ikke bare for Fremskrittspartiet, men jeg tror for Norge og alle land som er engasjert i Afghanistan, og det er å sørge for at bistanden der blir effektiv. Hvis jeg kunne si at jeg var veldig trygg på at alle pengene som bevilges til Afghanistan, blir like godt utnyttet, hadde jeg vært veldig glad – hvis jeg kunne gå herfra i dag og ha den tryggheten med meg. Jeg er ikke så trygg på det.

Vi kan ikke være 100 pst. trygge i forhold til de 19 mrd. kr vi foreslår, like lite som jeg tror regjeringen nødvendigvis kan være trygg i forhold til de 27 mrd. kr de foreslår. Dette er litt prøve og feile. Men det betyr jo ikke at vi skal tilstrebe oss å få ned problemene knyttet til korrupsjon, få ned problemene knyttet til misbruk, få ned problemene knyttet til organisasjoner der man ikke leverer gode nok resultater, og der velger vi å gå aktivt ned og kutte. Vi ser at regjeringen heller går den andre veien år etter år og løfter opp budsjettene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ivar Kristiansen (H) [09:34:55]: Vi har et turbulent år bak oss internasjonalt, som begge de foregående talere har vært inne på, hvor vi rundt oss har innstramminger, finanskriser og en betydelig økt usikkerhet i nokså mange nasjoner der stabilitet har vært kjennemerket.

Det går igjen som en rød tråd i budsjettinnstillingen at Asias betydning øker. Det anskueliggjøres jo også ved at man nå prioriterer Asia tyngre når det gjelder norsk tilstedeværelse igjennom våre utenriksstasjoner. Det er helt naturlig og ikke omstridt. Det er den største voksende og mest betydningsfulle økonomi vi har rundt oss. Samtidig er jeg veldig glad for at de helt naturlige spørsmål om menneskerettigheter, vanlige borgerlige rettigheter, kommer opp som tema rundt den asiatiske utviklingen. Vi får dette om en ukes tid når Liu Xiaobo mottar Nobels fredspris. Vi har sett at i Burma er tidligere nobelprisvinner Aung San Suu Kyi løslatt. Men samtidig ser vi at på Korea-halvøya har Nord-Korea funnet det opportunt å gå til angrep på Yeonpyeong-øya. Dette er altså et nytt arnested for eksisterende konflikter. Det betyr også at i vårt utenrikspolitiske engasjement må vi ta grep om å bidra til at den største av alle nasjoner, Kina, tar et større politisk grep og et større politisk ansvar, noe det for så vidt også kan se ut til at det er tendenser til nå.

Selv om maktforholdene, styrkeforholdene, økonomisk endrer seg, er det svært viktig i en tid som dette at vi ikke helt glemmer hvor vi befinner oss, hvem som er våre store, tunge naboer, som vi har 70–80 pst. av vår eksport til og import fra, og hvor vi har våre sterke kulturelle forbindelser. Det betyr fra høyresiden at vi er nødt til å understreke viktigheten av å slå ring om de kjente, gode og trygge alliansene som har vært basis for vår formidable vekst og utvikling. Et økonomisk sterkere Asia er veldig, veldig positivt, men det kan aldri komme til erstatning for Europa.

Så er vi i en tid som også preges av betydelig og bred enighet i Stortinget om vår utenrikspolitikk. Det er grunn til å understreke den interessante situasjonen som Russland befinner seg i, som utvikler seg i en positiv retning, nærmere oss. Norge blir i front som nabostat, mer og mer i front også til å utvikle alliansen og Europas naboskapspolitikk med Russland. Vi har sett at Russland er trukket nærmere NATO-alliansen sikkerhetspolitisk. Vi har fått på plass en delelinjeavtale med Russland, som Stortinget får rikelig anledning til å komme tilbake til. Vi har sett at Russlands aksept for og deltakelse i dis-

kusjonen om rakettskjold gjør at det er tatt noen kvantesprang på det sikkerhetspolitiske området i det siste året. Vår og Europas nærhet til Russland handler selvfølgelig om energi, men det handler også om sikkerhetspolitikk.

Bare en kort visitt til Iran, som også er en del av dette bakteppet, og hvor vi på nytt igjen ser de trusler som iranske myndigheter retter mot hele verden. Vi ser hvordan menneskerettigheter håndteres. Vi så forleden hengingen av Shahla Jahed. Vi ser stadig vekk at det som noen tror at Ahmadinejad tror på når det gjelder bruk av ord, i det hele ikke registreres. Derfor er det mitt budskap at snart må disse kreftene antakelig bli nødt til å lære mer av handling. Jeg har litt lyst til å anmode utenriksministeren, når han holder sitt innlegg, om å kommentere hvor lenge det er hensiktsmessig at vi skal ha en utenriksstasjon på plass i Iran.

Så er jo det sikkerhetspolitiske bakteppet kjent. De to foregående talere har vært behørig inne på dette. Vårt Afghanistan-engasjement er det som er det helt sentrale i dagens utfordring, og som også har utfordring når det gjelder NATOs nye vedtatte strategiske konsept, som sannelig også gir betydelige utfordringer.

Det er det vi også på hjemmebane må fokusere på. Vi må ha norske gutter og jenter, soldater, på plass i Afghanistan som til enhver tid er optimalt trent og optimalt utstyrt for å ivareta den skarpeste og spisseste jobben av alle som norske kvinner og menn blir satt til. Kanskje er det på en slik dag som i dag rett å minnes dem som har gitt sitt optimale bidrag for nasjonen gjennom sine tapte liv, og også dem som sitter hjemme og er pårørende til dem som setter sitt eget liv og sin egen helse i fare for å ivareta norske interesser.

Engasjementet i Afghanistan har bred politisk støtte her hjemme. Det kan sikkert være grunn til å minne om at det er ikke sikkert alle på plass i Afghanistan føler den samme støtten. Det har vært politiske tendenser til at man har vært litt for rask på labben i den norske mediedebatten til å gi karakteristikker som man fra noens ståsted kanskje i ettertid kunne sett at dette burde man ha holdt seg unna.

Diskusjonen rundt det norske forsvaret er preget av en nesten ugjennomtrengelig budsjettproposisjon som det er vanskelig å forstå, lese igjennom og hente ut av hva som er virkningene og effektene, hva man får igjen for bruk av rundt 35 mrd. kr på kapasitet og styrke. Dette er vanskelig å trenge igjennom. Men samtidig tegnes det i proposisjonen et nokså rosenrødt bilde av, i og rundt situasjonen i det norske forsvaret som, etter min oppfatning, veldig mange ganger ikke stemmer overens med det bildet vi får i vår direkte kontakt med norske soldater, som trener, er til stede og i større grad helst burde øve mer på hjemmebane. Mangel på ammunisjon og mangel på øving er den røde tråd som går igjen, og som Høyre har vært opptatt av at vi skulle få gjort noe med, fordi vi vet hva slags utfordringer disse guttene og jentene blir stilt overfor.

Vi er i en situasjon hvor vi snart har på plass fregattflåten. Vi vet at vi har kun tre og et halvt mannskap fordelt på

fem fregatter. Tre fregatter skal ha kun 255 seilingsdøgn, langt under den anbefalte mal. Vi har piloter i det norske flyvåpenet som ikke får øvd eller flydd tilstrekkelig.

Vi har en HV-styrke som har vært tilstrekkelig omdiskutert i det siste, og som langt fra får trent nok, slik situasjonen er. Vi ser at store deler av heimevernsstyrken ikke har fått trent på mange år. Forsterknings- og oppfølgingsstyrkene trener så sjelden at de ifølge sjef for HV-02 har en reaksjonstid på opp til 30 dager, fordi de må trenes opp fra grunnen av. Riksrevisjonen har avlagt kjente rapporter som ligger godt plassert i Forsvarsdepartementet, og som jeg er ganske trygg på er gjennomlest.

Vi er også i en situasjon hvor nivået på bistanden er blitt en rød tråd så langt i debatten. Høyre vil ha en effektiv utviklingspolitikk som har fattigdomsbekjempelse som sitt hovedmål. For å få mest mulig utvikling kan ikke bistand være det eneste virkemiddelet. Tvert imot er samstemmighet mellom ulike politikkområder og ulike departementer svært viktig for å oppnå best mulig fattigdomsbekjempelse. Særlig vil vi peke på økt handel som et av virkemidlene for å løfte land ut av fattigdom.

De viktigste prinsippene for Høyres bistandspolitikk er tematisk og geografisk konsentrasjon for å øke effektiviteten, kontrollen og treffsikkerheten. Også på dette området har riksrevisor gjentatte ganger sagt sitt. Svaret fra politisk ledelse er at ja, hvem er bedre enn oss? Vi er best i verden, ja best i verden også på dette området. Men jeg synes det politisk, når vi bruker 27 mrd. kr på dette politiske området, en av statsbudsjettets største utgiftsposter, må være et minimumskrav at vi av budsjettet skal kunne lese hva vi egentlig får ut av disse pengene, og at man tar på alvor det unisone ønsket om større åpenhet i og rundt norsk bistandspolitikk. Vi er på plass i mer enn 110 nasjoner. Vi har over 4 000 prosjekter i sving. Da holder det ikke med et svar fra politisk ledelse om at jo, vi er best i verden, slå dere til ro med det.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Sverre Myrli (A) [09:45:10]: Det er nok en gang gledelig å kunne slå fast at Høyre og Arbeiderpartiet er enige om de store linjene i utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikken. Det er ikke mye som skiller i dagens innstilling hva gjelder Forsvaret. Høyre vil øke regjeringens budsjettforslag med drøyt 1 pst.

Jeg har brukt tid de siste dagene på å gå tilbake til 2008 og se på Stortingets behandling av Forsvarets langtidspan. Uenigheten da gikk for det meste på struktur og størrelsen på Forsvarets struktur. Høyre ville ved behandlingen av langtidspanen ha en større struktur, med flere baser og flere lokasjoner rundt omkring i landet for Forsvaret. Høyre var bl.a. imot å samle Forsvarets operative hovedkvarter i Bodø og en del andre viktige strukturgrep som da ble gjort. Høyres struktur hadde vært vesentlig dyrere å drifte enn dagens struktur.

Spørsmålet mitt er: Dersom vi hadde hatt Høyres struktur, hadde (presidenten klubber) Høyres påplussinger i dagens budsjett vært tilstrekkelig til å drifte den strukturen?

Presidenten: Presidenten vil minne om at taletiden ved replikk er 1 minutt.

Ivar Kristiansen (H) [09:46:29]: La meg understreke at det gleder også Høyre å se hvor fantastisk bra Fellesoperativt hovedkvarter fungerer på Reitan i Bodø. Det ga sågar Hans Majestet Kongen kraftig uttrykk for etter sitt besøk.

Forsvaret ville på driftssiden i 2011 hatt 2,5 mrd. kr mer å rutte med hvis Høyres budsjett hadde vært fulgt. Det er interessant å se at i neste års budsjett har dagens regjering takket være kraftige oljeinntekter mer enn 60 mrd. kr mer til disposisjon. Det er altså bare forsvarskapittelet som ikke er forunt vekst. Man øker budsjettet med to samferdselsbudsjetter. Kultur får nesten 1 mrd. kr i vekst. Forsvaret får ingen vekst. Det protesterer Høyre mot.

Bård Vegar Solhjell (SV) [09:47:47]: Eg vil egentleg ta opp igjen temaet om den internasjonale klimapolitikken. Høgre har i ei rekkje samanhengar, òg frå Stortinget sin talarstol, gjort det veldig krystallklårt at dei berre kan sitje i ei regjering som fører ein ansvarleg økonomisk politikk, der ein bl.a. følgjer handlingsregelen. Eg lurar egentleg på om det same gjeld klimapolitikken, om representanten Ivar Kristiansen kan klårgjere om det er sånn at Høgre berre vil sitje i ei regjering som erkjenner at klimaproblema er menneskeskapte, og at det i så fall berre vil vere aktuelt at utanriks, utviklings- og miljøvernministeren skal handtere dette internasjonalt. Vil dei erkjenne at klimaendringane er menneskeskapte?

Ivar Kristiansen (H) [09:48:35]: Årsaken til klimautfordringene er vi overhodet ikke uenig i. Det er sannsynligvis svært lite, om ingenting, som tyder på at dette ikke skyldes menneskeskapt aktivitet. Jeg tror jeg kan forsikre representanten Solhjell om at på dette området kan man trygt stole på Høyre. Vi har alle de indikatorene som skal til for å skjønne at vi er nødt til å handle nå. Når det gjelder bekymringen for at Høyre ikke skal være like mye til å stole på som SV i dette spørsmålet, tror jeg Solhjell kan ta det med ganske stor ro.

Jeg vet ikke om det gleder Solhjell spesielt mye, men da Solheims klimamelding omsider kom, var det bare ett parti som sa seg tilfreds med den klimameldingen, og det var Fremskrittspartiet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [09:49:49]: I forrige stortingsperiode profilerte nestleder Sanner en Econ-rapport om fortrefeligheten av å knytte Norge til euroen. Sanner anbefalte det og sa at det var en klok strategi for Norge som land. Under EU-debatten etter redegjørelsen til Gahr Støre for kun kort tid siden ble det synet bekreftet av Høyres representanter i salen.

Så spørsmålet mitt til hovedtalspersonen til Høyre i dagens debatt er: Er det virkelig Høyres syn at det vil være klokt for Norge å knytte seg nærmere til euroen nå?

Ivar Kristiansen (H) [09:50:25]: Representanten Sanner viste til denne rapporten som helt klart også beskriver hverdagen for Bygde-Norge, Distrikts-Norges eksistens,

mangel på konkurransedyktighet, svekket konkurranse-dyktighet, også som følge av at den meget sårbare norske kronen vil kunne være utsatt for betydelige svingninger. Norsk papirindustri, norsk fiskerinæring, oppdrettsnæring og metallindustri har gang på gang sett at den norske kronen i denne sammenhengen, særlig i forbindelse med internasjonal turbulens, kan være meget, meget sårbar. Det har vist seg, særlig i høykonjunkturperioder, at den systematisk har bidratt til å svekke norsk konkurransevne. Det kjenner representanten Vedum veldig godt til. Jeg skjønner spørsmålet, men det er litt merkelig å motta dette fra en representant som sågar har programfestet å si opp EØS-avtalen.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Bård Vegar Solhjell (SV) [09:51:54]: For litt over to måneder sidan var representanten Myhre og eg ein meter eller to inne på nordkoreansk territorium. Lat meg få korrigere med å seie at det var på heilt legalt vis, i eit felles hus i den demilitariserte sona som sørkoreanarane og nordkoreanarane nytta. Utanfor der kunne vi sjå sørkoreanske topp-trena styrker stå med hovuda sine vende mot Nord-Korea og på den andre sida nordkoreanske topp-trena styrker òg stå vende mot Nord-Korea. Begge stod vende mot Nord-Korea, førebudde på den same trusselen, nordkoreanarar som skal rømme over til Sør-Korea.

Så har det eksplodert. Men eg trur at det besøket til Korea og komiteens besøk til Asia vart ein illustrasjon på tre trekk som no viser korleis Asia i tiåra framover kan endre internasjonal politikk, for det første fordi fleire av dei sentrale og dei alvorlegaste konfliktane i verda føregår i Asia – i Korea, Kinas konflikt med sine naboar, i Iran, for å nemne nokre. For det andre det tette økonomiske samkvemmet som no veks fram i Aust-Asia, målt som den delen av handelen som er interregional: Den økonomiske integrasjonen mellom Sør-Korea, Kina og Japan er nesten like tett som den økonomiske integrasjonen i EU. Det skjer ei veldig utvikling i den retninga, med sterkt integrerte eigarstrukturar i dei landa.

Samtidig har særleg Kina, men òg andre asiatiske land orientert seg mot å verte meir aktive i utanrikspolitikken i ei rekkje regionar og land. Både i Japan og i Sør-Korea orienterer ein seg i retning nord og interesserer seg for dei moglege opningane av seglingsleier. Sørkoreanske skip har allereie segla Nordaustpassasjen. Ikkje minst ser vi òg at landa engasjerer seg tettare internasjonalt – i Afrika, på det amerikanske kontinentet og sjølvsgatt i Asia. I møte med dette og andre utviklingstrekk internasjonalt meiner eg at hovudtrekka i tenkinga i budsjettet, altså å ha ein aktiv politikk internasjonalt for å bevege verda i riktig retning og vere aktiv på eit breitt spekter av felt, men samtidig ha ein sterkare innsats mot å følgje norske interesser i våre nærrområde på eit breitt spekter av felt, er ei riktig tenking.

Utviklingsbistanden har hatt ein veldig sterk vekst under den raud-grøne regjeringa, som har følgd opp den innsatsen Kristeleg Folkeparti gjorde for å få til det same i regjeringssperioden før. Det er òg ei utbreiing av utviklings-

politikken, der ein jobbar for nye finansieringsformer, og der klima spelar ei viktigare rolle. Noreg held fram med å spele ei rolle i viktige internasjonale konfliktar som i Sudan og i Midtausten – eg kunne òg ha nemnt andre.

Samtidig er det no òg ei klar linje over fem år der vi er villige til å følgje opp dei tette interessene for nordområda med å auke løyvingane og bruke pengar på dei. Vi har ei sterk kunnskapssatsing i nord. Vi jobbar med energi på ei rekkje felt i nordområda. Delelinjeavtalen er sjølvsgatt viktig, men det er òg viktig at vi innanfor forsvarspolitikken orienterer oss gradvis mot at vi skal ha eit forsvar som er i stand til å hevde suverenitet, handtere episodar og vere klar til å ta det ansvaret som vil auke framover med delelinjeavtalen, men ikkje minst er dei potensielle endringane i Arktis når det gjeld skipstrafikk, viktige.

Dette er eit godt raud-grønt budsjett, og det er òg tydeleg at i den grad det er ei anna retning i budsjettet, står Høgre og Framstegspartiet felles om den retninga, men doseringa er veldig ulik mellom dei to partia.

Ei tyngre bistandssatsing, ei stadig internasjonalt aktiv rolle og ei sterkare både sivil og militær satsing mot nordområda er den hovudlinja som ligg i dette budsjettet, og som følgjer opp dei fire åra før det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Peter N. Myhre (FrP) [09:56:53]: Representanten Solhjell tok, med utgangspunkt i Korea, opp en del av de konfliktene som i dag preger det asiatiske kontinentet, og vi har altså ikke noe tilsvarende å vise til på vårt kontinent, Europa. Årsaken er naturligvis at NATO har gitt Europa fred i over 60 år.

Regjeringen og Stortinget mener at norsk sikkerhetspolitikk best ivaretas gjennom Norges medlemskap i NATO. Da er spørsmålet mitt til representanten Solhjell: Er Sosialistisk Venstreparti fornøyd med regjeringens politikk, om man tar i betraktning at SV ønsker å melde Norge ut av NATO?

Bård Vegar Solhjell (SV) [09:57:40]: Alvorleg talt: Vi har hatt ei rekkje svært alvorlege konfliktar – til og med ganske dramatiske – på vårt kontinent dei siste 60 åra. Lat meg berre først leggje det til grunn.

Allereie i 2003, trur eg det var, avklarte i realiteten dei tre regjeringspartia to ting mellom seg. For Arbeidarpartiet var det av avgjerande betydning at NATO-medlemskapet skulle vidareførast dersom dei skulle sitje i ei raud-grøn regjering, og for SV og Senterpartiet var det av avgjerande betydning at vi ikkje skulle verte medlem av EU, dersom ein skulle danne ei raud-grøn regjering. Det vart i realiteten avgjort i 2003, men vart formalisert i 2005, i Soria Moria-erklæringa.

Det betyr ikkje at ein ikkje kan diskutere korleis det at vi ikkje er medlem av EU, skal handterast – det er det stadige diskusjonar om mellom partia i Noreg og innanfor regjeringa og i regjeringspartia – og korleis medlemskapen i NATO skal handterast, og kva det vil bety i ei rekkje praktiske situasjonar.

Eg trur alle regjeringspartia har vore innforstått med

dette i mange år, og samtidig diskuterer vi kva det skal bety i ei rekkje enkeltsaker.

Karin S. Woldseth (FrP) [09:58:55]: Representanten Solhjell snakket om doseringen mellom Fremskrittspartiet og Høyre. Det er vel slik at doseringen mellom SV og Arbeiderpartiet også var svært ulik før SV kom i regjering. Så ting endrer seg. Men det var ikke det jeg skulle spørre om.

SV har gjennom det fremlagte budsjettforslaget sikret at Kystvakten blir redusert i forhold til seilingsdøgn, særlig i sør. Dette innebærer at kystovervåkingen blir redusert, og forvaltningen av ressurser blir nedprioritert. Videre vil dette også svekke oljevernberedskapen og ikke minst redningskapasiteten i våre havområder. Mener SV at dette er en fornuftig utvikling av Kystvakten?

Bård Vegar Solhjell (SV) [09:59:38]: Det ligg ei satsing på Kystvakta inne i langtidsplanen for Forsvaret. Det har vore ein viktig del av å få planen på plass, fordi Kystvakta kjem til å spele ei enda viktigare rolle for Noreg i åra som kjem, sjølvsagt med omsyn til sivile oppgåver, men òg som ein del av Forsvarets struktur. SV kjem til å leggje vekt på at dei skal få ei god oppfølging i sine budsjett til neste år, men ikkje minst at dei skal ligge inne i langtidsplanen mot 2012, og at dei skal prioriterast enda sterkare i den neste langtidsplanen.

Afshan Rafiq (H) [10:00:23]: Representanten Solhjell og SV angriper jo stadig Høyre for å kutte i bistandsbudsjettet på lik linje med Fremskrittspartiet. Det er faktisk slik at Høyres alternative budsjett innebærer et kutt i ordinær bistand på rundt 870 mill. kr, mens Fremskrittspartiet i sitt budsjett kutter rundt 8 mrd. kr. Høyres alternative bistandsbudsjett tilsvarer omtrent den summen regjeringen selv brukte på bistand i 2009. Er det som i 2009 var en historisk satsing, i 2011 beviset på at man ikke prioriterer verdens fattigste?

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:01:09]: No brukte ikkje eg den typen ord i mitt innlegg heller. Tvert imot sa eg at retninga er lik, men doseringa er svært forskjellig. Det som eg trur er hovudforskjellen, er at over tid vil det å auke med ein milliard eller det å redusere med ein milliard få veldig stor betydning. Høgres prioritering er jo veldig klar, nemleg at ein ønskjer å redusere bistanden. Eg merkar meg òg at det står i ein viss kontrast til det den britiske regjeringa i ein ekstremt tøff økonomisk situasjon gjer. Det er eit av to område som den britiske konservative regjeringa har valt å skjerme. Eg må seie at eg finn det veldig overraskande at ein med eit budsjett som Høgre sjølv her i finansdebatten karakteriserte som eit budsjett med enormt med pengar, ikkje eingong finn å kunne halde oppe det nivået regjeringa har foreslått på bistand.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:02:23]: Jeg vil fokusere på ett hovedtema på de fem minuttene Senterpar-

tiet har, og da vil jeg løfte fram noe vi er stolt av. Vi er stolt av å være en del av et regjeringssamarbeid som prioriterer utvikling og bistand, og i en periode da verden står overfor en finanskriser, en klimakrise og en stor matvarekrise, er det viktig at land som Norge nettopp prioriterer ressurser til utvikling. Det er vår plikt, og det er i vår interesse.

Da verdens ledere før årtusenskiftet satte seg ned for å bestemme hva som var de viktigste utfordringene inn i det nye årtuset, ble utryddelse av ekstrem fattigdom og sult satt som første punkt på agendaen. FNs tusenårsmål nummer én er å utrydde ekstrem fattigdom og sult innen 2015, herunder å halvere andelen mennesker som lever på mindre en én dollar per dag, og å halvere andelen som lider av kronisk sult.

Ifølge UD har antallet mennesker som lever i ekstrem fattigdom, sunket fra nesten 1,3 milliarder i 1990 til 1,17 milliarder nå. Dette betyr en reduksjon av andelen mennesker som lever i ekstrem fattigdom, siden 1990 fra nesten 30 pst. til 23 pst. De samme beregningene tyder på at vi i 2015 kan oppleve at denne andelen er sunket til 13 pst.

Ifølge UNICEF fra 2009 økte likevel antallet som sultet i verden fra 850 millioner til 950 millioner mennesker i løpet av 2008. Disse tallene viser på den ene siden at noe går rett vei. På den andre siden viser tallene fra UNICEF at det fortsatt er langt igjen før alle verdens borgere kan spise seg mette hver dag. Derfor mener jeg det er helt rett at vi øker støtten til klimatilpasset landbruk, matsikkerhet og forebygging av naturkatastrofer med over 300 mill. kr i det fremlagte budsjettet.

Det er også et tydelig fokus på kvinner i budsjettet. I afrikansk landbruk spiller kvinner en avgjørende rolle, og jeg mener at en prioritering av kvinner i den delen av utviklingsarbeidet som har med landbruket å gjøre, er både nødvendig og effektivt.

I årets budsjettarbeid her på Stortinget har vi omprioritert 90 mill. kr. I samarbeid med Kristelig Folkeparti har vi prioritert bistandsarbeidet som gjøres av norske frivillige organisasjoner, sivilt samfunn og av bistandsalliansen GAVI, der Norge har en ledende rolle. Frivilligheten er og har alltid vært viktig for bistand og hjelp til utvikling. Vår egen historie er et eksempel på at frivillige, ofte kristne organisasjoner, har bidratt til å løse viktige samfunnsoppgaver. Oppgaver som vi i dag tar for gitt at det offentlige skal løse, var det ofte de frivillige organisasjonene som tok tak i først. Med andre ord, de frivillige organisasjonene gikk først, og staten kom etter.

På samme måten har frivillige organisasjoner spilt en stor rolle i utviklingsarbeidet, og de gjør det fortsatt i dag. De er ofte godt integrert i lokalsamfunnet og har god lokal kunnskap som nasjonale og internasjonale myndigheter ikke har. Ved å jobbe sammen med de frivillige i utviklingsarbeidet utnytter vi kunnskapene som de frivillige besitter, samtidig som den norske modellen med tett kontakt mellom myndigheter og frivillig sektor gjør at vi har en tett oppfølging av organisasjonene på bakken.

Min påstand er at det er Misjons-Norge og det frivillige utviklingsarbeidet som har lagt grunnlaget for den omfattende utviklingspolitikken vi har i dag. De viste vei, og

det er fortsatt avgjørende for legitimiteten til utviklingsarbeidet i befolkningen at ca. 700 000 nordmenn er faste givere til en bistandsorganisasjon hver eneste måned året igjennom. Det viser et enormt folkelig engasjement, et engasjement som er med og gi utviklingspolitikken bred folkelig støtte. Dette engasjementet reflekteres her i dag av en allianse mellom Senterpartiet, Kristelig Folkeparti, SV og Arbeiderpartiet. Vi løfter utviklingspolitikken og de frivillige aktørene innenfor bistanden videre. Det er jeg stolt av, og jeg mener det er en rett politikk.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:06:42]: Jeg har registrert at Senterpartiet mer enn én gang har uttalt at de er et forsvarsvennlig parti, og ikke minst støtte til det lokale heimevernet har vært gjennomgående viktig for Senterpartiet. Med dagens budsjettforslag tror jeg Senterpartiet må ta inn over seg at virkeligheten kanskje ikke er så positiv som man hadde ønsket. Jeg husker ikke om representanten var med på den lukkede høringen om situasjonen i Forsvaret, men det var ikke nødvendigvis bare lystige opplysninger som kom ut der.

Mitt spørsmål til representanten er om han nå kan forsikre Stortinget om at det vil bli midler til neste år til nødvendig øving, slik at mannskapene i HV får øvd på sine objekter, at de får nødvendig skytetrening, at de får tilgang til nødvendig utstyr for å kunne gjøre jobben sin, og ikke minst at man greier å holde et fokus på det man *skal* gjøre, heller enn å krangle om det man eventuelt *ikke* skal gjøre, som i alle tilfeller kun er skadelig for Forsvaret.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:07:35]: Vi har jo vedtatt en langtidsplan, og vi har gjennomført en opptrapping i forsvarsbudsjettene både i 2009, 2010 og nå i 2011 – så det er en opptrapping. Når det gjelder øvingsaktivitetene i Heimevernet, har Heimevernet vært gjennom en veldig stor omstilling. Det som prioriteres i årets budsjett, er at man skal øve større deler av oppfølgings- og forsterkningsstyrkene. Anslaget er at man nå kan komme opp mot nærmere 40 pst. I dag ligger det på ca. 20 pst. Så det går i riktig retning, og det er en del av den planen som er lagt av en samlet regjering.

Nikolai Astrup (H) [10:08:28]: Representanten Slagsvold Vedum er ofte opptatt av euroen, og derfor skal jeg stille ham et spørsmål om euroen.

Det er vel ingen i denne sal som ikke erkjenner at euroen har store utfordringer i dagens situasjon. Men det å stå alene i en globalisert verden er heller ikke uten utfordringer. Bildet er mer nyansert enn det representanten Slagsvold Vedum gjerne gir uttrykk for. Jeg vil gjerne stille representanten et konkret spørsmål, som jeg håper at han kan svare tilsvarende konkret på. Spørsmålet er som følger: Ville norske eksportbedrifter og norsk konkurransevne vært styrket eller svekket dersom Norge hadde hatt euro nå?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:09:12]: Mitt og

Senterpartiets hovedpoeng i forhold til euroen har hele tiden vært at noen EU-ideologer har hatt veldig store ambisjoner om at man skal ha en felles valuta, og så har man rusket det altfor fort uten at man har hatt andre styrings-systemer på plass. Det ser vi konsekvensen av i dag. Man har ønsket å ha en felles pengepolitikk og en felles valuta, men så har man ikke politiske styringsverktøy til å takle det når det blir krisetider. Det vi ser nå, er at euroen vaker, og det er en fare for stabiliteten i hele Europa hvis man ikke lykkes med å stabilisere den situasjonen vi nå er inne i. Det er det som er det dramatiske per dags dato, at man har hatt en del EU-ideologer som har pushet gjennom en felles valuta, uten at det er folkelig støtte, uten at man har det politiske styringsverktøyet, og da setter man utviklingen i Europa i fare.

Nikolai Astrup (H) [10:10:08]: Det er ingen tvil om at eurosoneen ikke er en optimal valutaunion. Det er heller ikke den amerikanske valutaunionen, for å ta et annet eksempel.

Men spørsmålet mitt var likevel veldig konkret, og jeg oppfattet ikke at representanten svarte på det: Ville norske eksportbedrifter og norsk konkurransevne vært styrket eller svekket dersom Norge hadde hatt euro nå?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:10:42]: Jeg er veldig glad for at jeg får flere spørsmål om EU og euro, for vi har så gode argumenter.

Jeg er helt overbevist om at det ville ha vært uklokt for norsk økonomi å være knyttet til eurosoneen, fordi vi har en ulik økonomisk utvikling. Vi har en veldig råvarebasert økonomi i Norge, mye på olje og gass, fiskeri, skog – råvarebaserte ressurser. Derfor har vi andre økonomiske sykluser i Norge enn det man ser i en del sentrale EU-land. Derfor ville det ha vært feil å bruke samme rentepolitikk og samme pengepolitikk for norsk økonomi som man bruker for f.eks. tysk økonomi. Derfor er det klokt at vi har egen valuta. Hvis man ser til nabolandet Sverige, som hadde en euroavstemning, tror jeg det har vært bra for dem at de sa nei til euro. De har en helt annen økonomisk vekst og utvikling enn i andre, sammenlignbare EU-land.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kjell Arvid Svendsen (KrF) [10:11:47]: Alle partiene har mye på hjertet når utenriks- og forsvarsbudsjettet behandles, og det er naturlig. Saksfeltene er store og viktige.

Jeg vil ta utgangspunkt i ett enkelt spørsmål: Hva er nytt? Under en flertallsregjering er det ikke gitt at noe endres i en budsjettbehandling. Ta f.eks. internasjonal bistand. Da Stortinget nylig behandlet finansinnstillingen, så vi det vanlige mønsteret: Regjeringspartiene støtter regjeringens forslag, og det vedtas, Kristelig Folkeparti foreslår noen hundre millioner mer, Høyre én milliard mindre, mens Fremskrittspartiet kutter bistanden med over 8 mrd. kr.

Kristelig Folkeparti ønsker en bedre samstemt norsk utviklingspolitikk. Vi foreslo i finansdebatten derfor å etablere et investeringsfond på 10 mrd. kr for å bidra til

næringsutvikling i de fattigste landene. Dessverre ble det nedstemt av flertallet.

Kristelig Folkeparti har i utenriks- og forsvarskomiteen hatt forhandlinger med regjeringspartiene for å styrke prioriterte bistandsformål innen den vedtatte budsjett-rammen. Jeg er glad for at vi oppnådde flertall for å øke bistandsbevilgningen til det sivile samfunn med i alt 50 mill. kr. Det sikrer 40 mill. kr ekstra til de frivillige organisasjonenes langsiktige utviklingsprogrammer. Vi øker dermed et budsjettkapittel som ikke har fått del i de senere års vesentlige vekst i bistandsbudsjettet. Dessuten økes bevilgningen til det sivile samfunns opplysningsarbeid med 10 mill. kr.

Norge spiller en framtreddende rolle i arbeidet for FNs tusenårsmål 4 om å redusere barnedødeligheten med to tredjedeler innen år 2015. Den globale vaksinealliansen, GAVI, har i løpet av sine ti første år drevet fram økt vaksinedekning i fattige land. Slik er mer enn fem millioner liv reddet. Det er bistand som virkelig gir resultater. Vi er glade for at GAVI denne uken har fått en ny leder fra vårt eget land og fra vårt parti.

De neste månedene blir viktige. Innen juni 2011 skal GAVI-alliansen forsøke å få verdens land til å forplikte seg til å øke vaksineinnsatsen ytterligere i årene fram mot 2015. Det er derfor et viktig signal til riktig tid som Norge nå gir verdenssamfunnet ved å øke støtten til GAVI. Jeg er også kjent med at Sverige vil gjøre det samme. Signalene fra Skandinavia blir trendsettende. Vi må satse sterkere på det som virker best.

Jeg er også spesielt glad for at flertallet i utenrikskomiteen – regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti – i budsjettinnstillingen uttaler følgende:

«Norge må styrke sine bidrag til GAVI i siste del av tusenårskampanjen fram mot 2015 og foreslår som et første skritt å øke bevilgningen til GAVI i 2011 med 40 mill. kroner ut over regjeringens forslag.»

Vi må være pådrivere for global solidaritet, men vi må også videreutvikle samarbeidet i våre nærområder. Nordområdene er viktige for Kristelig Folkeparti. Vi verdsetter den brede støtten til hovedlinjene i nordområdepolitikken.

Når det gjelder nordisk samarbeid, er vi fra Kristelig Folkepartis side glad for å ha fått oppslutning fra en enstemmig komité til forslaget om

«en gjennomgang av organiseringen av Nordisk Ministerråd med sikte på en forenkling, effektivisering og fokusering av arbeidet».

I forsvarspolitikken er det en styrke for Norge at det er bred enighet om de sikkerhetspolitiske hovedlinjene. Og budsjettet for 2011 skal følge opp langtidspanen for Forsvaret, som Stortinget har vedtatt.

Norges forsvar har betydelige kapasiteter. Samtidig preges budsjettet av at det fortsatt er en spenning mellom pålagte oppgaver og tilgjengelige ressurser, noe det har vært under skiftende regjeringer. Situasjonen går også i 2011 ut over trenings- og øvelsesaktivitetene, og belastningene på våre mannskaper i internasjonale operasjoner er store. Situasjonen i Heimevernet er også nå så bekymringsfull at vi mener det er behov for en egen stortingsmelding om Heimevernets utvikling. Omstillingene betyr kostna-

der, bl.a. for driften av Kystvakten. I Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett foreslo vi å øke bevilgningen for å styrke Kystvakten.

Modernisering av Forsvaret er en langsiktig, men viktig oppgave. Teknologiutviklingen driver kostnadene oppover, noe vi nok får merke når kampflyene skal fornyes om noen år. Vi må være realistiske nok til å erkjenne at vi vil stå overfor tøffe prioriteringer i mange år framover.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Eva Kristin Hansen (A) [10:16:51]: Jeg har lyst til å starte med å gi Kristelig Folkeparti ros – ros fordi partiet alltid har hatt et stort engasjement for verdens fattigste, og også ros fordi partiet ønsker å stå sammen med regjeringspartiene i bistandsprioriteringene innenfor den rammen vi snakker om i dag. Det er jeg veldig glad for å kunne gi Kristelig Folkeparti ros for.

Så er det en ting jeg lurer på. Representanten Svendsen var jo selv inne på at Høyre og Fremskrittspartiet kutter til sammen over 9 mrd. kr i bistandsbudsjettet. Det interessante å få vite da er jo hvordan Kristelig Folkeparti vil stille seg til et eventuelt framtidig regjeringssamarbeid med de to partiene som ønsker å kutte så kraftig i forhold til verdens fattigste. Jeg lurte på om representanten Svendsen kunne si litt om det.

Kjell Arvid Svendsen (KrF) [10:17:37]: Ut fra dette å si hvordan et eventuelt framtidig regjeringssamarbeid vil bli, der står ikke Kristelig Folkeparti i dag. De partiene som i dag samarbeider, står og sto veldig langt fra hverandre på svært mange områder.

Når det gjelder hvordan Kristelig Folkeparti stiller seg til samarbeidsparter og med hvilke partier, kommer i sin tur. Jeg tror at uansett hvilken vei en samarbeider, skal en finne fram til løsninger på det som er viktig for Kristelig Folkeparti.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:18:14]: Jeg er veldig glad for at Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV har funnet sammen i den budsjettinnstillingen som vi nå behandler.

Noe av det som har overrasket meg litt i debatten i dag, er Høyres sterke ønske om å konsentrere bistanden til færre land, for det kommer til å ha den konsekvens at de frivillige organisasjonene, Misjonsalliansen og Bistandsnemnda, ikke får mulighet til å drive med så mange små prosjekter som de gjør i dag. Jeg synes noe av det flotte med norsk utviklingspolitikk er at det er veldig mange som har et stort engasjement nettopp innenfor det frivillige bistandssegmentet. Derfor er det små og store prosjekter i mange land. Så jeg er interessert i å høre Kristelig Folkepartis vurdering av Høyres ønske om å konsentrere bistanden mot færre land når vi vet at det kommer til å ramme frivillig sektor og Misjonsalliansen veldig sterkt.

Kjell Arvid Svendsen (KrF) [10:19:04]: Jeg er veldig glad for at vi kan være enige om det frivillige og det som skjer på den fronten.

Det er slik at der jeg kommer fra, er vi faktisk vant til å svare ærlig og redelig på spørsmål. For meg å uttale meg om hva Høyre gjør – det synes jeg faktisk en skal spørre Høyres representanter om, og så kan de definere hva de mener om de spørsmålene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:19:45]: Jeg tror hvis denne innstillingen blir lest internasjonalt – og det er det god grunn til å tro, i mange land – vil man merke seg at det er bred enighet om hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk, og at Norge er et land i hovedsak i fred med seg selv og i fred med verden rundt seg, som er en økonomisk og politisk overskuddsnasjon som tar ansvar for egen sikkerhet, og som engasjerer seg i det internasjonale samarbeidet. De lange linjene ligger fast.

Når det gjelder NATO, er det interessant å merke seg en enstemmig formulering fra komiteen – det omfatter selvfølgelig alle partier på Stortinget – som snakker om NATO og transatlantiske forbindelser som en hjørnestein, som ønsker en fordypning og videreutvikling i forhold til USA, og som arbeider for at NATO forblir livskraftig og relevant i en ny tid. Det er en ganske solid markering fra Norge et par uker etter at NATO har vedtatt sitt nye strategiske konsept, der vi har lagt avgjørende føringer.

Vi er samstemte om EØS, vi er samstemte om FN og om utviklings- og engasjementspolitikk.

Det er slik i år som i fjor at Fremskrittspartiet på noen måter er unntaket i denne sammenheng. De er med på viktige hovedlinjer, og jeg vil berømme representanten Høglund for en interessant og innsiktsfull analyse av nordområdeutviklingen og forholdet til Russland. Der er det mange påpekninger som jeg synes det er viktig å følge opp videre. Her har vi hatt gleden av å ha den kontakten og den innsikten som representanten har gjennom sitt arktiske parlamentarikersamarbeid.

Men det er jo slik at Fremskrittspartiet skiller lag fordi de velger å ikke bruke ressurser og kutte i ressursbruk. Jeg finner egentlig ikke så veldig mye til en alternativ utenriks- og utviklingspolitikk i det Fremskrittspartiet legger fram. De siterer en del spredte rapporter, men det gjennomgående er kuttene. Jeg er enig med representanten Svein Roald Hansen, som sier at hvis det er så ille å yte bistand, er det vanvittig å sløse med 19 mrd. kr når man ser hvilken omtale bistanden generelt får. Men det poenget er gjort av andre.

Det som heller skjer, er at Fremskrittspartiet foreslår strategiske kutt som har politiske konsekvenser. Det er ikke omtalt i innstillingen fra Fremskrittspartiet som hensikten med de kuttene, men resultatet ville være det.

Når det gjelder fred og forsoning, er Fremskrittspartiet enig i at freds- og forsoningspolitikk er en overordnet oppgave for norsk utenrikspolitikk. Det har de sluttet seg til. Men de vil kutte med 60 pst. FNs organisasjoner, som ILO og WHO – Verdens helseorganisasjon i felt, jeg kjenner den organisasjonen spesielt – kutt på 50 pst.

De kaller tusenårsmålene for ansvarsapulverisering,

mens resten av verden ser det som et forsøk på nettopp å konsentrere og fokusere innsats.

Midtøsten: kutt på 60 pst. Jeg vet at hvis Norge skulle kutte sine bevilgninger til tiltak i Midtøsten, vil vår rolle i AHLC være over, våre bidrag til å styrke sikkerheten for israelerne lide et veldig stort tilbakeskritt, og vårt samarbeid med palestinerne likeså, og også med USA, som Fremskrittspartiet ellers er opptatt av.

De foreslår stort sett avvikling av støtten til Sudan, som er noe utviklingsministeren og jeg daglig arbeider med i disse dager, nettopp for å forsøke å bidra til en fredelig utvikling der inn i 2011, hvor det kan komme folkeavstemning og en veldig krevende prosess – også her i tett samarbeid med USA.

Summen av dette er en annen politikk gjennom kutt. Det er kuttisme, dette. Det er en gnienhet over denne politikken, hvor verdens rikeste land skal presentere seg som de som kutter i hjelpen til de fattigste.

Så er det ett annet poeng, som ikke mange har nevnt, og det går på konsekvensen i politikken. Det er altså slik, så vidt jeg kan se, at Fremskrittspartiet i fjor ønsket å kutte 164 mill. kr til drift på tradisjonelt utenriksdepartement. Jeg påpekte da at et slikt kutt ville medføre en rad av nedleggelse av norske utenriksstasjoner. I år foreslår Fremskrittspartiet å øke den samme posten med 12 mill. kr. Så man går fra et kutt på 164 mill. kr i fjor, som fornuftig politikk for å drive norsk utenrikspolitikk, til en økning på 12 mill. kr i år. Det går forbi min forståelse hvordan man kan føre den politikken fra år til år. Vinglete er slik vi iallfall oppfattet utad.

Til representanten Kristiansen, som foreslo å legge ned ambassaden i Iran: Jeg tror det er et dårlig forslag. Jeg tror ikke vi skal drive og opprette og nedlegge ambassader etter om vi liker regimene. Det har vært regimer i det 20. århundre som vi sterkt har mislikt, men hvor det fortsatt var klokt å ha ambassader og diplomater som kunne rapportere fortrolig og klokt hjem til Oslo.

For øvrig vil jeg slutte meg til dem som gratulerer Dagfinn Høybråten med vervet som styreleder i den internasjonale vaksinealliansen. Det viser hvilket langt og godt engasjement Norge der har, og det er godt å se at GAVI slik sett får en erfaren og engasjert leder av styret.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [10:25:02]: Først til kommentaren om at vi er vinglete. Denne regjeringen har jo selv fra et år til et annet år forandret f.eks. i forhold til svalbardskatten og biodiesलगift. Det er ikke ene og alene Fremskrittspartiet som opererer på den måten at man gjør endringer i sine budsjettframlegg.

Så er det det at man ikke ser alternativer i vår politikk, at det bare er kuttisme. Da tar man ikke inn over seg den helheten som vi presenterer i denne innstillingen samt i finansinnstillingen knyttet til f.eks. det å satse på investeringer, satse på privat næringsliv og satse på handel. Ser ikke utenriksministeren at det her fremmes en alternativ tenkning i forhold til det, samtidig som vi forsøker å ta vare på tross alt noe av det beste i bistanden?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:25:54]: Jeg ser den profilen, men den er ganske svak. Jeg er jo generelt opptatt av at de gangene man kan få mer for mindre, så er det en god avtale. Men på dette området ser jeg at Fremskrittspartiet foretar så dype kutt med en så svak argumentasjon på så viktige områder for Norge at resultatet er en endret profil. At det er bra med handel, og at det er bra med handelskapasitet, er regjeringen, Arbeiderpartiet og jeg helt enig i. Så det er ikke det det handler om, men det er summen av kuttene og måten de fremkommer på.

Så vil jeg bare komme tilbake til dette med vingling. Det er klart at når man skal drifte en organisasjon hvor man har ambassader og folk og nærvær, og man det ene året vil kutte 150 mill. kr og det andre året øke med 12 mill. kr, er det ikke bare snakk om at man foretar endringer i prioriteringer, det er en vesensforskjell når man styrer en etat hvor det er mennesker, ansatte, nærvær, bygninger og ambassader. Det tillater jeg meg å påpeke.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:27:04]: Jeg vil først takke utenriksministeren for en grei gjennomgang av Fremskrittspartiets utenrikspolitikk i sitt hovedinnlegg i dag.

Men det var ikke det jeg skulle spørre ham om. Den 24. november ble det avholdt en votering i en av FNs komiteer om hvorvidt man ønsker å fremme forslag om en Durban 3-avtale i tilknytning til tiårsmarkeringen for 11. september og terrorangrepet mot USA. I denne avstemningen valgte Norge å avstå fra å stemme. I samme votering valgte bl.a. Canada, USA, England, Tyskland, Danmark og Sverige å stemme imot. De ønsker å boikotte Durban 3, dels fordi de ikke ønsker en reprise av det som skjedde under Durban 2, da Irans leder i forkant av møtet både fornektet holocaust og kom med hatutsagn mot jøder.

Hvor har Norge plassert seg i dette terrenget? Vil utenriksministeren følge de nevnte lands eksempel og boikotte Durban 3? Men kanskje aller viktigst: Hvorfor valgte Norge å avstå fra å stemme?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:28:08]: Først vil jeg takke representanten for at hun går god for min gjennomgang av Fremskrittspartiets politikk. Det er en avklaring.

For det andre har ikke FN tatt stilling til å igangsette Durban 3. Men jeg synes at utgangspunktet her, å si at man skal boikotte en slik linje på grunn av at Irans president holdt et innlegg i 2009 – det er jo en tilnærming til hvordan vi bruker FN, hvordan vi forsøker å fremme arbeidet, i dette tilfellet mot rasisme og diskriminering – er lite hensiktsmessig. Jeg står på den linjen Norge hadde i 2009, nemlig at vi bruker FNs talerstol til å ta til motmæle mot slike som Irans president, og at boikottlinjen slik sett spilte i hendene på ham for å gi en illustrasjon av at det var Iran mot Vesten. Jeg mener – som jeg gjorde den gangen – at det er bedre å bruke FNs talerstol. Hvis det er snakk om å komme med et nytt Durban 3, får vi vurdere innholdet i det, og ikke gå imot det på dette tidspunktet. Det mener jeg er en gal ytring fra Norge.

Ivar Kristiansen (H) [10:29:19]: Jeg hadde opprinnelig tenkt å be om utenriksministerens kommentar til Aftenposten-oppslaget forleden om at USA har liten sans for norsk politikk i våre nordområder. Men jeg legger det litt til side, bare for å få anledning til å gi uttrykk for at Høyre ikke har foreslått å legge ned vår ambassade i Iran. Vi stilte spørsmål om det.

Samtidig registrerer jeg med betydelig overraskelse at utenriksministeren ved denne anledning, budsjett dagen i dag, bruker hele sitt innlegg til å snakke om Fremskrittspartiets utenrikspolitikk, i en tid da det er brann i mange etasjer i alle verdensdeler rundt oss. Er det sånn at det er vår største utfordring på en dag som i dag, at utenriksministeren synes det er betimelig å bruke hele sitt innlegg på å kommentere Fremskrittspartiet? Er det vår største utenrikspolitiske utfordring for tiden, så står det sannelig dårlig til nede på Victoria Terrasse.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:30:22]: I dag diskuterer vi Utenriksdepartementets budsjett. Utenriksdepartementet har grundig redegjort for utenrikspolitikken i budsjettinnstillingen. Det er, slik jeg har hørt på alle andre talere, budsjettet vi forholder oss til.

Jeg har, senest i min redegjørelse om EU/EØS-saker, gått grundig inn på den alvorlige økonomiske situasjonen i Europa. Vi har hatt interpellasjonsdebatter om det, og jeg skal ha en utenrikspolitisk redegjørelse på nyåret der jeg kommer grundig inn på det. Men det er her i dag vi diskuterer det materielle grunnlaget for politikken; hvilke ressurser vi skal bruke, hvilke enigheter vi har, og hvilke uenigheter vi har. I mitt innlegg gir jeg uttrykk for at det er enighetene som slår imot en når man leser denne budsjettinnstillingen, men det er altså ett parti som stiller seg på utsiden av den enigheten, og det mener jeg at denne debatten er til for å fokusere på.

Når det gjelder oppslaget i Aftenposten som representanten ikke stiller spørsmål om, må jeg få lov til å kommentere det, og anbefale ham å lese et innsiktsfullt innlegg fra den amerikanske ambassadøren i Oslo. Det oppslaget i dagens Aftenposten gir god bakgrunn for egne meninger.

Nikolai Astrup (H) [10:31:36]: Det er en alvorlig situasjon på Koreahalvøya med potensielle regionale og globale ringvirkninger. Det kunne vært interessant å høre utenriksministerens vurdering av utviklingen på Koreahalvøya – hvordan spenningen kan reduseres, hvem som skal ta ansvar for å bidra til det, men ikke minst hvordan Norge vil forholde seg dersom situasjonen tilspisser seg.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:32:02]: Situasjonen er tilspisset. Den er urovekkende, og det er en ansamling av våpen, mistillit og konfrontasjon som bør uroe. Hvem skal ta ansvaret for det? Først og fremst må vi insistere på at partene, Nord-Korea og Sør-Korea, gjør det. I tillegg vet vi at USA og Kina er viktige land i denne sammenheng. De bør ta ansvar, og så vidt jeg kan vurdere, tar de ansvar. Jeg tror de såkalte sekspartforhandlingene er viktige å komme tilbake til, på grunn av det temaet de

skal håndtere – det nordkoreanske atomprogrammet – men også fordi det er en tillitskapende prosess.

Men det vi står overfor her, er et nordkoreansk regime som er vakkende, og helt åpenbart ikke i stand til å ivareta sitt folks behov. Det presset som kommer derfra, kan bare løses ved en annen politikk i Nord-Korea.

Norge får følge dette. Vi har gjennom FN og andre kanaler gitt uttrykk for at vi støtter sekspartsforhandlingene. Vi er en viktig humanitær bidragsyter – også i Nord-Korea. Det vil vi fortsette med. Og så må vi igjen oppfordre til at det vises tilbakeholdenhet og ansvarlighet både i bruk av våpen, politikk og retorikk i denne regionen.

Peter N. Myhre (FrP) [10:33:17]: På samme måte som representanten Kristiansen, reagerte jeg også på at utenriksministeren valgte å bruke sine tre minutter utelukkende på å beskrive opposisjonspartiens politikk. Han brukte to og et halvt minutt på å snakke om Fremskrittspartiet og til dels på å sjøsette karakteristikk av Fremskrittspartiets politikere, i hvert fall en av dem, og et halvt minutt på å snakke om Høyres politikk.

I svaret til Kristiansen sier utenriksministeren at her i dag diskuterer vi hvilke ressurser vi skal ha til disposisjon i 2011. Det brukte altså utenriksministeren ikke et eneste sekund av sitt innlegg på å beskrive. Da spør jeg: Er det slik at utenriksministerens totale fravær av å legge frem regjeringens politikk i den debatten vi i dag har, var en ren forglemmelse?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:34:19]: Jeg har fem minutters innlegg, og det vi debatterer her i dag, oppfatter jeg å være innstillingen fra komiteen. Den er interessant å lese. Den taler for seg.

Regjeringens politikk er grundig redegjort for i budsjettet. Jeg bruker ikke fem minutter på å gjenta eller ta et kort sammendrag av den. Jeg mener det er riktig å peke på de politiske skillelinjene, det er det som er interessant med denne innstillingen etter min vurdering. Representanten Myhre kan være uenig – men jeg vil tro han er enig, for jeg siterer jo hva Fremskrittspartiet her sier og går inn for. Jeg mener det er en del av mitt ansvar å påpeke de konsekvensene av den politikken som jeg ser. Konsekvensene av regjeringens politikk er grundig beskrevet i budsjettet. Det er beskrevet av Arbeiderpartiet, regjeringsflertallet og i samarbeid med andre partier på Stortinget i innstillingen. Da mener jeg en budsjettdebatt bør kunne fokusere på forskjellene. At ikke det faller i Fremskrittspartiets smak, får jeg ta til etterretning, og ellers er jeg villig til å diskutere norsk utenrikspolitikk hvor som helst og når som helst ellers, i denne sal og andre steder i samfunnsdebatten.

Michael Tetzschner (H) [10:35:36]: I lys av de betydelige utfordringene vi står overfor internasjonalt, synes jeg det var påfallende at utenriksministeren brukte veldig mye av sitt innlegg til prosentuell gjennomgang av enkelte partiers alternative budsjettopplegg for dette rammeområdet. Siden det tydeligvis er slik at regjeringen alltid bruker de riktige midlene – ikke for mye, ikke for lite, alt hva denne regjeringen gjør, er altså det rette – må jeg også stille

ett konkret spørsmål, siden det da også er regjeringens fineste øyeblikk og statsrådets fineste øyeblikk når de forteller om hva de legger inn i prosessene. Med henvisning til Sudan og Midtøsten: Med de betydelige innsatser av skattebetaleres midler, er utenriksministeren fornøyd med de resultatene man har oppnådd? I hvilken grad kan man i det hele tatt spore et avtrykk av disse milliardene som går til disse områdene fra norske skattebetalere?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:36:43]: Nå merker jeg meg jo at Høyre har sluttet seg til de bevilgningene. Så det betyr at de tar i alle fall den linjen at det omtrent er en fornuftig ressursbruk.

Når jeg omtaler bruk av penger til FN, Midtøsten, fred og forsoning, så er det politikkenes kjerneområder, og vi mener at det nivået vi har lagt oss på, er der vi kan få mest igjen. Det er ikke eksakt vitenskap. Vi har argumentert for hvorfor vi bør ligge der, og jeg registrerer at Høyre i det alt vesentlige er enig i det. Når det så gjelder om pengene kommer godt til anvendelse: Ja, jeg mener at de gjør det.

Når det gjelder Midtøsten, er budsjettunderskuddet i de palestinske områdene i ferd med å gå ned. Behovet for ekstern finansiering går nå ned. Pengene blir bedre brukt. Verdensbanken sier at denne hjelpen nytter. Den kommer til nytte på sikkerhet, utdanning og helse.

I Sudan har vi vært med på et prosjekt som handler om å sette det landet i stand til å håndtere en nord-sør-konflikt som kan bli meget, meget alvorlig for verden om den går galt. Kapasitetsbygging i sør, utvikling i en veldig prekær humanitær situasjon og vurderingen av den hjelpen, mener jeg har gitt uttrykk for at den har kommet godt fram og godt til nytte.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Tore Nordtun (A) [10:38:11]: I 2008 behandlet Stortinget langtidsplanen for Forsvaret 2009–2012. Handlingsplanen er et meget viktig dokument for vårt forsvar. Den peker ut kursen framover. Vi er nå halvveis i perioden, og den skal fullføres i 2012.

Det grunnleggende element i langtidsplanen er økt operativ evne. Det er balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang. Da er det naturlig å stille spørsmålet: Hvor står vi i dag? Vi har et forsvar som er relevant, og som holder høy internasjonal standard. Vi ivaretar våre nasjonale interesser og rettigheter, og våre rettigheter i nordområdene, og vi deltar i operasjoner på vegne av det internasjonale samfunnet. Det hadde vi ikke kunnet gjøre uten kompetente mannskaper og moderne materiell.

Jeg ser likevel at arbeidssituasjonen til den enkelte i mange tilfeller kan være svært belastende, ikke minst ut fra vårt engasjement i Afghanistan. Jeg ser også at dette sliter på Forsvarets totale ressurser. Jeg vil likevel berømme våre soldater som til tross for stor belastning, stiller opp for Norge i de krevende bidragene vi har i Afghanistan.

Det er viktig i en slik forsvarspolitisk sammenheng også å kunne foreta prioriteringer. Det er vår oppgave som politikere å prioritere. Det må ikke bli en ren kronekamp uten at vi sier tydelig fra om hva vi prioriterer. Vi priorite-

rer å ta imot og sette i drift nye fly og helikoptre og moderne fartøy samt norsk militær tilstedeværelse i nord, bl.a.

Budsjettforslaget som behandles i dag, betyr bl.a. økt aktivitet for Sjøforsvaret, fortsatt personelloppbygging i Hæren og innfasing av nye transportfly. I tillegg kommer tilrettelegging for Heimevernets økte trening og områdestrukturen. Vi må styrke bevilgningene til sikkerheten for norske styrker i Afghanistan, og treningsaktiviteten i Heimevernet blir vesentlig høyere med dette budsjettet.

Samtidig må vi ikke glemme at Norge er i en privilegert situasjon. Vi har råd til å følge opp langtidspanen for Forsvaret med økte bevilgninger, mens utfordringene for mange av våre allierte i stor utstrekning er reduksjoner i forsvarsbudsjettene – formidable reduksjoner.

Vi styrker årets budsjett ytterligere med 75 mill. kr i 2011. I tillegg frigjør vi 233 mill. kr til effektivisering. I budsjettet sies det også klart fra om at vi må bygge opp aktivitetsnivåene i langtidspanen. Vi må vri ressursene til de høyere prioriterte tiltakene for dermed å kunne øke operativiteten. Vi har lovt at vi skal ha et forsvar i økonomisk balanse i 2012. Det skal vi klare.

Det har vært sterke omstillinger i Forsvaret. Det har vært helt avgjørende for moderniseringen og for at reformen skal fungere etter hensikten.

Så til slutt noen ord om Svalbardbudsjettet som jeg er saksordfører for. Jeg er svært glad for at det er fasthet omkring vår Svalbardpolitikk, nemlig at det er

- konsekvent og fast handheving av vår suverenitet
- håndheving av Svalbardtraktaten.
- ro og stabilitet i området
- bevaring av den særegne villmarksnaturen og miljøet
- opprettholding av norsk samfunn på øygruppa

Det er en stor styrke at komiteen er enig om disse punktene. Jeg er også glad for at komiteen er enstemmig i sin merknad. Spesielt vil jeg framheve at man er enig om at Longyearbyen ikke skal utvikles til et livsløpssamfunn. Det er veldig viktig. Det har vært en del diskusjon om Svalbardsamfunnet, at det ikke skal utvikle seg til et skatteparadis. Det tror jeg er veldig viktig. Det får vi komme tilbake til, men Stortinget må følge den utviklingen meget nøye. Vi står selvfølgelig helt fritt i Stortinget til å gjøre de skattepolitiske vedtakene vi vil i så henseende, men det må ikke utvikle seg til et skatteparadis og et friområde.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:43:07]: Dagens debatt er viktig for veldig mange berørte, og jeg ønsker å holde mitt hovedfokus på det faktum at vi i år har mistet fem liv i Afghanistan. En del av denne diskusjonen som vi har i dag, må dreie seg om risikoen og konsekvensene ved norsk utenrikspolitikk og for den operative delen av den. Mitt hovedfokus vil være på det som skjer i Afghanistan.

Hver gang vi mister noen, gjør det noe med oss. Det ansvarliggjør det politiske systemet. Det ansvarliggjør innsatsen vår, og det utfordrer oss samtidig på om vi gjør det rette. Når vi diskuterer budsjettet for neste år, gjør vi vel det ut fra det forhold at det også til neste år dessverre kan komme til å skje episoder som gjør at vi får tap av menneskeliv også i 2011. Utfordringen er: Er vi bevisst det? Er vi rede til det? Tar vi inn over oss det ansvaret vi har

når vi sender ut folk til å bidra innen ISAF, for å nevne et eksempel der dette skjer?

Svaret bør jo, og må jo på en måte være ja, siden vi har valgt å bidra. I forlengelsen av det: Gjør vi da en god nok jobb for å sikre og beskytte soldatene våre og andre som er ute, maksimalt? Jeg tror dessverre at svaret er nei, fordi det visse finnes bedre utstyr, og det er stadig en pågående diskusjon om vi har det optimale utstyret.

Et annet nødvendig spørsmål i samme retning er: Tar vi godt nok vare på foreldrene til dem som er der? Tar vi godt nok vare på kjærestene, samboerne, ektefeller til dem som er ute – og barna til dem som er ute? Og på nytt: Det er min klare oppfatning at vi har utvilsomt en del å gå på for å kunne gjøre en bedre jobb.

Jeg hadde gleden av å være med en del fra utenriks- og forsvarskomiteen til Afghanistan i april. En av de gjennomgående tilbakemeldingene fra soldatene der nede var at de manglet en opplevelse av støtte fra det politiske Norge. Hvis de som skal ta den primære risikoen for at de som har bestilt oppdraget, ikke står oppreist sammen med dem, da svikter regjeringen, og da svikter Stortinget med hensyn til å ta inn over seg det ansvaret man uomtvistelig har. Det synes jeg er leit. Jeg ville vært mye mer glad hvis man kunne ha besøkt folk ute som hadde sagt: Ja, vi gjør en jobb, og vi er stolt av den støtte vi har hjemmefra. Når de etterspør den, er det mulig at man fra politisk side ikke har vært tydelig nok, at Stortinget ikke har vært tydelig nok, eller at man fra regjeringens side ikke har vært tydelig nok i å kommunisere ut viktigheten av den jobben som gjøres. Jeg mener at det har vi ikke lov til. For det er et faktum at det er de som er ute, som tar risikoen. Risikoen for tap av liv og lemmer i denne salen er minimal. Her kan man få politiske banesår og politiske skrubbisår, men du dør visse ikke av det – forhåpentligvis. Men andre tar faktisk den risikoen.

Jeg synes av og til at vi bommer på å snakke om de viktigste tingene. Vi kan godt snakke om kutt i bistand. Vi kan godt snakke om tilstedeværelse og suverenitetshevdelse. Vi kan godt snakke om hvor mange ambassader vi bør ha. Men jeg synes faktisk at vi skal fokusere på det som antageligvis er det viktigste, noe av det viktigste for det norske folk: å sørge for at enhver nordmann som er ute og tjenestegjør med flagget på uniformen, har best mulig forutsetning for å gjøre jobben optimalt. Men kanskje aller viktigst, at de har forutsetninger for og er sikre på at de – han eller hun – skal komme hjem igjen. Hvis ikke, synes jeg vi svikter. I så måte er jeg stolt av å tilhøre et parti som foretar vesentlig styrking av forsvarsbudsjettet, som ønsker å styrke Hæren med 350 mill. kr, som ønsker å styrke Marinen med 300 mill. kr, Kystvakten med 250 mill. kr, Heimevernet med 200 mill. kr og Luftforsvaret med 200 mill. kr, fordi vi synes det er viktig. Og på grunn av de tilbakemeldingene vi har fått gjennom budsjettthøringen, gjennom rapporter fra Riksrevisjonen, gjennom klarttalende og modige ansatte og andre i Forsvaret som tør å påpeke mangler, har vi tatt det inn over oss og ønsker å gjøre noe med det.

Det er en årlig sekvens å delta i en åpen budsjettthøring. I tillegg har denne komiteen en lukket budsjettthøring. Jeg

skal ikke gå inn på det som skjer der, men jeg har ennå til gode å oppleve det som en lystelig seanse. Det sier noe om de utvalgene vi faktisk står overfor. Jeg synes – med respekt å melde – at den saken som nå har gått om Heimevernet og Heimevernets omstilling, har vist en mangel på politisk ledelse og en mangel på politisk lojalitet som jeg mener ikke gagnar Forsvaret i det hele tatt.

Afshan Rafiq (H) [10:48:23]: Høyre støtter et høyt nivå på bevilgningen til utvikling og bistand. Høyre ønsker en utviklings- og bistandspolitikk som fokuserer på resultater, fremfor regjeringens symbolske målsetninger om prosentandel av bruttonasjonalinntekt. Utviklingspolitikken bør ha klare geografiske og tematiske prioriteringer og må ha som langsiktig mål at bistanden skal overflødiggjøre seg selv.

Den norske debatten om bistand – og det har vi sett demonstrert her i dag – fokuserer på størrelsen på bistandsbevilgningene, gjerne i prosent av bruttonasjonalinntekt, som kjennetegnet på en god politikk for fattigdomsbekjempelse. Høyre minner om at målet er mest mulig utvikling, ikke mest mulig bistand. Som professor Øyvind Østerud sa senest i går:

«Bistand måles etter hvor mye vi gir, istedenfor effekten av bistanden. Det er et innslag av naivitet; man tror innsatsen i seg selv skal gi den effekten man ønsker å oppnå. Man ser ikke på feilbruk eller at bistand kan virke mot sin hensikt.»

Utviklingspolitikken må måles i resultater, ikke i bevilgninger. Et viktig kriterium vil være om Norge greier å føre en helhetlig og konsistent utviklingspolitikk. For Høyre er det viktig at flere virkemidler tas i bruk, og at ulike politikkområder må ses i sammenheng dersom Norge skal kunne bidra positivt til utvikling og fattigdomsreduksjon. Samstemthet mellom ulike politikkområder og ulike departementer er derfor meget viktig. Samtidig må den bistanden vi fortsatt skal yte, være mer konsentrert og målrettet og underlegges strengere resultatkrav.

Handel er et annet vesentlig bidrag til vekst og utvikling, og Høyre ønsker derfor å åpne for tollfri markedsadgang, også for land på DAC-listen med over 75 millioner innbyggere.

Et fortsatt høyt bistandsnivå fra de rike landene er nødvendig for å kunne nå FNs tusenårsmål. Men innenfor tradisjonell bistand ønsker Høyre et klarere tematisk og geografisk fokus og strengere krav til mottakerlandene når det kommer til utvikling innen demokrati, rettsstatsprinsipper og styresett. Særlig vil vi sette strenge krav til land som mottar norsk budsjettstøtte og annen stat-til-stat-bistand. Høyre vil konsentrere norsk bistand til Afrika og noen særlig viktige temaområder som helse og utdanning. Vi fjerner derfor norsk bilateral støtte til Latin-Amerika og reduserer den til Asia, med unntak av Afghanistan. Bistand til Afghanistan er av avgjørende betydning for å bidra til at afghanske myndigheter i samarbeid med det internasjonale samfunnet, særlig FN og NATO, lykkes. Dette krever bedre tjenester som helse og utdanning og bedre infrastruktur som veier og vannforsyning.

Vi må sikre at norsk støtte til multilaterale organisasjo-

ner blir brukt effektivt og til støtte for viktige norske mål for utviklingspolitikken. Evalueringer av FN-organisasjonenes innsats må følges opp med klare budsjettmessige konsekvenser for de organisasjonene som vurderes som lite effektive og målbevisste. Høyre ønsker derfor å kutte i de norske overføringene til enkelte FN-organisasjoner, deriblant UNDP.

Til siste noen ord om støtte til norske organisasjoners informasjonsarbeid. Høyre mener utviklingsbudsjettet bør prioriteres strengere. I den sammenheng er det naturlig å kutte i de postene som i minst grad bidrar til direkte fattigdomsbekjempelse. Støtte til informasjonsarbeid i Norge kan vanskelig regnes som bistand i tradisjonell forstand. Derfor ønsker Høyre å gjøre noe med det.

Eva Kristin Hansen (A) [10:53:21]: I finansdebatten forrige uke var det ikke mange innlegg som handlet om Norges engasjement utenfor landets grenser. Det synes jeg er litt forstemmende, for i den store sammenhengen er det viktig at vi også løfter blikket litt opp fra vår egen navle. Når vi diskuterer dette i dag, fokuserer vi selvfølgelig på litt annet siden vi bl.a. diskuterer rammer til Utenriksdepartementet, men jeg synes det er viktig å påpeke det.

Norge er et lite land, men har alltid og tradisjonelt hatt et stort internasjonalt engasjement. Det mener jeg er viktig. I finanskrisetiden har vi sett at mange europeiske land har begynt å kutte i bistanden, og det er bekymringsfullt. I finansdebatten tok jeg også opp diskusjonen rundt 1 pst. av BNI-ambisjonen, som enkelte partier er sterkt kritisk til, bl.a. foregående taler. Man er kritisk til det på grunn av at det er kvalitet og resultater som er viktig, og ikke kvantitet. Da har jeg bare lyst til å gjenta at det selvfølgelig er innholdet og resultatene som er viktig, men jeg mener faktisk det kan være klokt å se vår internasjonale bistand i forhold til hvor store inntekter landet vårt faktisk har.

Komiteen har hatt høring på budsjettet og fikk mange innspill fra ulike bistandsaktører fra mange ulike organisasjoner. Regjeringen fikk bl.a. kritikk for ikke å prioritere kapitlet Sivilt samfunn høyt nok. Det er en kritikk flertallet i komiteen har tatt på alvor. Regjeringspartiene satte seg derfor sammen med Kristelig Folkeparti for å se om vi kunne gjøre noe med det. Vi ble enige om en omprioritering innenfor rammen, som innebærer at det blir 50 mill. kr mer til Sivilt samfunn, hvorav 10 mill. kr skal brukes til ytterligere styrking av de frivillige organisasjonenes opplysningsarbeid. I tillegg valgte flertallet, med de samme partiene, å bli enige om å styrke arbeidet til GAVI og vaksiner med 40 mill. kr. Jeg har lyst til å gjenta rosen som jeg gav til Kristelig Folkeparti i sted, for det gode samarbeidet. Jeg tror at flertallet har gjort en klok prioritering.

Høyre og Fremskrittspartiet har begge valgt å kutte i bistanden – Fremskrittspartiet med over 8 mrd. kr, og Høyre med en drøy milliard. Vi vet at de to partiene er i ferd med å finne sammen på mange politiske områder, men jeg må si at det bekymrer meg spesielt at de gjør det på bistandsområdet. Det sender et kraftig signal om hva som vil skje hvis de to partiene kommer i en situasjon hvor de skal styre landet.

Fremskrittspartiet kutter på mange områder innenfor bistanden, ikke overraskende, gjerne med den begrunnelse at det er mye korrupsjon og problemer knyttet til bistanden, og at man mener at bistanden ikke gir nok resultater. Alle partiene på Stortinget er opptatt av å hindre korrupsjon, av å få resultater og av å ha kvalitet i bistanden. Norge har strenge rutiner på nettopp dette. Det er derfor litt spesielt at når Fremskrittspartiet er så opptatt av kvalitet i bistanden, velger man likevel å kutte til dem som skal sikre denne kvaliteten, som f.eks. NORAD. Samtidig skriver de i sine merknader om alt de er opptatt av, og det er alt fra utvikling av infrastruktur, helse og utdanning, til tiltak for å fremme demokrati, for å nevne noe. Spørsmålet mitt blir da selvfølgelig: Blir det enklere eller vanskeligere å få til alt man ønsker når man kutter over 8 mrd. kr? Det er et såkalt ledende spørsmål, og svaret gir seg egentlig selv.

Høyre har i sitt budsjettforslag vært opptatt av å konsentrere bistanden til færre land. Det vil si at de f.eks. kutter all bistand til Latin-Amerika og kraftig til Asia. De begrunner sin motstand mot å gi bistand til Latin-Amerika med at de er skeptisk til satsing i mellominntektsland. I den sammenhengen føler jeg behov for å påpeke at f.eks. Nicaragua er Latin-Amerikas nest fattigste land.

Fremskrittspartiet begrunner sine kutt i regionen med at regjeringen driver med politisk motivert bistand. Da har jeg lyst til å nevne at jeg i går hadde møte med en dame som heter Argentina Espinoza fra Nicaragua. Hun leder en kvinneorganisasjon som jobber med kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter. Hun jobber med vold mot kvinner og arbeid knyttet til forbudet mot abort, som er i landet. Hennes organisasjon driver med informasjon til unge jenter og hjelper jenter som har blitt utsatt for overgrep. Å støtte den type organisasjoner mener jeg er viktig, og det mener jeg er riktig. Det er et politisk motiv som jeg lever veldig godt med.

Til slutt: I går var jeg også på lanseringen av en rapport fra Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner om barn og unges plass i bistandspolitikken. Denne rapporten lanserer flere tiltak for å bedre norsk bistandspolitikken og er et godt eksempel på det store engasjementet som finnes i landet vårt rettet mot bistand. Det skal vi være glad for. Jeg er stolt, jeg, over å være folkevalgt i et land som ønsker å styrke arbeidet overfor verdens fattigste, og som ikke bagatelliserer de kraftige kuttene som Fremskrittspartiet står for.

Fremskrittspartiet blir opprørt her i dag fordi mange påpeker de kuttene de står for, og opplever det som harselering. Det er ikke harselering. Det er en sannhet.

Statsråd Grete Faremo [10:58:40]: Jeg opplever innstillingen på forsvarsområdet som en bekreftelse på den brede oppslutningen om forsvarspolitikken. Fordi denne regjeringen fører en ansvarlig økonomisk politikk og har forvaltet oljeformuen langsiktig, har vi en unik handlefrihet. Der store deler av NATO-landene kutter forsvarsbudsjettene, har vi muligheten til å øke. Der andre må si opp folk, rekrutterer vi nye. Der andre må avbryte materiellinvesteringer, kjøper vi nytt.

Regjeringen fortsetter i 2011 sin satsing på Forsvaret

og følger opp hovedmålene i langtidsplanen. Det betyr at

- styrkebidraget i Afghanistan videreføres på et høyt nivå

- moderniseringen fortsetter med bl.a. nye fartøy, fly og helikoptre
- den militære tilstedeværelsen i nord øker
- veteranene følges opp

Vårt forsvar er et av de beste i verden. Vi omstiller for å møte dagens trusler og er kommet lenger enn de fleste andre allierte. Oppgavene løses med kompetente og motiverte mannskaper og moderne materiell. Dette er muliggjort av endringer i innretning, struktur og organisering under flere regjeringer det siste tiåret.

Denne regjeringen holder hva den lover. Hovedmålene i langtidsplanen – mer varig balanse mellom budsjett, oppgaver og struktur – er innenfor rekkevidde.

I 2002 vedtok et flertall med Høyre og Kristelig Folkeparti en sterkere strategisk ledelse i forsvarssektoren. Vi var enige om målene. Sterkere strategisk ledelse og styring har vært avgjørende for arbeidet med å frigjøre 31 mrd. kr til mer prioriterte oppgaver i sektoren dette tiåret. Et annet resultat er forbedret forvaltning og kontroll. Modellen har gitt flere soldater og en slankere toppledelse. Det er vesentlig at slike gevinster ikke reduseres eller går tapt ved omkamp om de store linjene i reformen.

En samlet opposisjon peker nå på at ledelsesmodellen utfordrer den militærfaglige uavhengigheten. Sannheten er at opposisjonen vinger, avhengig av sak. I noen saker ønsker opposisjonen økt uavhengighet, mens i saker man er uenig i, forventer opposisjonen at jeg skal gripe inn og detaljstyre forsvarssjefen. Dette blir inkonsekvent.

Høyre og Fremskrittspartiet gjør budsjettet til en ren kronekamp, mens det sentrale er å sikre en bærekraftig utvikling gjennom en systematisk og planmessig satsing på helheten. Enhver regjering skal påse at bevilgningene utnyttes effektivt. Dette krever forutsigbarhet i budsjett og planlegging. Alternativet til det opplegget er ikke bærekraftig.

Fremskrittspartiet hevder at Forsvarets operative kapasitet har vært nedadgående de senere år. Da må jeg spørre:

- Er innfasing av nye fartøyer i Fridtjof Nansen- og Skjold-klassen uttrykk for nedadgående operativ kapasitet?
- Er innfasing av nye transportfly og helikoptre uttrykk for nedadgående operativ kapasitet?
- Er historisk satsing på Hæren uttrykk for nedadgående operativ kapasitet?

Nei, dette er uttrykk for en vesentlig økt operativ kapasitet med betydelig slagkraft. Om noe, så er dette et budsjett for økt satsing også på trening og øving. Se bare på mer til øving, ammunisjon og personell til Hæren, og også en vesentlig økning av aktiviteten neste år, sett i forhold til 2008.

Ingen er tjent med en løsrevet melding om Heimevernet. Alle regjeringer de siste årene har etterstrebet en balanse mellom oppgaver, struktur og ressurser. Enigheten om en helhetlig tilnærming til omstillingen utfordres nå. Heimevernet får sin naturlige plass i langtidsplanen for 2013–2016.

Det er feil når Høyre påstår at proposisjonen er endret når det gjelder den såkalte gardestridsgruppen – den er overhodet ikke omtalt i proposisjonen.

Samtlige fartøyer i Kystvakten patruljerer neste år. Budsjettforslaget la opp til at ett fartøy i den indre kystvakten i Sør-Norge ikke skulle patruljere i 2011. Etter en fornyet vurdering har jeg konkludert med at beredskapen vil bli vel så bra ivaretatt ved at innsparingen spres på flere fartøyer.

Anskaffelsen av sikker tilgang til kommunikasjons-satellitt vil bli gjenstand for konkurranse ved en rettet forespørsel til relevante tilbydere i markedet av satellittleverandører, der også norske tilbydere vil få anledning til å gi tilbud.

Omstillingen er utfordrende. Regjeringen tar disse utfordringene på alvor. Budsjettforslaget viser at regjeringen satser på Forsvaret.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:04:04]: I dag er det flere medier som viser til påstandene i WikiLeaks-lekkasjene om at sentrale medlemmer i regjeringsapparatet skal ha latt amerikanerne forstå, før avgjørelsen endelig var tatt, at man kom til å gå for kjøp av JSF-en. Mitt spørsmål til forsvarsministeren blir som følger: Kan forsvarsministeren forsikre Stortinget om at amerikanerne ikke på noe helst vis kan ha fått en slik oppfatning?

Statsråd Grete Faremo [11:04:44]: Det er ikke naturlig å kommentere lekkasjene direkte, men jeg kan forsikre representanten Ellingsen om at prosessen som ble kjørt rundt nedvalget av kampfly, var solid, grundig, faglig godt planlagt, og politisk også åpent gjennomført, slik det også er kommentert både av utenriksministeren og nåværende helseminister allerede. Dette er helt sentralt i en prosess som angår et så viktig spørsmål som kampfly, som angår så betydelige summer, og som selvsagt også vil bli fulgt opp i mange omganger også i denne sal knyttet til diskusjonen rundt bestilling og kjøpsfullmakt. Det er det også redegjort for i den budsjettproposisjonen som jeg nettopp har lagt fram.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:05:50]: Mitt neste spørsmål blir om interneffektivisering i Forsvaret. Den store satsingen i år er tilføring av 75 mill. kr – hvis jeg ikke husker helt feil – og så er det interneffektivisering på 235 mill. kr, tror jeg det var. Jeg har oppfattet at det allerede for i år er vanskelig å garantere for gjennomføring av dette – å frigjøre tilsvarende midler. Dette har man også hatt oppe på orienteringen om forsvarsbudsjettet generelt. Jeg oppfatter også at de etatene som faktisk skal levere dette produktet, sliter med det. Da blir spørsmålet ganske enkelt: Mener forsvarsministeren at det er realiserbart å ta ut en slik effektiviseringsgevinst til neste år?

Statsråd Grete Faremo [11:06:31]: Det mener jeg klart er realistisk, og jeg mener det likevel er krevende. Det er ikke noe alternativ til å fortsette omstillingen i Forsvaret. Vi har gjennomført store strukturendringer og skal nå inn i en fase med kontinuerlig forbedringsarbeid. Dette er selvsagt med sikte på å få ut størst mulig operativ kraft av pengene som øremerkes Forsvaret, og at vi sørger for en drift og forvaltningsmodell som er så kostnadseffektiv som mulig. Her er det gjort en kjempejobb i Forsvaret allerede, og jeg forventer at det også blir fulgt opp i fortsettelsen. Jeg har god tro, som sagt, på at vi skal kunne lykkes med det.

Michael Tetzschner (H) [11:07:31]: Forsvaret har som kjent vært gjennom betydelige omstillinger det siste tiåret, og vi vet også at omstilling er krevende for dem som berøres av det. Skal man lykkes, må man både motivere de som er involvert, og beholde motivasjonen. Det er også et alminnelig inntrykk at mannskapene har vist stor fleksibilitet og tilpasningsevne.

Mitt spørsmål til statsråden er kort og godt dette: Synes statsråden det er en rimelig opptreden av staten å kvittere denne omstillingsviljen med å frata soldatene deres innarbeidede rettigheter, ved å avvikle fordelene de har hatt med gratis hjemreiser?

Statsråd Grete Faremo [11:08:12]: Omstilling er viktig, motivasjon likeså. Det er flere prioriteringer som er gjort i den nåværende langtidsplanen som er krevende, og hvor jeg likevel ikke ser et alternativ til arbeidet med å sikre at mer prioriterte oppgaver også tilføres ressurser. En av de beslutninger som derfor er gjort, er å endre den tidligere rettigheten som bl.a. ansatte har hatt til frie reiser som ikke har vært knyttet til tjenesteutførelsen. Det har vært langt viktigere for meg å sikre så store midler som mulig til trening og øving. Ikke minst diskusjonen om Heimevernet viser hvor sterkt det haster med å få satt inn større ressurser til trening og øving av f.eks. områdestrukturen.

Ivar Kristiansen (H) [11:09:25]: Det inntrykket forsvarsministerens innlegg etterlater, er at også på dette området er vi blant de beste i hele verden – med et av verdens beste forsvar.

Samtidig er budskapet, og konsentrasjonen, for det meste om opposisjonen som «vingler». Jeg har lagt merke til at i løpet av dagen har opposisjonen fått sterk kritikk der vi kutter. Der vi plusser på, er altså vignetten: Dette er useriøst. Vi vingler. Jeg tror regjeringspartiene må bestemme seg for å ha en linje i dette som er av en litt mer troverdig karakter enn som så. Men i denne skjønning av virkeligheten er det helt tydelig at vi får et annet bilde fra forsvarsministeren enn vi får når vi møter guttene og jentene ute i felten, i uniform.

Er det sånn at det altså er takksigelser statsråden møter i sine møter med tillitsvalgte for dem som er i uniform?

Statsråd Grete Faremo [11:10:31]: Jeg opplever samarbeidet med tjenestemannsorganisasjonene som svært konstruktivt. Den rollen som ikke minst de har hatt i omstillingsarbeidet, skal ikke undervurderes. Jeg tror bidra-

get fra tjenestemannsorganisasjonene har vært helt sentralt, ikke minst gjennom det siste tiåret, for å få til denne frigjøringen: fristillingen av de 31 mrd. kr, som jeg nevnte. Derfor blir det også så viktig – kanskje ikke minst opp mot de 2,5 mrd. kr som representanten Kristiansen snakket om tidligere i dag – hele tiden å holde fokus på: Hva er den mest effektive strukturen i norsk forsvar? For det er gjennom omstilling, stadig mer effektiv drift og administrasjon at vi kan sikre sterkere operativ evne. Det er et faktum at i løpet av neste år har Norge kanskje det vi kan kalle Europas mest moderne marine. Og de tilbakemeldingene vi får om våre soldater, også i internasjonale operasjoner, er fremragende.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:11:50]: Nordområdesatsingen har vært fokusert fra statsrådets side, og det har vært understreket at tilstedeværelse i nord skal prioriteres. Med det framlagte budsjettforslaget finner Fremskrittspartiet dette litt underlig. For med dette budsjettet vil man oppleve en nedgang i den operative kapasiteten i Sjøforsvaret og dermed en lav seilingsfrekvens i nordområdene. Antallet seilingsdøgn per fregatt er beregnet til 85, og det er lagt opp til tre operative fregatter i 2011. Dette er ikke mye tilstedeværelse.

Hvordan mener forsvarsministeren at tilstedeværelsen i nord dermed ivaretas?

Statsråd Grete Faremo [11:12:33]: Jeg vet ikke helt om jeg kjente meg igjen i dette regnestykket. Vi innfører nye fregatter, og vi innfører nye fartøyer i Skjold-klassen. Vi prioriterer seilingen i nord, og som jeg har sagt i tilknytning til tidligere diskusjoner om budsjettet, var det faktisk bommet med inntil 100 pst. i anslaget for antall seilingsdøgn på fregattene. De er, så langt jeg vet, neste år beregnet til 85 seilingsdøgn. Det er selvsagt totaliteten i Marinen og Kystvakten som er grunnlaget for at jeg kan si med hånden på hjertet at vi har sterkere aktivitet i nord enn vi har hatt noen gang – ved hjelp av disse viktige kapasitetene. Og det er viktig, ut fra de store utfordringene som ligger i nordområdene.

Peter N. Myhre (FrP) [11:13:43]: Jeg vil også snakke om Sjøforsvaret. Norge hadde en fregatt, «Fridtjof Nansen», i Adenbukta helt i begynnelsen av dette året og litt i fjor høst. Grunnen til at den var der, var selvfølgelig at det er viktig for Norge å sikre tryggheten for internasjonal skipsfart – ikke minst mannskapene om bord – mot angrep fra væpnede terrorister og pirater. Nå er det altså snart et år siden «Fridtjof Nansen» ble trukket hjem, og vi har fem fregatter i Norge.

Da er spørsmålet mitt: Vil regjeringen – vil forsvarsministeren – ta ansvar i Adenbukta og sende en norsk fregatt, slik at vi ikke hele tiden skal overlate sikringsoppgaven til andre land?

Statsråd Grete Faremo [11:14:44]: Som en stor sjøfartsnasjon er det en selvfølge at Norge er med på å ta det ansvaret i Adenbukta. Vi har hatt bidrag med egen fregatt, og vi har hatt befal på svensk kommandofartøy.

Sannsynligheten for at vi har et bidrag igjen i Adenbukta i løpet av overskuelig framtid, er selvsagt stor. Per i dag er det ikke planlagt for det i løpet av neste år. Fregattene tas nå i bruk fortløpende, og jeg regner med at vi med stor sannsynlighet har et fartøy igjen i Adenbukta i løpet av 2012.

Presidenten: Replikskordskiftet er avsluttet.

Laila Gustavsen (A) [11:15:39]: Det går svært bra i Norge. Arbeidsledigheten er lav, sysselsettingen er høy, produktiviteten øker, og veksten tar seg opp i fastlandsøkonomien. Dette gjør også at kontrastene til andre land er store. Finanskrisen påvirker land rundt oss i den forstand at det betyr kutt i landenes bistandsbudsjett, og det betyr også kutt i andre lands forsvarsbudsjett.

Budsjettet for 2011 viser at regjeringen fører, og får muligheten til å føre, en langsiktig, aktiv og gjenkjennbar utenriks- og forsvarspolitik. Det er bred forankring i denne sal om hovedlinjene i den politikken. Selv om Norge er et lite land i verden, klarer vi også i 2011 å sette betydelige fotavtrykk i verden.

Utenriksministeren brukte begrepet «overskuddsnasjon». Det er et godt begrep. Det gir oss et svært stort ansvar også innenfor utenriks- og forsvarspolitikken, kanskje ikke minst innenfor bistandsdelen og det å prøve å rette opp noen av skjevhetene i fordelingen i verden.

Det at vi fører en langsiktig utenriks- og forsvarspolitik, betyr jo selvfølgelig ikke at vi ikke skal ha et kritisk blikk på det vi gjør, og at vi skal drive politikk av gammel vane. Tvert imot, vi skal hele tiden legge til grunn den nye verden og det nye globale sikkerhetsbildet, og dette endrer seg raskere enn noen gang. Så jeg er veldig fornøyd med at vi i budsjettet for 2011 klarer å holde kampen mot fattigdom i verden som en hovedprioritering, og at vi ikke minst satser på tilgang på strøm, energi. Det har stor betydning for økonomisk vekst. 85 pst. av det afrikanske kontinent har ikke tilgang på strøm. Norges utvikling er et godt eksempel på hvorfor tilgang på energi og strøm er viktig for å skape utvikling. Så det er en betydelig satsing i 2011, som vi skal være glad for.

I tillegg er nordområdene regjeringens viktigste strategiske satsingsområde, med en bevilgning på 1,2 mrd. kr. Vi har mange ganger tidligere også vært inne på i debattene hvorfor nordområdene er viktig for oss, så jeg bare viser til det som har vært begrunnet tidligere rundt det.

Så synes jeg det er oppsiktsvekkende at Fremskrittspartiet kutter som de gjør i bistandsbudsjettet. Det var en AUF-er en gang på Arbeiderpartiets landsmøte som vel sa det sånn noenlunde som dette, at vedkommende var glad for at Siv Jensen ikke var statsminister i Norge og kom på talerstolen i FN's generalforsamling og uttalte: Jeg kommer fra verdens rikeste land og har kuttet bistandsbudsjettet med 8,2 mrd. kr.

Jeg er helt enig med AUF-eren på Arbeiderpartiets landsmøte, det er jeg også svært glad for. Det er en politikk som hvis den hadde vært gjennomført, hadde sveket Norges omdømme i verden betydelig og bidratt til at vi hadde klart å ivareta våre egne interesser svært dårlig. I

tillegg er det i strid med oppfatningen blant folk flest. Det er bred tilslutning i det norske folk om at vi skal være en nasjon som bidrar til bistand og til å utjamne forskjeller i verden. Så Fremskrittspartiet fører en politikk som er i strid med flertallet i den norske befolkningen.

Så har jeg bare lyst til å kommentere et par ting. Først har jeg lyst til å komme med en helt konkret utfordring til Morten Høglund. Morten Høglund gjør på mange områder innenfor utenrikspolitikken en forbillig job, mener jeg. Ikke minst har han gjennom sitt OSSE-samarbeid et bredt internasjonalt engasjement i det som kan kalles for Eurasia. Da er det ganske oppsiktsvekkende at Fremskrittspartiet halverer den posten på budsjettet som heter Andre ODA-godkjente OSSE-land, post 73, kapittel 164. Elleve land får bevilgning over dette kapitlet: Hviterussland, Ukraina, Moldova, Georgia, Armenia, Aserbajdsjan, Turkmenistan, Kasakhstan, Usbekistan, Tadsjikistan og Kirgisistan – altså land som representanten Høglund har et betydelig engasjement rundt. Jeg lurar helt konkret på hvordan Høglund i OSSE vil begrunne Fremskrittspartiets kutt innenfor denne satsingen.

Peter N. Myhre (FrP) [11:20:58]: Til foregående taler: Dramatikken er nok ikke så enorm rundt fremtidig statsminister Siv Jensens hovedinnlegg i FNs hovedforsamling. Fremskrittspartiets bistandsbudsjett på 18,8 mrd. kr er altså 7,12 pst. av BNI, som Arbeiderpartiet er så opptatt av – i hvert fall av og til. Det er høyere enn det målet som FN og EU har satt seg for bistand. Det er ikke noe poeng i seg selv for oss i Fremskrittspartiet, men det er altså det som er de riktige tallene.

Korrupsjonstiltak er viktig i bistanden og utviklingsarbeidet. Norge ga i 2009 34,8 mill. kr til antikorrupsjonstiltak knyttet til bistand. Målt opp mot et bistandsbudsjett på 27 mrd. kr utgjør dette bare 0,12 pst. av det totale bistandsbudsjettet. Når hundrevis av millioner forsvinner slik som i tilfellet Grameen Bank, er det viktig at bistandstiltakene følges bedre opp. Ifølge bladet Bistandsaktuelt fikk Utenriksdepartementet i fjor 101 nye saker om korrupsjon til behandling. De aller fleste gjaldt bistand. Ja, jeg mener omfanget av korrupsjon i mange av mottakerlandene gjør bistanden meningsløs. Økonomisk vekst og utvikling av velstand og velferd er umulig når landets myndigheter preges av korrupsjon. Budsjettstøtte og annen hjelp til korrupte diktaturer bidrar dessverre også til at disse regimene kan fortsette med å vanstyre sine land.

I bladet Forsvarets forum tidligere i år uttalte utviklingsminister Erik Solheim at Afrika vil bli rammet av konflikter som følge av klimaendringer. Videre hevdet han at konflikten i Darfur er et eksempel på slike konflikter. Dette er svært uheldig. Det gir Afrikas mest korrupte diktatorer noe å skyldte på. Det gir en anerkjennelse til Omar el-Bashir i Sudan, at folkemordet ikke skyldtes diktaturet til el-Bashir, men at det skyldtes været. Eksempelet om at konflikten i Darfur er klimaskapt, er særdeles lite velvalgt, siden den konflikten har pågått siden 1200-tallet, da muslimske folkegrupper for første gang trengte inn i området.

Jeg nevner dette fordi det er viktig å ha sammenheng

i bistandspolitikken. Vi må ha klart for oss hva som er årsak og hva som er virkning, slik at vi kan velge de riktige virkemidlene for å komme videre med utviklingsarbeidet.

Så burde regjeringen, statsråden, departementet og Norad følge nøyere opp hvert enkelt land og hvert enkelt prosjekt. Etter hvert år burde de gjennomgå hver enkelt bevilgning og se om det er noen resultater å spore. Virker det, er det bra. Er det ingen resultater, stopper vi heller de prosjektene det gjelder. Men det finnes ikke noen samlet uavhengig evaluering av norsk u-hjelp. Det er grunn til å kritisere dette, fordi det dreier seg om så enorme beløp, og fordi vi vet for lite om hva som oppnås med den pengebruken vi har.

Land i Afrika er blitt politisk selvstendige, men er fremdeles økonomisk avhengige av den vestlige verden. Å bruke WTO, Verdens handelsorganisasjon, som virkemiddel for å gi u-landene adgang hitover med sine eksportprodukter er bedre u-hjelp enn å pumpe inn penger. En enstemmig oppfatning blant dem jeg har snakket med på besøk i Afrika, er at det Afrika trenger, er infrastruktur. De trenger veier, motorveier, elektrisitetsforsyningsnett, energiproduksjon og ikke minst havner for å kunne delta i internasjonal handel.

Bare se på Tanzania. Norge har gitt landet 22 mrd. kr på 50 år. Selvsagt har det hatt en virkning, men det er ikke rare greiene. Fattigdommen er altoverskyggende i Tanzania. Landet sakker akterut for hvert år som går. Folk bor i stråhytter, telt eller bølgeblikkskur, eller de sover ganske enkelt på fortauet under åpen himmel. Hvor er det blitt av de 22 milliardene? Penger kan brukes mange ganger, om igjen og om igjen, men jeg er redd for at mye av bistandspengene går rett tilbake til Europa, med bestilling av flere BMW-er og mer champagne til korrupte regimer i de fattigste av de fattige land. Hvor lenge skal vi fortsette med dette? I 50 år til – eller kanskje 100? Vi må stille strengere krav i u-hjelpsarbeidet.

Fremskrittspartiet vil gjøre dette ganske annerledes. Fremskrittspartiets bistandspolitik består av å gi hjelp til fattige land, men vi må knytte strenge krav til bistanden. Mottakerlandene må utvikle demokrati, menneskerettigheter, markedsøkonomi og frihandel, slik at landene etter hvert frigjør seg fra avhengigheten av økonomiske tilskudd. Deretter må vi være knallharde i vår kamp mot korrupsjon. Bistand skal ikke være en permanent løsning, men en midlertidig hjelp til selvhjelp, frihet og økonomisk uavhengighet.

Sverre Myrli (A) [11:26:34]: Jeg synes på mange måter vi har hatt en interessant debatt i dag. Noen vil kanskje si at det blir litt springende når vi diskuterer bistand i sør og kystvakt i nord i én og samme debatt. Men jeg vil heller si at det viser kompleksiteten i utenriks- og sikkerhetspolitikken, for det er en sammenheng mellom det som skjer i sør, og det som skjer i nord. Det viser slike debatter som den vi har i dag.

Denne regjeringa har én felles enhetlig utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk. Men hva er opposisjonens alternative politikk? På den ene sida sies det at det er bred enighet om utenriks- og sikkerhetspolitikken i Norge.

Men samtidig kommer det til dels krass kritikk av den forsvarspolitikken som føres i Norge.

Jeg vil gå litt nærmere inn på noen av forsvarsspørsmålene. Jeg har virkelig forsøkt å finne ut hva som er høyrepartienes alternative forsvarspolitik. Den finnes ikke. Det finnes ingen alternativ helhetlig politikk. Men det som kjennetegner høyresidens forsvarspolitik, er at de er imot omstruktureringer når det blir støy om dem, og det blir det ved omstruktureringer. Heimevernet er inne i en stor omstrukturering, kanskje den største noensinne. De overordnede målene for det er vedtatt av Stortinget, basert på Bondevik II-regjeringens langtidsplan. Så blir det støy. Det blir bestandig støy ved omstruktureringer, slik det ble rundt HV-016 i Stortinget forrige fredag. Høyrepartiene evner da ikke å være prinsipielle. Blir det støy der ute i en sak, bringes sakene, små som store, inn i denne salen. Det gir ikke en forutsigbar forsvarspolitik.

Stortinget skal trekke opp hovedlinjene i forsvarspolitikken, men gjennomføringen må Forsvaret stå for. Opposisjonen vil ha en melding om Heimevernet, og det midt i langtidsplanperioden. Det som nå skjer i Heimevernet, baserer seg altså på det som er vedtatt av Stortinget i Bondevik II-regjeringens langtidsplan og i den nåværende langtidsplan.

Regjeringen følger opp det som har vært Stortingets politikk. Heimevernet trenger ikke enda flere planer. Heimevernet trenger trening, våpen, ammunisjon og utstyr. I innstillingen sier opposisjonen også at de vil evaluere ISL, Integriert Strategisk Ledelse, der forsvarsledelsen er samlokalisert med Forsvarsdepartementet – også noe som ble vedtatt under Bondevik II-regjeringen og statsråd Kristin Krohn Devold. Når det gjelder begrunnelsen for dette, skal jeg sitere fra innstillingen hva Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti sier. De

«viser til at erfaringene med ISL ikke utelukkende oppfattes som positive og at samlokaliseringen mellom militær og sivil ledelse ser ut til å medføre utfordringer knyttet til fagmilitær uavhengighet, klar ansvarsfordeling og» – og nå kommer det morsomme – «politisk inngripen på for lavt nivå i planleggings- og beslutningsprosesser».

Det sier altså de samme som forrige fredag ville at Stortinget skulle bestemme organiseringen av Heimevernet helt ned på troppenivå, for ikke å snakke om saken om hva slags pansrede kjøretøy vi skal kjøpe til styrkene våre i Afghanistan. Først var den store saken at vi hadde for dårlige kjøretøy, så kaster en seg raskt rundt og gjør en jobb med hensyn til hva det er mulig å få tak i av kjøretøy som er bedre enn dem vi har. En går så til anskaffelse av det som Forsvarets ledelse sier var de beste pansrede kjøretøyene som det var mulig å få tak i. Så blir det kritikk fordi alle ikke er helt fornøyd med det kjøretøyet som er valgt, og så bringes sjølsagt – holdt jeg på å si – saken inn i Stortinget. Det blir debatt i Stortinget om hva slags kjøretøy vi skal kjøpe til styrkene våre. Stortinget kan da virkelig ikke overprøve forsvarsledelsen i spørsmål om hva slags kjøretøy vi skal kjøpe til soldatene våre. Hva slags forsvarspolitik og hva slags forsvar vil vi få dersom hver eneste sak – stor eller liten – skal bringes inn for Stortin-

get? Det kan være en god leveregel i politikken å ha litt is i magen når TV 2 eller Aftenposten ringer.

Regjeringa og stortingsflertallet har en langsiktig og konsekvent forsvarspolitik, basert på Forsvarets langtidsplan for perioden 2009–2012 vedtatt av Stortinget.

Også neste år vil vi ha en betydelig innsats i Afghanistan. Det er Stortinget som beslutter at vi skal delta i Afghanistan, slik det har vært ved andre internasjonale operasjoner. Da er det også Stortingets ansvar at vi tar vare på dem vi sender ut, på en god måte. De må ivaretas *før* de sendes til utenlandsoperasjoner, de må sjølsagt ivaretas *under* utenlandsoppholdet, og de må også ivaretas *etter* at de kommer hjem fra utenlandstjeneste. Mange har vært opptatt av å melde tilbake det de siste månedene, når det har vært fokus på situasjonen for våre veteraner. Veldig mange, og de aller fleste, melder tilbake at utenlandstjenesten var en positiv erfaring, og i ettertid ser en på det som en berikelse. Men noen får dessverre problemer etter at de kommer hjem. De må ivaretas på en ordentlig måte, og Stortinget har et ansvar for det. Det er ikke vanskelig å innrømme at det over tiår er gjort for lite for å ivareta veteranene. Norge har hatt mange ute i internasjonale operasjoner, helt fra Tysklandsbrigaden like etter annen verdenskrig og nå fram til engasjementet vårt i Afghanistan.

Heldigvis har det skjedd mye med veteranpolitikken de siste årene, men vi er ikke i mål, vi må gjøre enda mer. Stortinget har tidligere behandlet den såkalte veteranmeldinga, der regjeringa fikk klar beskjed om at Stortinget var fornøyd med det arbeidet som var blitt gjort, men samtidig utålmodig og ba regjeringa jobbe videre. Det gjør også regjeringa, og neste vår, på veterandagen 8. mai, kommer det en handlingsplan om disse sakene som et bevis på at vi har enda mer som må gjøres for å ivareta veteranene våre på en solid og god måte.

Så vil jeg til slutt gjøre oppmerksom på at når det gjelder rammeområde 8 i innstillingen, kommer regjeringspartiene under voteringen senere i dag til å stemme imot XI, XII og XIII. Som det framgår for dem som leser innstillingen litt nøyere, er det Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti som står bak disse forslagene til vedtak. De tre partiene har flertall i utenriks- og forsvarskomiteen, og dermed ser innstillingen ut slik som den gjør, men vi kommer altså til å stemme imot XI, XII og XIII.

La meg så helt til slutt kommentere forslag nr. 17, som er lagt fram i dag fra Fremskrittspartiet. Vi kommer til å stemme imot det forslaget, ikke fordi vi i utgangspunktet er imot det som står der. Mye av det som kommer fram i forslaget fra Fremskrittspartiet, har antakeligvis veldig mye for seg, men som jeg nettopp redegjorde for, jobber regjeringa med en egen handlingsplan som en oppfølging av veteranmeldinga vedtatt av Stortinget. Det som går på forskning og levekårsundersøkelse for dem som har vært ute i utenlandsopdrag, er en naturlig del av det arbeidet. Så vår begrunnelse for ikke å gå for det forslaget i dag, er rett og slett at det er ivaretatt i det arbeidet som regjeringa gjør, mange departementer er involvert i det arbeidet. Det er altså ivaretatt, og det vil bli lagt fram i handlingsplanen som kommer på veterandagen 8. mai.

Statsråd Erik Solheim [11:35:57]: Noen har i debatten forsøkt å lage motsetninger mellom det å bruke mye penger på et område og det å ha god kvalitet på et område. Jeg våger den påstanden at bistand ikke er det minste forskjellig fra områder som veibygging, skole, helse eller noe annet samfunnsområde. På alle andre områder er det slik at hvis man har en god politikk, får man normalt gjort mer hvis man bruker mer penger. Men mer penger kan ikke erstatte det å ha en riktig politikk. Det er litt underlig når opposisjonspartiene på dette ene området mener at her får man ikke gjort mer hvis man har mer penger, mens de på alle andre områder som ligger deres hjerte nær, krever mer penger og mener at da får man automatisk gjort mer. Sannheten er: God politikk er det viktigste, men har man det i bunnen, får man også nesten alltid gjort mer med mer penger.

Denne regjeringen har tatt viktige skritt for å gjøre bistanden mer resultatbasert og mindre intensjonsbasert. Skogprogrammet er et rent resultatbasert program. Mye av det som skjer på helseområdet, er også resultatbasert. Jeg mener vi skal gå i en retning hvor vi skal måle resultatene av bistand og lage systemer hvor utviklingsland får betalt i henhold til produserte resultater, ikke bare i henhold til gode intensjoner.

Så er det litt merkelig i debatten at opposisjonen, spesielt Fremskrittspartiet, synes å være fornærmet over at vi diskuterer deres politikk. Hvis man er stolt av sin politikk, er det vel bra at den blir diskutert. Grunnen til at vi gjør det, er at så lenge Fremskrittspartiet bare var et parti som satt på sidelinjen og kritiserte, så kunne det være nyttig – en nyttig stimulans for oss andre til å bli bedre. Men i det øyeblikk dette kan bli Norges politikk, stiller det seg helt annerledes.

Når Fremskrittspartiet vil kutte 8 mrd. kr i bistanden og Høyre vil kutte 800 mill. kr, må vi anta at et kompromiss mellom de to partiene ville ligge omtrent midt imellom. La oss da anta et kutt på 4 mrd. kr i norsk bistand som et kompromiss mellom de to partiene hvis de skulle komme til regjeringsmakt. Det er et meget alvorlig anslag mot Norges internasjonale anseelse. Amerikanerne – jeg nevner USA fordi Fremskrittspartiet og Høyre er så opp-tatt av det – vil da mene at Norge, som de lenge har sagt bokser over sin vektklasse fordi vi gjør så mye når det gjelder klima, helse, utdanning og fredsbevaring, plutselig bokser under vår vektklasse.

La meg nevne noen eksempler fra dagens budsjett på hvordan Fremskrittspartiet vil skape et annet Norge. De vil for det første skape et Norge som ikke står ved sine løfter. Statsministeren har lovet en regnskogbevaring for 15 mrd. kr. Vi har inngått forpliktende avtaler med Brasil. For å si det veldig, veldig vennligsinnet er det høyst uvisst om vi kan stå ved våre inngåtte avtaler med Brasil med Fremskrittspartiets politikk. Det er helt sikkert at vi ikke kan stå ved de løfter statsministeren i FN-sammenheng høytidelig har gitt på Bali. Og det er jo noe helt annet. Denne regjeringen står ved de internasjonale forpliktelser som Bondevik-regjeringen har påtatt seg på vegne av Norge. Et land som ikke står ved sine forpliktelser, mister internasjonal anseelse og omdømme.

Budsjettet vil ikke gi rom for en stor satsing på Haiti, som representerer den store naturkatastrofen i år, og som tente en hjertebrann, for å si det sånn, i den norske befolkning for å hjelpe. Hvorfor i all verden skal ikke vi hjelpe i en sånn situasjon? Det er det humanitære Norge på sitt beste.

Budsjettet vil ikke gi rom for den fredsinnsetningen som Norge gjør i Midtøsten – utenriksministeren var inne på det – og i Sudan. Disse fredsinnsettene er umulige uten penger, og de første som vil komme løpende til oss hvis en ny, borgerlig regjering skulle avvikle dem, ville være alle våre nærmeste allierte, som ville si nei, nei, nei, nei! Vær så snill å fortsette med dette, for dette er veldig nyttig for verden og for oss!

Ta heller som eksempel den svenske borgerlige regjeringen, som opprettholder 1 pst. i bistand. Hvorfor skal en norsk borgerlig regjering avvike fullstendig fra en svensk borgerlig regjering?

Eller ta som eksempel Cameron, som i en veldig trengt budsjettssituasjon i Storbritannia holdt to områder hellige: bistand og helse. Det inngir respekt, selv om vi kan være uenige i mange av de kuttene som gjøres.

La meg så til slutt si at opposisjonen i en serie sammenhenger, senest i dagens aviser, har tatt til orde for en større konsentrasjon i bistanden. Det er i og for seg et syn jeg deler, men la oss også tenke igjennom konsekvensene av det. Det er to alvorlige konsekvenser av dette.

Den ene er at det vil ramme det frivillige Norge. For de aller fleste av de små, spredte innsatsene vi har, er en misjonsorganisasjon eller en frivillig organisasjon som har én viktig punktinnsetning i et område der Norge ellers ikke gjør så mye.

Det andre det vil ramme, er den integrasjonen av utenriks- og utviklingspolitikk som Jonas Gahr Støre og jeg har stått for, der vi ser utviklingspolitikk som et utenrikspolitisk redskap og derfor har gjort mange nyttige ting. La meg ta et eksempel: Vi har hjulpet mange afrikanske land til å utvide sin kontinentalsokkel. Vi gjør ikke noe annet i disse landene, men det har brakt seks eller sju nye land inn som norske bistandsland.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [11:41:24]: Statsråden trekker dette med internasjonal anseelse veldig langt. Mange av oss er ute og reiser. Vi møter også mennesker der ute som ser på Norge, og vi møter mange ganger en fortvilelse og spørsmål om hvorfor vi beskytter våre grenser og vår handel som vi gjør, og hvorfor vi ikke kan bruke noe mer av de pengene vi investerer på børsen verden over, målrettet mot tiltak i de fattigste land – noe av det vi konkret foreslår. Så det å balansere dette ut og si at alt det den rødgrønne regjeringen gjør, fremmer norske interesser ute, og at alle ser på oss med gode tanker, det er å snu dette bildet og forenkle det veldig. Det at man får noe mer skepsis på visse FN-møter, det kan jeg akseptere, men den risikoen er vi villige til å ta.

Statsråd Erik Solheim [11:42:22]: De gangene Norge virkelig har gjort noe som har betydd noe for verden, er

når vi, som i regnskogsinitiativet, har kombinert politisk ledelse med penger og politikk. Det er ingen motsetning mellom dette og det Høglund er ute etter. Jeg er helt enig i at Norge bør bli flinkere til å handle med utviklingsland. Men det er ikke noen grunn til ikke å gjøre det andre selv om vi skal gjøre mer på handel.

Vi bør bli flinkere til å få flere næringsinvesteringer i utviklingsland. Med all respekt så er det jo den rød-grønne regjeringen med en erklært sosialist som utviklingsminister som virkelig har begynt å ta næringslivet inn i norsk bistand. Vi har til og med ofte fått honnør fra Fremskrittspartiet for dette. Jeg var senest i forrige uke og åpnet Telenor og Grameenphones nye hovedkvarter i Dhaka, Bangladesh. Telenor har vært utsatt for mye kritikk, men jeg har forsvart dem, nettopp fordi jeg mener at denne typen investeringer er minst like nyttig som bistand. Jeg ser bare ingen motsetning mellom at næringslivet bør gjøre mer, og at vi skal gi bistand samtidig.

Peter N. Myhre (FrP) [11:43:22]: Jeg merker meg at bistandsministeren er bekymret for at USA og den borgerlige regjeringen i Sverige skal bli skuffet over det vi gjør hvis Høyre og Fremskrittspartiet får gjennomført endringer i Norges bistandspolitikk. Jeg får trøste statsråden med at hvis han ser for seg disse fire milliardene, vil Norge fremdeles være helt i verdenstoppen når det gjelder bistand. Vi vil fremdeles ha en bistandsprosent på 0,86 av BNI.

Men kanskje det er litt for mange penger på bistandsbudsjettet, for det virker jo som om det ikke er tilstrekkelig kapasitet til å følge opp alle prosjektene og se hvor det blir av alle pengene. At flere hundre millioner bistandskroner blir borte i Bangladesh, er én ting. En annen ting er at når mikrolån gjør unge asiatiske jenter til gjeldsslaver, virker bistandspengene mot sin hensikt.

Da er spørsmålet mitt når det gjelder Bangladesh: Hvordan vil regjeringen unngå slike kalamiteter som nettopp er blitt avslørt, og som vi har sett på Brennpunkt, NRK så sent som tirsdag denne uken?

Statsråd Erik Solheim [11:44:41]: La meg ta tak i dette.

Jeg har alltid trodd at Fremskrittspartiet var blant de fremste tilhengerne av mikrokreditt, for det er jo nettopp en kommersiell, næringsbasert form for bistand som forsøker å løse det fundamentale problemet: Hvordan skal man kunne gi lån til folk som ikke er kredittverdige? De har til nå vært ofre for ågerhaier som har enorme rentenivåer. Også innen mikrokreditt er det et betydelig rentenivå, og grunnen er veldig enkel: Det koster penger å låne 100 kr. Jeg så i Pakistan i forrige uke folk som sendte 20 og 40 kr tilbake til sin bror eller sin kone på landsbygda. Jeg antar at Myhre ikke sender sånne beløp til sin familie, de ville antakeligvis oppfattet det som en fornærmelse. Men det er altså dyrt å gjøre dette.

Jeg vil nå innkalle de norske mikrokredittorganisasjonene til et møte hvor vi skal se på dette og passe på at man ikke pusher mikrokreditt på folk som enten ikke forstår det fullt ut, eller som ikke er i stand til å betale det. Men

jeg mener at mikrokreditt er en nyttig, næringsorientert bistandsform, og det er noe som Fremskrittspartiet tidligere har vært ivrig tilhenger av, inntil nå, inntil det kommer et kritisk program, og da løper man fra det også.

Peter N. Myhre (FrP) [11:45:54]: Vi har vært tilhenger av mikrokreditt, og det er vi fremdeles. Men vi ser at det gjennom en årrekke har blitt praktisert på en måte som har gjort vondt verre for mange, mange fattige unge jenter og kvinner i bl.a. Bangladesh. Det som bekymrer oss, er at innsynet i virksomhetene er dårlig. Vi har altså små muligheter til å kunne følge med på hva som skjer i norsk utviklingspolitikk, og har derfor lite annet å bygge våre erfaringer på enn det som kommer frem i pressen. For å konkretisere mitt forrige spørsmål ytterligere: Hvor lenge har man brukt denne måten å praktisere mikrolån på slik det foregår i dag? Hvor lenge skal dette foregå før statsråden setter en stopper for det?

Statsråd Erik Solheim [11:46:49]: Den fundamentale måten eventuelt å sørge for at rentenivået innen mikrokredittlån blir lavere på, er å gjøre det mer bistandsfinansiert. Altså, jo mer vi støtter mikrokredittlån med bistand, jo lavere er det mulig å holde rentenivået. Et av hovedpoengene med mikrokreditt har nettopp vært at det skal være en grunnleggende kommersiell, næringsbasert bankvirksomhet, men som likevel skal kunne gi lån til fattige mennesker. Jeg har alltid trodd at det var noe som Fremskrittspartiet egentlig synes var sunt, godt og riktig. Da skal man være forsiktig med, hver gang det kommer opp noe kritikk her, å kaste barnet ut med badevannet, og isteden ha som utgangspunkt, som regjeringen, at mikrokreditt er sunt, fornuftig og riktig. Men det kan være folk som praktiserer det på en ugunstig måte, akkurat som i all annen bankvirksomhet. Det kan være folk som kommer i en urimelig gjeldsknipe, og da må vi se på hvordan vi fjerner de negative sidene ved en positiv virksomhet – og det er ikke forskjellig fra holdningen til f.eks. bankvirksomhet i Norge.

Afshan Rafiq (H) [11:48:02]: Først vil jeg bare si at jeg synes det er veldig hypotetisk fra statsrådens side å stå her og påstå eller antyde at dersom Høyre og Fremskrittspartiet kommer i regjering, så vil bistandsområdet få et kutt på 4 mrd. kr. Høyre er et ansvarlig parti, vi har sittet i regjering før, vi har tatt vårt ansvar, og det kommer vi til å gjøre hvis vi får muligheten igjen.

Så til et annet spørsmål. Det gjelder Bistandsaktuelt, hvor statsråden nylig uttalte:

«Vi må bidra til å styrke de fattige landenes evne og makt til å dra nytte av de gode sidene av globaliseringen (...)

Kan statsråden forklare hvordan kvotetaket regjeringen har foreslått på import av namibisk lam, bidrar til å gjøre det mulig for Namibia å dra nytte av de gode sidene av globaliseringen?

Statsråd Erik Solheim [11:49:00]: La meg først si noe om de 4 mrd. kr. Jeg er klar over at det er et regneeks-

empel, men for øyeblikket er Fremskrittspartiet og Høyre omtrent to like store partier, og jeg går jo ut fra at regjeringsforhandlingene mellom Fremskrittspartiet og Høyre ikke er basert på at Høyre skal få det 100 pst. som de vil, og at Fremskrittspartiet i disse forhandlingene ikke skal få noen ting. I så fall er jo det en ganske interessant opplysning for Fremskrittspartiet. Man må jo anta at det i hvert fall ikke blir Høyres politikk alene som ligger til grunn. Med andre ord, med et kompromiss mellom Høyre og Fremskrittspartiet må det jo da bli en drastisk og vesentlig reduksjon av norsk bistand. Dette bringer da den norske borgerlige regjeringen helt i utakt med f.eks. den svenske borgerlige regjeringen, som har syntes det har vært viktig å opprettholde bistanden. Det kommer vi ikke under noen omstendighet bort fra i dette regnestykket, hva det nå enn måtte bli.

Når det gjelder kvotetaket, er det en vanskelig avveining mellom det å ha en norsk landbrukspolitikk som sikrer bosetting i hele Norge, og det at det skal være utviklingsfremmende. Jeg er helt enig i at jo mer vi kan handle med utviklingsland på gode vilkår, jo bedre er det.

Ivar Kristiansen (H) [11:50:12]: Statsråd Solheim kjenner veldig godt til hva som har vært bistandsvirksomhetenes vilkår i de årene hvor Høyre har sittet i regjering. Det har vært en jevn, sunn og god vekst i disse årene. Derfor er det litt forunderlig – som representanten Afshan Rafiq var inne på – at Solheim bruker denne kjente debatteknikken og argumenterer mot et forslag som ikke har blitt fremmet, og tegner noen bilder av konsekvenser på bakgrunn av et forslag som ikke er blitt fremmet, og som heller aldri kommer til å bli fremmet. Men jeg er ganske sikker på at dette gjøres veldig bevisst. Når vi fra Høyres side snakker om konsentrasjon, er vi på trygg grunn og på linje med faglige rapporter som Bistandsaktuelt og andre eksperter på bistand. Vi står i hvert fall trygt på linje med den norske Riksrevisjonen. Man antyder at dette går på bekostning av frivillig sektor, men jeg går også ut fra at Solheim godt kjenner til vår grunnholdning hva angår tilliten til at de beste resultatene får vi fra frivillig sektor.

Statsråd Erik Solheim [11:51:24]: Jeg erkjenner fullt ut at det er delte meninger i spørsmålet om konsentrasjon, og at det er fagfolk som mener vi skal ha mer av det – det er det ingen tvil om. Jeg vil gå så langt som å si at det også finnes mange gode argumenter for en økt konsentrasjon av norsk bistand, men jeg må også påpeke hva det i praksis vil føre til. Det som det i praksis vil føre til, er kutt, for vi må jo da kutte i bistanden til de land vi gir minst til, går jeg ut fra. Vi skal ikke kutte i bistanden til Afghanistan og Sudan, antar jeg, og da betyr det for alle praktiske formål å kutte til prosjekter som en serie små norske frivillige organisasjoner driver – mange av dem er kristne organisasjoner, og jeg våger meg på den påstand at Kristelig Folkeparti vil komme til å protestere veldig intenst, men jeg også – altså til prosjekter i land hvor vi ellers ikke gjør noe. Og vi må kutte når det gjelder initiativ som det norske kontinentalsokkelinitiativet, hvor vi altså har hjulpet afrikanske land på et område hvor vi har en helt unik

kompetanse, nemlig ved å utvide deres kontinentalsokkel utover 200 nautiske mil. Det er kjempevellykket, og de setter stor pris på det, men det har brakt inn land som Guinea Bissau, Guinea Conakry, São Tomé og Príncipe, Gambia og Senegal som norske bistandsland. Vi gjør ikke noe annet der, men vi har hjulpet dem på dette ene punktet.

Nikolai Astrup (H) [11:52:39]: Statsråden får det til å høres ut som om vi skal drive bistand av hensyn til norske frivillige organisasjoner, og det håper jeg jo ikke er hensikten, men derimot å få til resultater i de landene vi kommer til.

Selvskryt skal man lytte til, for det kommer fra hjertet. Statsråden er som sedvanlig meget beskjeden på regjeringens vegne.

Det er åpenbart slik at det er større avstand mellom de rød-grønne partiene i sikkerhets- og utenrikspolitikken enn det er mellom opposisjonspartiene. Når de rød-grønne partiene har klart å bli enige om en politikk som Norge kan stå inne for, er jeg helt sikker på at opposisjonspartiene vil klare det.

La meg gjenta spørsmålet fra representanten Rafiq, som statsråden ikke svarte på:

«Kan statsråden forklare hvordan kvotetaket regjeringen har foreslått på import av namibisk lam, bidrar til å gjøre det mulig for Namibia å dra nytte av de gode sidene av globaliseringen?»

Statsråd Erik Solheim [11:53:42]: Jeg svarte på det spørsmålet ved å si at dette er den typen avveining som Norge hele tiden foretar mellom det å ha en landbrukspolitikk som sikter mot å ha bosetting i hele Norge, og det å ha ordninger som fremmer u-lands interesser. Det vi er særlig redde for, er innrømmelser til utviklingsland som i realiteten først og fremst gir åpninger for andre deler av verden som lett kan selge landbruksvarer til Norge. Det er en avveining som Høyre til fulle gjorde da de selv satt i regjering.

Når det gjelder påstanden om at det skulle være stor uenighet mellom de rød-grønne partiene, vil jeg våge den påstanden at utenriksministeren og jeg har samarbeidet veldig mye tettere om dette enn det man gjorde under foregående regjering. Jeg røper ingen statshemmelighet når jeg sier at det ikke var Høyre som var pådriveren for de høye utviklingsbudsjettene under Bondevik-regjeringen. Det var en situasjon hvor Høyre var i allianse med Kristelig Folkeparti. Det vi snakker om nå, er en situasjon hvor Høyre kan komme i allianse med Fremskrittspartiet. Det er noe helt annet.

Presidenten: De taler som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:55:10]: I år var det jeg som tapte, så jeg fikk bare tre minutter, men de tre minuttene skal jeg bruke på FN, dels på situasjonen i FN og dels på de mange og store utfordringene som det ser ut som vi møter i framtidens FN.

Det kan se ut som om det blir bortimot en umulig

oppgave å effektivisere og reformere FN. Det ser nesten enda vanskeligere ut at FN vil nå de mål de har satt seg, oppnå den transparens som er nødvendig, og, kanskje aller viktigst, å bekjempe korrupsjon. For Fremskrittspartiet er dette sentralt. Vi kan ikke forstå hvorfor Norge ikke setter strengere krav til de ulike FN-organisasjonene når man er en av de viktigste bidragsyterne til organisasjonen.

En viktig faktor hvor Norge nå har en unik sjanse til å gjøre en forskjell, er i Menneskerettighetsrådet. Her har Norge en plass uten at det kan sies at vi får veldig mye fokus på hva som skjer der. For eksempel når det gjelder de homofile rett til særbeskyttelse, gikk 79 land inn for å endre ordlyden, 17 land stemte blankt, 70 land var imot og 26 land var ikke til stede. Det var stort sett Vesten mot resten. Dette skremmer meg. Land med svært tvilsomt syn på menneskerettigheter, demokrati og religionsfrihet har fått så sterk innflytelse i FN og vet åpenbart å utnytte den situasjonen. Det som kanskje overrasket meg aller mest i denne saken, var at Russland, som også sitter i Europarådet, stemte for en endring. Det er oppsiktsvekkende. Dette vil vi følge opp på andre arenaer.

Når så i tillegg Saudi-Arabia har fått en plass i FNs kvinnepanel, kan vi tenke oss at de også her har grepet på mange av de andre landene. Kvinners rett til å bestemme over egen kropp, sin egen seksualitet og helse kan fort forsvinne hvis religioner overtar i dette panelet. Jeg håper inderlig at Norge følger med, for skal FN ha noen som helst troverdighet igjen, må man være tydelig på menneskerettigheter og kjempe for dem og ikke gå baklengs inn i framtiden.

Jeg har litt taletid igjen, så jeg vil si noen ord om reformen i FN – en reform vi har hørt om i årevis, og som vi ikke har sett noe som helst resultat av. Ta f.eks. FNs kvinnepanel: Man hadde tenkt å samle de ulike kvinneorganisasjonene i én organisasjon. Og hva skjedde? Jo, man fikk det nye kvinnepanelet, som er flott, men det kom i tillegg til de andre fordi det ikke var noen som var villige til å slippe hjertebarna sine. Dette er ikke reformer, det er rett og slett oppbygging av en mastodont av en organisasjon til en monstermastodont.

Fremskrittspartiet er bekymret over utviklingen i FN. Hvis det nå starter en prosess hvor det rokkes ved de vestlige verdiene, ja da er jeg ikke sikker på at FN vil overleve i det lange løp.

Hadia Tajik (A) [11:58:21]: Jeg vil gjerne avlegge representanten Woldseth en visitt. Jeg lyttet nemlig med interesse til innlegget hennes nå, og jeg lyttet også til det innlegget som hun holdt i finansdebatten, der hun forklarte at grunnen til at Fremskrittspartiet kutter i bistanden, er at de tror på det frie markedet og heller vil

«gi mennesker i utviklingsland en mulighet til å forbedre livene sine og forbedre livskvaliteten sin».

Det som da er interessant, er eksempelet som representanten da brukte. Hun sa:

«Se til Kina.»

Det er underlig at Fremskrittspartiet vil at man skal lære av det som noen vil kalle for et kommunistisk, totalitært og ikke-demokratisk regime.

Jeg sjekket også med Human Development Index som bl.a. sier noe om livskvalitet. Der ligger Kina på 89. plass, og det er jo bare 19 plasser bak den islamske republikken Iran. Skal vi nå anta at representanten Woldseth også mener at man bør rette blikket mot Ahmadinejad for å lære om livskvalitet? Det ville det jo vært greit å få en avklaring av.

Vår regjering har et sterkt engasjement for arbeidet med FNs tusenårs mål 4 og 5. Gjennom norsk innsats har vi oppnådd flere konkrete resultater. Vi har bidratt til vaksineringsen av 25 millioner barn verden over. I India kan mer enn 10 millioner flere kvinner reise til klinikker når de skal føde, sammenliknet med 2005. For å få til denne typen resultater trenger man målrettet innsats i lengre tid. Da må man være kritisk til hvilke tiltak man prioriterer, og man må stille tydelige krav til samarbeidspartnere. Sann er vår bistandspolitikk.

Som flere har påpekt, gjør de borgerlige partiene betydelige kutt i bistanden, og Fremskrittspartiet utmerker seg med å stille seg helt på sidelinjen av all politisk konsensus i bistandsdebatten, selv om man tar høyde for partipolitiske forskjeller. De kutter fantastiske 8 mrd. kr.

I likhet med representanten Rafiq er jeg opptatt av resultatene av pengebruken og kuttene, og ikke bare beløpene. Skal man kompensere for kuttene med penger fra private, frivillige givere, sånn som Fremskrittspartiet i noen sammenhenger framhever som riktige, ville man sette i gang et ganske uverdige reklamekappløp mellom humanitære organisasjoner for å sikre penger til viktig utviklingsarbeid. Og med en ad hoc-preget pengeinnsamling vil langsiktig bistandsarbeid nær sagt bli umulig.

Men det er ikke det eneste som det er vanskelig å få tak på i Fremskrittspartiets politikk på dette området. Det er nå sånn at Norge går fremst i arbeidet mot skatteparadis. Men Fremskrittspartiet mener skatteparadis er bra, fordi det angivelig fremmer skattekonkurransen. Ser ikke Fremskrittspartiet at skatteparadis taper fattige land for beløp mange ganger den totale internasjonale bistanden?

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [12:01:18]: Det var med stor interesse jeg leste denne innstillingen, for på side 28 har en enstemmig komité kommet med en, jeg vil si, glitrende merknad om det nordiske samarbeidet. Det interessante også med denne merknaden er at en samlet komité står bak et forslag i en budsjettinnstilling, og jeg tør si at det tror jeg ikke forefinnes i noen særlig annen budsjettinnstilling i år. Derfor er det en meget klar arbeidsordre til utenriksminister Støre om å gjøre et betydelig press i forhold til organiseringen av Nordisk Ministerråd, med sikte på en forenkling, effektivisering og fokusering av arbeidet. Derfor kunne jeg godt tenke meg at utenriksministeren i denne salen kunne gi noe uttrykk for hvordan han har tenkt å følge opp det klare forslaget som et enstemmig storting i dag, med stor sannsynlighet, kommer til å vedta.

Jeg tror også det stort sett er enstemmighet blant de parlamentarikere som deltar i det nordiske samarbeidet, om at dagens situasjon, dagens organisering, ikke fungerer godt nok, for i det nordiske samarbeidet sitter makten hos Mi-

nisterrådet og ikke hos parlamentarikerne, slik vi er vant til fra våre nasjonale parlamenter. Derfor følger ikke alltid Ministerrådet opp de vedtak og forslag som blir vedtatt i Nordisk Råd.

Etter fem år i Nordisk Råd er mitt inntrykk at Ministerrådet bidrar til å forsinke det nordiske samarbeidet og bidrar til en byråkratisering, slik det også fremgår av denne merknaden. Jeg vil også driste meg til å si at jeg mener Ministerrådet har manglende respekt for det parlamentariske arbeidet. Det er vanskelig å få ministre til å møte komiteer i Nordisk Råd, og når parlamentarikerne gjør klare vedtak, får man stort sett beskjed tilbake om at dette er noe vi arbeider med, uansett. Det er også ofte lite tydelige fremdriftsplaner i forhold til å få effektivt det som de nordiske politikere vedtar. Men når komiteen nå vedtar dette forslaget, er det én ting som også er viktig, og det er at politikere, parlamentarikerne, er nødt til å ta tilbake makten. Det holder ikke bare med denne merknaden.

Dag Ole Teigen (A) [12:04:51]: Jeg føler jeg tilhører en slags «silent majority» – vi som er fornøyd med veldig mye av det som skjer i utenriks- og forsvarspolitikken, men som kanskje ikke tar ordet så ofte for å understreke det. Derfor vil jeg benytte anledningen til å slå fast at selv om Norge har vært velsignet med mange sterke utenriksministre, tror jeg det er få av dem som har vært med på så mange historiske vedtak som den nåværende: delelinjeavtalen, klasevåpenkonvensjonen, 1 pst. av BNI til bistand, norske stabs- og opplæringsoffiserer ut av Irak. Nå arbeider Norge aktivt for å sikre fredsprosessen i Sudan. Det er jeg glad for. Fred og stabilitet er kritisk viktig både for enkeltmennesker og utvikling i regionen.

Jeg er glad for at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti er enige om å styrke arbeidet med å vaksinere verdens barn. Vaksiner er et effektivt virkemiddel for å bidra til utvikling og å redde liv. Vaksinealliansen GAVI har bidratt til at fem millioner liv er reddet, og Norge har bidratt med over en tidel av finansieringen. Norge har neppe noen gang hatt en budsjettpost som har betydd mer for flere mennesker. Framover er det viktig å mobilisere nye givere og å bli enige om finansiering av de nye vaksinene mot lungebetennelse og diaré – vaksiner som kan redde flere millioner nye mennesker i utviklingsland.

Jeg har hørt noen si at bistand ikke virker, fordi Norge har bidratt med penger i mange tiår, og fortsatt finnes det fattigdom i verden. Det er et resonnement jeg aldri hører på andre områder. Jeg har aldri hørt noen si at nå har vi hatt sykehusbudsjetter så lenge, og fortsatt er ikke Helse-Norge perfekt, altså bør vi slutte å gi penger til sykehus. Jeg har aldri hørt noen si at nå har vi bygget broer og tunneler i århundrer, og fortsatt har vi mange dårlige veier, altså bør vi slutte å bevilge penger til veiinvesteringer. Bistand bekjemper fattigdom og redder liv! Så er det klart at vi må søke å forvalte pengene på en slik måte at bistanden virker best mulig, på samme måte som vi må forvalte ressursene så klokt som mulig også på andre områder.

Framover blir det veldig viktig å få på plass en handelsavtale som blir et skritt i riktig retning for vekst i ut-

viklingslandene. Kinas voldsomme vekst kan på sikt løfte verdens mest folkerike land ut av fattigdom. Handel er et kraftfullt redskap for verdiskaping, og en fredelig form for samhandling mellom land. Men det er ingen motsetning mellom handel og bistand. Land har forskjellige forutsetninger for handel, fordi naturressursene er ulikt fordelt. Bistand bidrar til bedre muligheter også for dem som er fattige på olje, gass, mineraler, tømmer, fosser, ferskvann og kystlinje.

Morten Høglund (FrP) [12:07:32]: Sammenligningen mellom bistand og helsebudsjett og samferdselsbudsjett mener jeg er søkt. Man kan f.eks. sammenligne land som har mottatt bistand i 40–50 år, og land som ikke har vært i en slik situasjon. Man kan også møte mennesker fra ulike land som sier: Nå er det nok, vi vil ikke bli en del av bistandsspiralen. Vi har også land som på regjeringnivå har erklært at de ikke ønsker bistand. Så jeg klarer ikke helt å se den sammenligningen.

Så til et replikkordskifte jeg hadde med utenriksministeren om hvorvidt de rød-grønnes omprioriteringer er ansvarlige og våre er uansvarlige. Jeg har selvfølgelig stor respekt for at ansatte i Utenriksdepartementet skal tas på største alvor, men dette gjelder jo også ansatte i alle andre sektorer, både offentlige og private. De kuttforslag og de omprioriteringer som regjeringen har iverksatt fra et år til et annet, har jo hatt og vil ha en effekt på folks liv. Så den sammenligningen mener jeg ikke holder.

Så til kuttisme. Regjeringen har kunnet styre siden 2005 – og før det en regjering hvor Kristelig Folkeparti hadde stor innflytelse på dette kapitlet – og brakt bistanden opp på et veldig høyt nivå. Vi søker, gjennom vårt alternative budsjett, å vise nettopp et alternativ. Så sammenligner man selvfølgelig, og det skal man gjøre, men i internasjonal sammenheng og i norsk sammenheng står vårt alternative budsjett seg meget godt, mener jeg.

Så snakker statsråd Solheim positivt om flere av våre forslag og ideer, i hvert fall oppfatter jeg det slik. Allikevel blir mange av de forslagene vi kommer med år etter år, i liten grad tatt vare på og i liten grad fulgt opp. Jeg respekterer for så vidt at det politiske flertallet bestemmer, men vi mener at vi ikke får gjennomslag for det jeg oppfatter at statsråd Solheim mener vi er enige om.

Når det gjelder skatteparadis: Det er en viktig debatt, men en viktig debatt er også den om land på vårt eget kontinent som nesten er våre nære allierte, som legger sin hånd over diktatorer, og som lar dem få lov til å bringe store millionbeløp ut av sitt land og etablere seg med dem, uten at man stiller krav til dem og spør: Hvor er disse pengene kommet fra? Dette skjer på vårt eget kontinent. Det er en utfordring som jeg registrerer at en viss presidentkandidat i et land litt sør for oss ønsker å ta opp. Det er en debatt som jeg ønsker velkommen. Det handler ikke bare om de såkalte skatteparadisene, det handler om land i vår egen nære krets.

Stine Renate Håheim (A) [12:10:47]: De politiske forskjellene blir store når vi diskuterer bistandspolitik. Her i salen finnes det partier som har lyst til å kutte i bi-

standen til de aller fattigste og gi mer til noen av verdens rikeste mennesker.

Det er helt åpenbart at bistandskutt vil få konsekvenser. Vi er nå vitne til en demokratisk utvikling i bl.a. Latin-Amerika. Alt er selvfølgelig ikke perfekt, ikke alle land i Latin-Amerika er i mål. Nettopp derfor er det viktig at Norge bidrar til at det bygges sterke institusjoner, slik at utviklingen fortsetter i demokratisk retning. Når folkelige bevegelser – som f.eks. fagbevegelse – urfolksaktivister og kvinner i flere og flere land nå er en del av makten, er det en av suksessfaktorene for en langsiktig utvikling. For meg virker det derfor litt meningsløst at Norge skal kutte all bistand til Latin-Amerika, noe Høyre foreslår i sitt alternative statsbudsjett.

Hvis vi virkelig ønsker utvikling i verden, er det lurt å være med og bidra i de landene som utvikler seg raskt. Og det er fornuftig å være med og bidra til utvikling på det kontinentet som har verdens største forskjeller mellom fattige og rike. I Latin-Amerika, som har enorme naturressurser, har Norge en unik mulighet til å bidra med kunnskap om hvordan de ressursene kan komme hele folket til gode.

Jeg er glad for at regjeringen vil fortsette sin satsing i Latin-Amerika. Så får vi heller tåle kritikk fra høyresiden, som er mer kritiske til de landene som nå beveger seg i riktig retning, enn det man kanskje var til høyresidens brutale militærdiktaturer på 1990-tallet.

Jeg er også glad for at Norge fortsetter sin innsats for en fredelig løsning på konflikten i Midtøsten. Norsk bistand går bl.a. til statsbygging på palestinsk side – til å bedre sikkerheten og til å bekjempe korrupsjon. Å bygge en stabil stat på palestinsk side er vi helt avhengig av dersom man skal få en tostatsløsning i Midtøsten. Jeg har selv vært både i Gaza og på Vestbredden og sett hvor avhengige palestinerne er av støtte fra det internasjonale samfunnet, både politisk støtte og støtte i form av bistand. De er avhengige av støtte for å bygge opp igjen det som gang på gang er blitt ødelagt av Israel, og de er avhengige av støtte for å kunne gi barn og ungdom utdanning. Det bidrar til å gi håp til et folk som har levd under okkupasjon i over 60 år.

For meg blir det et enormt paradoks når høyresiden i hver eneste asyldebatt i denne sal ivrer for å få færre asylsøkere og flyktninger til Norge. Det finnes knapt grenser for hva man er villig til å sette i gang av tiltak. Men når det kommer til et av de tiltakene som faktisk fungerer på sikt, nemlig bistand for utvikling, fred og demokrati, ja da kutter de samme partiene drastisk med sparekniven.

Svein Roald Hansen (A) [12:14:02]: De fleste land som har utviklet seg, eller som er i ferd med å utvikle seg, som f.eks. Kina, har gjort eller gjør det uten det vi kan kalle tradisjonell u-hjelp. Men det er jo ikke noe bevis på at bistand ikke virker.

Debatten rundt Fremskrittspartiets sterke kutt i bistandsbudsjettet er litt sprikende. De har ikke noen tro på at denne bistanden virker. Samtidig har de ganske sterke formuleringer om at de vil bidra til at den delen av verden som ennå ikke har fått utvikle seg økonomisk og sosialt, gjør det – det har vi godt av. Og man vil altså bruke

andre virkemidler enn det vi kan kalle tradisjonell bistand: investeringer, handel, veier osv.

Det er for så vidt en interessant debatt, og det er ingen som avviser at det også er en del av det som skal til for å få til utvikling. Men det som er litt synd, er at Fremskrittspartiet ikke utvikler den delen av politikken inn i budsjettet. Det kunne de kanskje jobbe med til neste år. For man bruker de samme kanalene som flertallet, man bare reduserer bevilgningene med 30 pst. Det blir ikke nødvendigvis investeringer i veier eller handelsfasiliteter av de pengene som går gjennom FN-systemet, selv om det er 30 pst. mindre enn det flertallet har. Da må man legge om hele bistandsarbeidet. Det kunne være interessant å se hvordan man har tenkt å gjøre det. Så realitetene bak kuttet til Fremskrittspartiet er et ønske om å få plass til store skattelettelser og eventuelt påplussninger til Forsvaret og andre gode formål. Det synes jeg man skal være åpen om.

Så til debatten om konsentrasjonen av bistanden. Det er også en interessant debatt, men trengs å konkretiseres. Å telle antall land gir lite mening, som andre har påpekt – for å ta Right To Play som et eksempel, en organisasjon som jeg tror de fleste vil mene gjør et godt arbeid, og som vi bør støtte. De er inne i 20 land. Jeg har ikke talt opp nøyaktig, men kanskje 15 av de landene er land der Norge ikke har andre penger inn i bistand. Så ved å kutte 4 mill. kr til Right To Play blir 15 land borte. Men blir bistanden vår bedre av den grunn?

Så til slutt bare litt om effektivisering, for Ivar Kristiansen regnet ikke den effektiviseringsgevinsten som Forsvaret skal ha, inn i de midlene de nå får til høyt prioriterte oppgaver. Det synes jeg er merkelig. For det kan ikke være sånn at Forsvaret skal være skjermet for effektivisering, som alle andre etater i samfunnet må igjennom. Særlig synes jeg det er underlig å høre fra Høyre og eventuelt Fremskrittspartiet, som jo skal omstille og fornye Norge over en lav sko. Det må også gjelde Forsvaret.

Gunnar Gundersen (H) [12:17:16]: Forsvaret er viktig. Norge er et lite land i verden, men vi har store interesser å overvåke. Vi har også ambisjoner om å spille en rolle i verden. Det er gjennom Forsvaret dette må realiseres og ambisjonene gjøres troverdige.

Det er to grunner til at jeg hadde lyst til å holde et kort innlegg i debatten. Det gjelder HV og veteraner.

Når vi ser på Hæren, er den satsingen som gjøres i Hedmark, svært viktig for mitt hjemfylke – selvfølgelig – og den skaper mye velkommen aktivitet. Flyttingen av HV-staben til Terningmoen ble lansert med brask og bram av benkekollega Slagsvold Vedum i lokale medier tidligere i høst. Den flyttingen støttes av Høyre, men det er bemerkelsesverdig å notere seg at departementet ikke er i stand til å redegjøre for kostnadene ved flyttingen. Sett i lys av den debatten som vi har hatt om situasjonen i HV, blir det besynderlig. Det hjelper jo lite å flytte HV-staben hvis aktiviteten som HV skal stå for, er kneblet og kanskje lagt ned når flyttingen er realisert. Høyre ønsker å bevilge 75 mill. kr mer enn det som ligger i regjeringens budsjett. I perioden 2009–2011 har vi totalt sett ønsket å bevilge 300 mill. kr mer til HV. HV er viktig, men når øvingsak-

tiviteten er på et minimum, og økonomien er kneblet, er det særdeles vanskelig å motivere personellet. Det kan bli HVs bane om ikke regjeringen lytter til signalene og følger Høyres anbefalinger i vårt alternative budsjett.

Så en svipptur innom veteranene. Det er mange som har kommentert dem. I mitt hjemfylke har vi også Bæreia, på Kongsvinger. Det er et sted jeg har besøkt flere ganger, et fantastisk sted som kan hjelpe mange veteraner til å finne tilbake til en god hverdag etter å ha vært på oppdrag ute. Bæreia er viktig og bør spille en sentral rolle i veteranpolitikken. Det kan man egentlig se på som en appell og en oppfordring fra en lokal representant fra Hedmark.

Så en liten kommentar til representanten Gustavsen, som jeg hørte tidligere i dag. Hun sa at produktiviteten i Norge øker. Det er vel snarere det motsatte vi har som utfordring. Det går ganske klart fram av statsbudsjettet. Nå har ikke jeg greie på produktiviteten i Forsvaret – det var muligens det Gustavsen mente, den skal jeg ikke gå inn på – men jeg tror det er viktig at man faktisk ser på produktiviteten generelt, og der har vi en utfordring, særlig etter 2015.

Laila Gustavsen (A) [12:20:16]: Jeg tok ordet for å gi et par ekstra kommentarer basert på noe av det som har vært framme i debatten.

Jeg skal ikke bevege meg inn i en ny finansdebatt med representanten Gundersen. Det er ikke noen tvil om at vi har produktivitet utfordringer knyttet til konkurranse med utlandet, men statistikken viser at produktiviteten, i hvert fall innenfor store deler av næringslivet, øker, og den må øke, fordi vi er et høykostland. Men den debatten kan vi ta senere.

Jeg tok ordet fordi jeg har lyst til å komme med noen poenger. For det første: Representanten Morten Høglund svarte ikke på min utfordring. Jeg bare registrerer at det sannsynligvis er fordi det er for smertefullt å svare på for en representant som har et brennende engasjement for denne delen av verden.

Høyrerepresentantene Rafiq og Kristiansen prøvde i replikkordskiftet med Erik Solheim å så tvil om Høyres standpunkt til 1 pst.-målet i bistandspolitikken. Jeg har da lyst til å trekke fram et sitat fra Høyres bistandspolitiske talsperson, representanten Gitmark, som ikke er her i dag. Han sa på Bistandsaktuelt.no den 27. august 2009:

«Vi ønsker ikke å opprettholde bindingen mellom én prosent av bruttonasjonalinntekt og bistandsbudsjettet.»

Hvis høyrerepresentantene i denne sal ikke har tillit til utviklingsministeren, har de kanskje større tillit til sin egen hovedtalsperson når det gjelder bistandssaker.

Så har jeg lyst til å avslutte med et siste poeng. I replikkordskiftet mellom representantene Myrli og Kristiansen var det snakk om Høyres vilje til å finansiere den vedtatte strukturen som de hadde gått inn for i langtidsplanen. Da brukte representanten Kristiansen 2,5 milliarder som et tall knyttet til hva det ville koste – jeg oppfattet i hvert fall at det var slik – å ha Høyres struktur i budsjettet. Da er det litt merkelig å registrere at Høyre øker budsjettet med 1 pst. eller 600 mill. kr – ja, jeg skal akseptere det – men

det er et ganske stort gap mellom det som da var Høyres ambisjoner i forsvarspolitikken, på 2,5 mrd. kr ekstra, og det som Høyre er villig til å legge inn.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:23:27]: La meg først kommentere det som ble nevnt her fra innstillingen, hvor en samlet komité går inn for at «Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til en gjennomgang av organiseringen av Nordisk Ministerråd med sikte på en forenkling, effektivisering og fokusering av arbeidet». Det er et klart signal, og jeg tror at det er regjeringens holdning hele tiden. Jeg vil minne om at man i 2005 hadde en gjennomgang av Nordisk Ministerråds arbeidsmåte, hvor man reduserte antallet ministerråd fra 18 til elleve. Nå er det faktisk et forslag om å øke antallet ministerråd, fordi man ønsker et eget for utenriks- og forsvarspolitik. Det får vi ta som en diskusjon med kolleger. For egen del har jeg oppfattet at utenriksministrenes dialog med Presidiet har gjort at vi har hatt en veldig god samtalepartner i Nordisk Råd. Norge har formannskapet i Nordisk Ministerråd i 2012, men vi kommer ikke til å vente til da med å ta opp de punktene som her er nevnt. Hvorvidt en avskaffelse av embetsmannskomiteer er veien å gå for å få mer effektive ministerråd, får vi se på. Vi får diskutere det med de andre nordiske land. Det må en enighet til for at man kan gå den veien.

Så har det kommet opp enkelte saker som jeg kort vil kommentere. Representanten Woldseth var opptatt av avstemningen i Menneskerettighetsrådet. For meg er det bare en illustrasjon på betydningen av at vi er der, og at vi ikke overlater de arenaene til stater som representanten nevnte, som stemmer for ting vi er imot. Hun sa at FN ikke vil overleve hvis de vestlige verdiene svekkes. Jeg mener at mange av de verdiene er universelle verdier som alle stater skal følge. Det er viktig for oss at vi prøver å sørge for at mange land står bak dem, både i tekst og i konsekvens. Det skal vi arbeide videre med.

Så til sist til representanten Høglund om budsjetter som går opp og ned. Ja, det må partier og regjering forsvare og argumentere for. Hvis vi har satsset sterkt på arbeidsmarkedstiltak i en tid hvor ledigheten har gått opp, er det naturlig at det kuttes noe ned på det hvis ledigheten går ned, f.eks. Men jeg tillot meg bare å si – og jeg skal ikke legge til noen flere adjektiver nå – at Fremskrittspartiet i fjor kuttet 160 mill. kr på drift av Utenriksdepartementets budsjett i det vi kaller 02-området, altså i tradisjonell utenrikspolitikk. Året etter øker de med 12 mill. kr. De øker ikke med 12 mill. kr fra det kuttet som de har tatt. Da er de pengene inne igjen, så det er en økning av det nivået vi nå har. Jeg bare konstaterer at det å drive en stor etat på den måten mener jeg ikke er ansvarlig, og det vil få veldig, veldig store konsekvenser for hvordan Norge vil se ut i vårt internasjonale nærvær.

Statsråd Erik Solheim [12:26:26]: La meg mot slutten av debatten flytte blikket litt vekk fra vår egen hjemlige budsjettkrangel og over til et av de landene som er i den mest kritiske fase akkurat nå. Det er Sudan, som også er en av våre tre største bistandsmottakere.

Som Stortinget vel vet, skal det holdes folkeavstemning i Sør-Sudan den 9. januar om løsrivelse av Sør-Sudan. Alt tyder på at utfallet av en slik folkeavstemning vil bli en klar majoritet for løsrivelse. Det vil skje på et tidspunkt hvor de grunnleggende forutsetningene for hvordan en løsrivelse skal skje, ikke er avklart. Det er veldig lite sannsynlig nå at man har avklart grensdragningen, at man har avklart hvordan man skal dele oljen mellom nord og sør, at man har avklart hvordan man skal fordele gjeldsbyrden, at man har løst Abiey, som er et særlig kritisk spørsmål, eller at man har avklart spørsmål om statsborgerskap for de mange fra sør som vil forbli i nord, og de noe færre, men dog et betydelig antall mennesker, fra nord som vil forbli i sør. Man får altså et vedtak om en løsrivelse. Men situasjonen for alt dette er uavklart.

Det er opplagt en farlig og veldig vanskelig situasjon. Både utenriksministeren og jeg er sterkt engasjert i å forsøke å bidra til å finne løsninger på det. Det området hvor Norge klart spiller den største rollen, er vår oljekompetanse, og vi har stilt til rådighet alt det beste Norge har av oljekompetanse for å finne en måte å dele oljeinntektene på. Nesten all oljen – eller den største mengden av olje – er i sør. Denne oljen kan bare bringes ut gjennom nord, så her er det ikke snakk om at den ene kan vinne, og den andre kan tape. Enten vinner begge parter, eller så taper begge parter. Og vi bidrar med forslag til løsningen på det.

Så tror jeg vi må erkjenne at president al-Bashir i Khar-toum, som vi jo har ulike oppfatninger om, er i en vanskelig situasjon. Det er veldig få eksempler i verdenshistorien på at et land har gitt fra seg en fjerdedel av befolkningen, en tredjedel av territoriet, to tredjedeler eller mer av oljeinntektene og mye annet, uten at det har vært vanskelig for lederskapet. Det å sy sammen systemer og pakker som gjør det mulig for Nord-Sudan å akseptere at Sør-Sudan går, på fredelig vis, er en formidabel utfordring, og Norge har sagt seg villig til f.eks. å arrangere giverkonferanser eller ta andre skritt som kan hjelpe til for at en slik prosess kan gå bra.

Når jeg tar fram dette, er det fordi et vellykket resultat i Sudan vil ha grunnleggende betydning også for vår sikkerhet. Selvfølgelig vil dette ha en fantastisk stor betydning for befolkningen i Sudan, men det er ni naboland som kan bli trukket inn i det. Skulle det aller verste skje i Sudan, som vil være å gå tilbake til full krig, vil jeg bare minne om hva statsminister Meles Zenawi i Etiopia sa da jeg møtte ham. Det var at en full krig i Sudan vil få Somalia til å virke som en barnehage – til sammenligning. Så spennet mellom vellykket og mislykket på dette området er formidabelt, og det er et område hvor Norge bidrar, men hvor vi aldri kunne ha bidratt hvis vi ikke hadde gjort en stor bistandsinnsats i Sudan.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:29:47]: Man kan manipulere med ord. Man kan klippe og lime og legge ord i andres munn som ikke var tilsiktet, og jeg vil betegne det som på grensen til uetterrettelig. Nå har jeg altså innlegget mitt fra finansdebatten her, og jeg har lyst til å si hva det var jeg faktisk sa, for jeg synes ikke at dette kan henge i luften når det gjelder Kina og «look to China». Ja, jeg

sa «look to China», men det var i forbindelse med det jeg sa:

«Vi har troen på frie, åpne markeder, og vi har også troen på at det gir dynamiske effekter som kan løfte milliarder ut av fattigdom. Se til Kina.»

Et helt annet sted i innlegget mitt snakket jeg om endringer og livskvalitet:

«Vi ønsker en endring fra det som ikke virker, til det som faktisk kan gi mennesker i utviklingsland en mulighet til å forbedre livene sine og forbedre livskvaliteten sin.»

Jeg håper, hvis representanten Tajik for ettertiden skal sitere meg, at hun ikke klipper og limer, for da kan vi få det akkurat sånn som vi vil. Det kan vi alle, med alle tekster.

Til representanten Svein Roald Hansen, som mente at vi ikke hadde politikk i budsjettet vårt, men at vi bare kuttet der vi kuttet: Det er ikke tilfellet. Vi plusser på. Vi lager bl.a. helt nye poster under Næringsutvikling. Der plusser vi på med 215 mill. kr for nettopp å gjøre det som vi ønsker, å gi muligheter for mennesker i utviklingsland til å skape sine egne arbeidsplasser og gjøre livet sitt bedre. Hvis representanten Hansen hadde lest innlegget mitt i finansdebatten – og ikke bare representanten Tajik – kunne han også sett at der snakket vi om de store linjene og den politikken som faktisk Fremskrittspartiet har i dette budsjettet.

Peter N. Myhre (FrP) [12:32:12]: Statsråd Solheims innlegg nettopp om Sudan var tankevekkende – ikke først og fremst på grunn av konklusjonen, men fordi han i fullt alvor hevdet at dersom Fremskrittspartiets bistandsbudsjett ble vedtatt, ville det bli full krig i Sudan. Jeg synes ærlig talt at det er litt på kanten.

Jeg vil bare illustrere med noen tall: Det bistandsbudsjettet som bistandsministeren selv håndterte i 2008, var på 22 mrd. kr. Det bistandsbudsjettet som han nå omtaler som det som vil bli kompromisset mellom Høyre og Fremskrittspartiet, er på 23 mrd. kr. Fremskrittspartiets bistands- og utviklingsbudsjett for 2011 er altså litt større enn tilsvarende var i 2005. Det er skandalefaktoren når det gjelder Fremskrittspartiets budsjettforslag. Men den mest sentrale del i Fremskrittspartiets politikk må være at vi kan ikke fortsette å gi u-hjelp i det uendelige. Hva slags mål er det, da? De som hevder det, må jo ha null tro på sin egen politikk. Forutsetningen for at man skal gi u-hjelp, er jo at man skal gi hjelp til selvhjelp, og at behovet for u-hjelp avtar etter hvert. Noe annet mål for u-hjelpen kan jeg ikke med rimelighet forstå kan være noe poeng.

Lederen for Tanzanias største opposisjonsparti uttalte tidligere i år at dersom han ble valgt, ville han gjøre Tanzania bistandsuavhengig i løpet av to år. Det er ikke særlig realistisk, kanskje, men det gir et bilde av hva slags ønsker som ligger her. President Paul Kagame i nabolandet Rwanda er inne på de samme tankene. De vil frigjøre seg fra den økonomiske avhengigheten av den vestlige verden, og det skjønner jeg godt. Den bistandsaktiviteten som Norge og andre vestlige land i dag bedriver, særlig i Afrika, virker altså ikke i retning av det. Den virker motsatt av de lokale ønskene om hva som er målet her i ver-

den, for det å få politisk uavhengighet, som de stort sett fikk på 1960-tallet, de fleste land i Afrika, er null verdt så lenge de ikke også kan få en økonomisk uavhengighet, en økonomisk selvstendighet, en evne til å ordne opp i sine egne saker selv uten hele tiden å måtte ha Solheim på besøk! Derfor går vi inn for det bistandsbudsjettet vi har, og den politikken som vi legger opp til.

Afshan Rafiq (H) [12:35:33]: Angrep på Høyre fordi vi kutter noe i bistanden, er svært forutsigbart, men bekrefter bare vår påstand om at den norske bistandspolitiske debatten bare handler om hvor mye penger man skal gi, og ikke hva pengene går til. Høyre ønsker mest mulig utvikling, ikke mest mulig bistand. Derfor har vi fremmet forslag om å få mer åpenhet i bistanden, slik at det blir lettere å vurdere hvilken bistand som fungerer, og hvilken som bør forbedres. La meg opplyse om at Høyres bistandsbudsjett utgjør omtrent 0,98 pst. av BNI, noe som er høyere enn i alle Bondevik II-regjeringens budsjetter. Det er også langt over FNs målsetting om 0,7 pst.

Sentralt i vår bistandspolitikk er at politikken blir mer effektiv og bedre kvalitetssikret når den konsentreres tematisk og geografisk. Norge gir i dag bistand til i hvert fall 114 land, ifølge Norads tall, og blir kritisert i nyere rapport for å ha en altfor fragmentert politikk. Blant annet er norskfinansierte prosjekter veldig små i størrelsen, noe som betyr at vi har flere prosjekter å holde styr på enn andre store donorer. Derfor ønsker Høyre å kutte i bilateral bistand til Asia og fjerne den i Latin-Amerika. Det er ikke fordi det ikke er fattigdom der, men det er fordi vår innsats bør konsentreres og spesialiseres. Afrika sør for Sahara har både de fattigste landene og de landene som generelt har lengst igjen for å nå FNs tusenårsmål for utvikling.

Derfor mener Høyre at det er naturlig å prioritere den bilaterale bistanden til Afrika. Jeg håper at vi går foran og sikrer at Afrika også når FNs tusenårsmål. Jeg håper med dette at også Arbeiderpartiets representant Håheim har fått svar på sin kritikk av Høyre om at vi kutter i bistanden til Latin-Amerika.

Ivar Kristiansen (H) [12:38:22]: Bare et par kommentarer på slutten av debatten – først om motivasjon, som statsråd Faremo var inne på.

Når det gjelder å kutte én av to hjemreiser for ansatte, er det altså snakk om et beløp på 20–30 mill. kr av et forsvarsbudsjett på rundt regnet 35 mrd. kr. Jeg går ut fra at statsråden har fått med seg de reaksjonene som ansatteorganisasjonene BFO og Norges Offisersforbund har kommet med, som understreker hvor sterkt demotiverende dette er.

Så til det å lese forsvarsbudsjettet: Det ble fra regjeringshold i 2008 lovet at man skulle kompensere for den sektorspesifikke lønns- og priskompensasjonen i Forsvaret. Man har lenge sett at prisstigningen i denne sektor ligger over prisstigningen ellers i økonomien. Men jeg klarer ikke å lese om denne lønns- og priskompensasjonen nå er lagt inn i budsjettet.

Når det gjelder Svein Roald Hansens spørsmål om Høyre ikke er for effektivisering, tror jeg han vet svaret

der selv. Men i motsetning til i alle andre budsjett finner vi altså en bokført inntekt i forsvarsbudsjettet under begrepet «effektivisering». Men vi har hittil aldri klart – og det tror jeg ikke vi er alene om – å finne ut hvordan Forsvaret er i stand til å hente ut denne effektiviseringsgevinsten, som alle andre i offentlig sektor ser ut til å slippe unna.

Så til Laila Gustavsen, som avslørte en del av Høyres politikk i dag. Det var ikke noen spesielt vellykket avsløring, for Peter Gitmark har helt korrekt sagt det han har sagt – velbegrunnet også. Nå viser jo rundetidene at vi ligger på 0,98 pst., altså nokså nær 1 pst. av BNI. Vi måler det ikke slik. Vi har en annen tilnærming i Høyre til bistandspolitikken. Når det gjelder å åpne for større importkvoter – vi blir rammet av ganske sterke adjektiver i dag, fordi vi vil kutte i bistanden til verdens fattigste, merkelapper som flere talere fra de rød-grønne partiene har satt på oss – kan det være fristende å stille et spørsmål tilbake: Hvorfor har vi en importkvote på sauekjøtt fra de fattigste land i verden, eksempelvis fra Swaziland, Botswana og Namibia – den eneste varen disse fattige landene har å selge? Det sier altså velfødde Norge nei til, av hensyn til oss selv. Er det noe mindre hjertesatt?

Så helt til slutt: Statsråd Solheim skal ha sterk honnør for sitt bidrag for å styrke lovgivningen på kontinentalsokkelen. Så håper jeg dette med riksrevisjonsproblematikken får samme form for oppfølging.

Statsråd Erik Solheim [12:41:38]: Den første delen av denne debatten var preget av at Fremskrittspartiets representanter var såre over at utenriksministeren og jeg brukte tid på å kritisere deres alternative bistandspolitikk.

Så holdt jeg et innlegg som var fullstendig fremskrittspartifritt, og når jeg vender blikket utover og begynner å snakke om Sudan, er de jammen meg såre for det også! Det er ingen her som har antydning – uansett hvor mye både Høglund og Myhre gjør det – at det er dere som har skylden for krigen i Sudan. Det er ikke der det ligger. Det vi kritiserer, er at dere vil hindre at Norge kan gjøre fornuftige skritt for å bidra til å blegge den konflikten. De sørsudanesiske lederne har erklært at Norge er en strategisk partner i deres arbeid. De nordsudanesiske lederne setter veldig stor pris på hva vi gjør på oljesiden. Og, ærlig talt, utenriksminister Clinton ser på vår utenriksminister som en av sine nærmeste samarbeidspartnere i Sudan-politikken. Så USA vektlegger det vi gjør.

Mitt poeng er at denne rollen kunne Norge ikke ha spilt hvis ikke det hadde vært for at Kirkens Nødhjelp og Norsk Folkehjelp hadde drevet bistand i disse landene lenge, og hvis ikke det hadde vært for det faktum at Norge bruker i størrelsesordenen 600–700 mill. kr til ulike bistandstiltak, mange av dem også veldig politisk rettet i Sudan. Hvorvidt denne innsatsen er avgjørende for om det blir krig og fred i Sudan – jeg tror ikke vi skal overdrive Norges betydning, men det er noe som blir vektlagt, og som sudanese selv synes er veldig viktig, og som det helt sikkert ville være umulig å drive med Fremskrittspartiets bistandsbudsjett.

Fremskrittspartiets politikk er jo totalt forvirret – jeg håper det er et parlamentarisk uttrykk – for jeg har i denne debatten ikke hørt ett pent ord om bistand fra Fremskrittspartiets

partiet, og jeg har til nå – i hele mitt liv – knapt hørt ett pent ord fra representanten Myhre om bistand. På den ene siden bruker man all tid og alle krefter på å lete fram fornuftige motforestillinger og all kritikk som det er mulig å komme på, mot utviklingsinnsats. Det er den ene siden. På den andre siden har man jo ingen alternativ politikk. Til sjuende og sist er det bare å føre litt mindre penger på de samme budsjettpostene som den rød-grønne regjeringen har gjort. Men man vil altså bruke 19 mrd. kr på noe som man bruker all tid og alle krefter på å fortelle at ikke nytter, ikke har betydning, ikke er lurt. Det er dette som jeg føler er litt uansvarlig overfor den norske befolkningen. Hvis man tar sin egen retorikk på alvor, ville det vel være naturlig å sette kroner null og ikke 19 mrd. kr på bistandsbudsjettet. Hvis man mener at det er verdt 19 mrd. kr, må det jo være fordi mye av dette faktisk virker, men at man bare vil bruke litt mindre penger på det. Da kommer vi til det som er hovedsaken, og som er påpekt av flere debattanter: Fremskrittspartiet vil bruke mindre penger på dette, fordi man heller vil bruke pengene på skattelette og på en god del andre formål. Det er ingen her som har slått Høyre i hartkorn med Fremskrittspartiet. Vi ser en fundamental forskjell på Høyre og Fremskrittspartiet. Vi bare frykter det som nødvendigvis må bli et kompromiss mellom Høyre og Fremskrittspartiet, hvis de to partiene skulle komme i regjering sammen.

Presidenten: Også statsråder bes om å rette all tale til presidenten.

Statsråd Grete Faremo [12:45:04]: Jeg har fått noen direkte spørsmål og skal prøve å svare på dem.

Først vil jeg si at jeg er veldig glad for at Høyre nå er opptatt av veteran spørsmål, for når man går inn i perioden 2001–2005, ble det gjort svært lite – for ikke å si ingenting. Så regjeringen har hatt en stor jobb å gjøre. Det kvantespranget i veteranrettigheter som er gjort siden 2005, er verdt å merke seg.

Jeg er enig i omtalen av Bæreia som en stor ressurs, både for Forsvaret og for veteranene. Der er det omfattende aktiviteter, og vi ønsker å forsterke disse. Det foretas også en stor opprustning av anlegget. Vi skal vite å ta vare på dette senteret for å gi veteranene et godt og bedre tilbud enn i dag.

Spørsmålet om utflytting av generalinspektøren for Heimevernet til Terningmoen ble også tatt opp. Dette er en anbefaling fra forsvarssjefen, som jeg har fulgt opp, og følger også opp utflyttingen av de andre generalinspektørene. Nå kommer generalinspektøren for Heimevernet nær et av de sterkeste områdene norsk forsvar har, med Østerdalen Garnison. Det gir en mulighet for å kraftsamle kompetanse, økte karrieremuligheter og en god ledelse av Heimevernet.

Jeg er også enig med dem som har pekt på motivasjon som svært viktig, og det å bidra til økt trening og øving for Heimevernet er helt sentralt for økt motivasjon.

Det er ikke prioritert videreføring av ordningen med rene gratisreiser for forsvarsansatte. Det er ikke en rettighet, og det må ses i lys av at også antall pendlerreiser har økt.

Jeg er også kjent med diskusjonen om forsvarsbudsjettet reguleres riktig. Det er verdt å merke seg at det er faglig enighet mellom Forsvaret, Forsvarets forskningsinstitutt og Forsvarsdepartementet om det faktiske bildet og det årlige behovet for kompensasjoner i forsvarssektoren. Jeg går heller ikke ut fra at Høyre ønsker å se bort fra krav til interneffektivisering, og jeg oppfatter det dermed slik at Høyre ikke har grunnlag for å hevde det de gjør om reguleringen. Så langt vi vet i dag, er budsjettet for 2011 kompensert fullt ut for den forsvarsspesifikke kostnadsveksten, samtidig som hele kompensasjonen for 2011 først vil være på plass i løpet av året.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:48:22]: Det har vært en god og interessant debatt, synes jeg.

La meg starte med å kommentere et innlegg fra representanten Myrli, som var opptatt av politisk «støy» og detaljstyring – tror jeg var ord han brukte. Jeg synes det var et godt resonnement. Jeg synes at han tok veldig mange ting på kornet, og jeg regner med at det er en selvopplevd opplevelse fra i sommer han brukte som eksempel, da han startet tidlig en morgen på NRK og snakket om å forsvarre erstatningsordningen for veteraner og å stå inne for den ordningen som var vedtatt, men endte opp med å si noe helt annet i løpet av dagen. Så utvikling og progresjon kan være viktig for flere enn opposisjonen og kan da visselig også gjelde for posisjonens del. Det oppfatter jeg vel også at statsråden har snakket om – at man skal se videre på den ordningen som ligger per i dag.

I så måte skal man lytte til folk med erfaring. Jeg lærte faktisk i min første periode her at støy er et viktig verktøy for opposisjonen. Ja, det er det. Et av regjeringsmedlemmene i dag satt i samme komité som meg, og hvis jeg lærte en ting av ham, var det: bruk media, lag støy, få oppmerksomhet om politiske saker som er viktige. I så måte tror jeg ikke nødvendigvis at det er feil. Det handler mer om hvem som bruker det, når. Det er det store, springende spørsmålet.

Så pratet statsråd Faremo om å ta ansvar for det man gjør. Ja, det er vel ingen som er i tvil om at vi skal gjøre det, på samme måte som jeg oppfattet at statsråden var her på fredag og tok ansvar når det gjaldt diskusjonen rundt HV. Det er vel noe vi alle gjør.

Men at tilnærmingen skulle være lik, ville være en overraskelse, for da ville det ikke være noen politikk igjen. Det er jo ulikhetene som skaper en arena for debatt – den ulikheten som skaper arenaen for ulike synspunkter. Det er ulikhetene som skaper politisk interesse utenfor dette huset, og greier vi ikke å vekke den, har vi gjort en dårlig jobb som politikere. I så måte synes jeg dette er viktig.

Jeg registrerer også at flertallet ikke kommer til å støtte forslaget vårt om en levekårsundersøkelse. Det er begrunnet med at det jobbes med det i en stortingsmelding. Det tolker jeg som at man egentlig er enig om å stemme imot fordi det er feil forslagsstiller. Det er på en måte greit, samtidig som jeg synes det er litt trist og litt dumt. Jeg tror, og har også lært, at noe av styrken til det norske samfunnet er romslighet og toleranse. Selv om vi har dis-

kutert hvem som har skylden for krigen i Sudan i dag, tror jeg likevel at i den norske modellen er det en stor grad av romslighet, selv om verktøyet fram til målet kan være ulikt. Jeg registrerer at man ikke vil ha det. Jeg registrerer at man snakker fint om veteraner og veteranvirksomhet, og man snakker om at det skal komme en melding. Hvis noen har fortjent det, er det veteranene, utvilsomt, ikke minst ut fra det vesentlige faktum som gjelder Forsvaret og nasjonens omdømme. Dem vi sender ut på de skumleste oppdragene, de oppdragene som har størst risiko, må vi samtidig sørge for å gi et best mulig vern før, under og ikke minst etterpå, av hensyn til dem selv, men kanskje aller mest av hensyn til alle dem som sitter igjen hjemme og er bekymret hver eneste dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

(Votering, se sidene 1263 og 1273)

Sak nr. 3 [12:51:29]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om hjelp til flomofre i Pakistan (Innst. 92 S (2010–2011), jf. Prop. 10 S (2010–2011))

Afshan Rafiq (H) [12:51:59]: Flommen i Pakistan er en av de største naturkatastrofene verden har vært vitne til i nyere tid. Fem måneder har gått, tv-kameraene er borte, men situasjonen er fortsatt kritisk for veldig mange. At de i tillegg går en kald vinter i møte, gjør situasjonen enda verre. Nærmere 1 800 mennesker har så langt mistet livet, og over 20 millioner mennesker er rammet. Blant disse trenger nærmere 11 millioner mennesker nødhjelp.

Jeg var nylig i Pakistan og fikk anledning til å møte Pakistans statsminister Yousuf Raza Gilani. Han hadde et klart budskap, og det var at hjelpen fra det internasjonale samfunnet var helt nødvendig for Pakistan, men at koordineringen med pakistanske myndigheter ikke var god nok. Han ville sørge for å få på plass en strategiplan for målrettet hjelp til flomofrene de kommende årene, og han ønsket et bedre samarbeid fra det internasjonale samfunnet.

Jeg registrerer at regjeringen i denne proposisjonen også understreker at det har vært utfordringer knyttet til koordinering og rask respons, og at regjeringen vil arbeide for å sikre god koordinering internasjonalt og i kriseområdene. Det hadde vært veldig interessant å få vite mer konkret hvordan statsråden vil sørge for at det faktisk skjer. Skal flomofrene få den hjelpen de faktisk trenger, er det helt grunnleggende med en god og effektiv koordinering av hjelpeorganisasjonene. Uten et tett og godt samarbeid med de lokale aktørene vil ikke dette være mulig.

En annen viktig utfordring er at kvinner og barn – som er en meget sårbar gruppe – faktisk får den beskyttelsen og hjelpen de trenger. Drar man til de flomrammede områdene, er det påfallende at det stort sett er mennene som er ute, og som sikrer seg hjelp, mens kvinnene er gjemt bort. Jeg registrerte i en pressemelding etter at utviklingsminis-

teren hadde besøkt flomofrene i Pakistan i slutten av november i år, at statsråden uttrykte den samme bekymringen over kvinnenenes fravær.

Høyre er opptatt av at kvinner og barn sikres den hjelpen de har behov for. En måte å gjøre det på er å styrke det oppsøkende arbeidet fra hjelpeorganisasjonenes side, slik at de kommer i direkte kontakt med disse kvinnene.

I denne proposisjonen blir det foreslått bevilget 115 mill. kr til nødhjelp til flomofrene i Pakistan. Det samlede bidraget fra Norge til den humanitære responsplanen i Pakistan i 2010 vil etter dette utgjøre 400 mill. kr. Norge har med dette blitt en av de største giverne etter flommen i Pakistan.

Jeg synes også det er viktig å få frem kronprins Haakons enestående engasjement i denne saken. Det er faktisk slik at kronprinsen deltok bl.a. i et fakkeltog for flomofrene i Oslo, hvor kronprinsen viste sterk omtanke for de rammede, og oppfordret den norske befolkningen til å bidra med det de kunne. Jeg mener at det er et ganske sterkt signal til både befolkningen i Norge og til det internasjonale samfunnet.

I tillegg er det også verdt å nevne at mange norske og norsk-pakistanske organisasjoner og enkeltpersoner i Norge har gjort en kjempeinnsats for å samle inn penger til flomofrene. Det er flott at Norge, som ett av verdens rikeste land, har gått foran og tatt ansvar, og jeg håper at Norge blir et eksempel til etterfølgelse for andre land. Det er ganske avgjørende at hele det internasjonale samfunnet bidrar dersom man skal kunne gi nok hjelp til flomofrene

Situasjonen per i dag er at av 1,93 mrd. amerikanske dollar som FN har bedt om til sitt arbeid i flomområdene det neste året, er det kun 45 pst. som har kommet inn fra verdenssamfunnet. Så la oss håpe at det internasjonale samfunnet følger Norge og bidrar med mer hjelp, slik at flere mennesker kan reddes og sikres en tryggere fremtid.

Peter N. Myhre (FrP) [12:57:05]: Tv-kameraene er vel ikke helt slått av i Pakistan. Vi har alle sett beskrivelsene både i lyd og bilder fra katastrofen som har rammet landet, og behovet for hjelp er akutt.

Men nå er det ikke helt uten motforestillinger at Fremskrittspartiet stemmer for å bevilge 115 mill. kr til Pakistan. Dette burde Pakistan ha kunnet greie å ordne opp i selv. Landet er verdens sjette folkerikeste. I Pakistan bor det 177 millioner innbyggere. Det er nesten 40 millioner flere innbyggere i Pakistan enn det er i Russland. Pakistan er en stormakt i Asia. Pakistan er en atomvåpenmakt. Landet er også blant verdens mest korruperte.

Det må være pinlig for pakistanske myndigheter å måtte gå til det lille landet Norge for å be om millioner for å bøte på skader som er oppstått på grunn av at pakistanske myndigheter har unnlatt å sørge for avbøtende tiltak. Vannføringen i Indus og bielvene er tidvis ekstrem, og det oppstår storflommer av denne typen et par ganger i hvert århundre. Derfor trengs det flomdiker eller kanaler for avledning av flomvann. Dette har man visst i årevis, men pakistanske myndigheter har ikke gidde å gjøre noe med det.

Jeg må også si at 115 mill. kr til et land med 177 mil-

lioni innbyggere tilsvarer 65 øre per innbygger. En tilsvarende bevilgning i Norge, til et eller annet formål i Norge, altså 65 øre per innbygger, ville i forhold til norsk økonomi tilsvare en bevilgning på 3,5 mill. kr. 115 mill. kr – 65 øre per innbygger i Pakistan – burde Pakistan kunne greid å skaffe selv.

Hvis Norge skulle ha bedt om tilsvarende hjelp fra et land som har en trettifemtedel så mange innbyggere som det Norge har – som tilsvarer forholdet mellom Norge og Pakistan – ville vi kunne gå til et land med 140 000 innbyggere. Så små land er det ikke mange av. Det tilsvarer et land som f.eks. har en tredjedel av innbyggertallet i Luxembourg, og så skulle vi be dem om penger for å løse problemer i Norge.

Jeg synes det må være flaut for pakistanske myndigheter, som har unnlatt å gjøre de nødvendige tiltak over så lang tid, å gå verden rundt med lua i hånden for å be om millioner. Men under henvisning til den humanitære katastrofen som er oppstått, vil Fremskrittspartiet slutte seg til regjeringens forslag om 115 mill. kr til hjelp til flomofrene i Pakistan. Vi håper at bistandsministeren sørger for at midlene kommer til anvendelse på god måte, slik at flomofrene får full valuta for de pengene som Stortinget nå bevilger.

Statsråd Erik Solheim [13:00:31]: Flommen i Pakistan er en av de største naturkatastrofer i moderne tid. Den drepte ikke så veldig mange mennesker, kanskje opp mot 2 000, men når det gjelder materielle, økonomiske og sosiale skader, er det få katastrofer som er av liknende kaliber. Et sted mellom 15 og 20 millioner mennesker er berørt, og det var, for alle praktiske formål, et vandrende jordskjelv som startet oppe i Himalaya, beveget seg fra nord til sør gjennom Pakistan, og i deler av Sind, den sørligste provinsen i Pakistan, er det fortsatt vann ute.

Vi var, som Afshan Rafiq var inne på, i forrige uke og besøkte et av flomområdene i nærheten av byen Peshawar, hvor den norske flyktningshjelpen gjør en innsats. Det du ser der, er at ingen døde i selve flommen og heldigvis heller ingen etterpå i form av kolera eller andre sykdommer i etterkant, men folk hadde fullstendig fått ødelagt sitt livsgrunnlag. De hadde reddet livet, men de hadde ikke kunnet ta med seg husdyr, i en kultur hvor mange lever av husdyr. Jorda var vasket bort. Sårkornet var borte. Bare noen hadde fått såkorn slik at man kunne få vinteravling. Og husene, ja de best bygde mursteinshusene sto – og det var jo selvfølgelig de mest velståendes hus – mens alle dårlig bygde hus, dvs. fattigfolks hus, var vasket bort. Skoler og helsestasjoner var i ferd med å komme tilbake, men det vil ta veldig, veldig lang tid. Det typiske for dette er jo selvfølgelig at det er de aller fattigste som rammes hardest, og Pakistan er et stort land, men det er også et veldig fattig land. Det er flere fattige i Pakistan enn antakelig i alle land i Afrika bortsett fra i Nigeria. Så det er et land med stor fattigdom, jf. den foregående debatten om konsentrasjon om Afrika. India, selvfølgelig, har mange flere fattige enn noe land i Afrika.

Så det er de fattigste som rammes hardest, og vi har lang erfaring med at fattige har veldig problemer

med å komme tilbake igjen på lengre sikt etter en sånn katastrofe.

Norge vil gå inn med midler, og vi vil gjøre det gjennom å styrke FN-systemet slik at de kan samordne bedre, og vi vil gjøre det så langt det er mulig gjennom pakistanske myndigheter. Det er ikke fordi jeg ikke deler mange av Peter N. Myhres påpekninger av svakheter i Pakistan – jeg deler mange av dem – men det er fordi vi må hjelpe Pakistan til å ha et statsapparat som er bedre i stand til å håndtere slike katastrofer i framtiden, og da må vi gå gjennom dem. Og det er ingen andre samordningsinstanser i Pakistan enn pakistanske myndigheter og FN.

Når det er sagt, deler jeg også den oppfatningen at Pakistan må bidra mer selv. Det kan ikke fortsette å være slik, for å si det veldig enkelt, at en pakistansk bussjåfør i Oslo skal betale skatt eller gi til frivillige organisasjoner for å sende penger til Pakistan, mens den pakistanske eliten som er bosatt i Pakistan, selv ikke bidrar. Det er en uakseptabel situasjon, og jeg tok også opp med statsminister Gilani da jeg møtte ham, at vi må kunne forvente at Pakistan bidrar mer selv. Det kan Pakistan bare gjøre hvis Pakistan begynner å få et skattesystem hvor Pakistans innbyggere betaler skatt. I dag har Pakistan en av de laveste skatteprosentene noe sted i verden, f.eks. langt lavere enn India, nabolandet som man ofte sammenlikner seg med. Jeg kommer rett fra et seminar med Sonia Gandhi som veldig mye handlet om hvordan India skulle få mer skatteinntekter for å kunne bygge en mer velfungerende stat. Indias myndigheter har satt resolutt på dagsordenen hvordan man skal heve skattenivået i India, for å få penger til f.eks. den flomforebyggingen som Peter N. Myhre tok til orde for.

Pakistan har et ekstremt lavt skattenivå, og det er, for alle praktiske formål, bare den pakistanske middelklassen – lønsmottakere, men de er få – som betaler skatt. Topp pakistansk elite betaler nesten ikke skatt, og for en stor del blir de pengene som blir tjent, investert utenfor Pakistan, ikke minst i Midtøsten. Det er ikke et varig grunnlag for å bygge en sterk stat. Vi kan ikke i vårt samarbeid med Pakistan unnlate å peke på disse tingene. Jeg tok resolutt opp med Gilani at vi forventer at Pakistan lager et skattesystem, slik at Pakistan selv bidrar til utviklingen av landet. Det sa han seg enig i, men testen på dette er jo selvfølgelig om han følger det opp og gjør det.

La meg også si – uten å bli ufin – at jeg husker ennå den første meldingen vi fikk etter jordskjelvet i Sichuan i Kina for et par år siden. Det lød som følger på radioen: Fem mennesker er rapportert bekreftet døde i et stort jordskjelv i det vestlige Kina, og statsminister Wen har satt seg på flyet til jordskjelvområdet. Vel, da visste ethvert tenkende menneske at en av de to opplysningene var gale. Enten var dette et mye større jordskjelv enn at fem døde, eller så var det usant at Wen var på flyet. Vi vet svaret. Det var et svært jordskjelv, men det var sant at statsminister Wen resolutt hadde satt seg på flyet til jordskjelvområdet. Pakistans president forble i Europa i to uker etter at jordskjelvkatastrofen hadde inntruffet i Pakistan. Og ja, det er forskjeller. Det er f.eks. store sikkerhetsproblemer for Pakistans president ved å reise ut og bli sett på som å ta ledelsen i hjelpearbeidet på samme måten som statsminis-

ter Wen gjorde i Kina. Men det er likevel en kontrast som det må være lov å peke på, at mens kinesiske myndigheter på absolutt toppnivå kastet seg i selen, reiste ut, sto i ruinene og ble sett på som å vise omtanke for menneskene og ta ledelse i arbeidet, så har vi ikke sett den samme resolute responsen fra Pakistans ledelse.

Så konklusjonen er: Vi må hjelpe, vi skal hjelpe, og vi skal hjelpe på en sån måte at vi bidrar til å bygge gjennom dette en mer velfungerende pakistansk stat. Men vi må også ha lov til å stille krav til Pakistan om at landets egen elite begynner å betale skatt og bidrar til oppbygging av sitt eget land, og at landets politiske myndigheter blir sett på som å ta den samme resolute ledelsen i katastrofen i Pakistan, som f.eks. de kinesiske lederne gjør i Kina.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, se side 1275)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er klar til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 17 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Morten Høglund på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 2–17, fra Morten Høglund på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslagene nr. 1–16 er inntatt i innstillingen på side 93, mens forslag nr. 17 er omdelt på representantens plasser i salen.

Det voteres først over forslagene nr. 2–16, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ekspertgruppe for å bistå utviklingslandene i å forsere byråkrati og hindringer knyttet til handel.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en handelsfasiliteringsenhet for å stimulere til vekst i det private næringsliv i Afrika.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenopprette de norske generalkonsulatene i Minneapolis og Edinburgh.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet oversikt over alle prosjekter og prosjektpartnere som støttes gjennom EØS-midlene.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en «svarteliste» over de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor og treffer egnede tiltak for å motvirke korrupsjon i bistandsengasjementet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en uavhengig granskning av norskfinansierte bistandsorganisasjoner som påstås å ha vært delaktige i konflikten i Sudan.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en forvaltningsrevisjon av den norske bistanden til de palestinske selvstyremyndighetene.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å stanse all bistand til de palestinske selvstyremyndigheter som direkte eller indirekte støtter undervisning med et anti-israelsk eller antisemittisk budskap.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frihandelsavtalen mellom EFTA/Norge og Colombia frem til ratifisering i Stortinget.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en handelsfasiliteringsenhet for Afrika tilsvarende budsjett på om lag 200 mill. kroner.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere utviklingen av et levedyktig næringsliv som en integrert del av alle utviklingspolitiske intervensjoner.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en oversikt over hvordan norske tollbarrierer påvirker importmønsteret på varer fra u-land.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere erfaringene med mikrokreditt som et utviklingspolitisk virkemiddel.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta eksterne evalueringer av alle norske freds- og forsoningsinitiativer de siste 30 årene.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en evaluering av Norges deltakelse i FNs menneskerettighetsråd, UNHRC.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.15.17)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 17, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en levekårsundersøkelse for veteranene fra utenlandsoppdrag, med tanke på å kartlegge de utfordringer og tilpassningsvansker de har etter endt tjeneste. Undersøkelsen bør skje i nært samarbeid med veteranorganisasjonene.»

Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.15.51)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest foreta en grundig undersøkelse av bruken av bistand til Etiopia og

Uganda med sikte på å avdekke eventuelt politisk misbruk av bistandsmidlene.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.16.19)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2011 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 691 595 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 670 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ...	15 500 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	852 000	
	71	Diverse tilskudd	34 861 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn ...	145 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	40 418 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 590 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	29 047 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	80 212 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 316 434 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	72	EØS-finansieringsordningen 2004–2009, <i>kan overføres</i>	1 485 789 000	
	73	Den norske finansieringsordningen 2004–2009, <i>kan overføres</i>	1 147 538 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania 2007–2009, <i>kan overføres</i>	118 139 000	
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	100 000 000	
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	100 000 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	348 811 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	34 786 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	35 052 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	1 054 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ...	14 300 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	207 400 000	
144		Fredskorpset		
	1	Driftsutgifter	51 700 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 618 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	370 000 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	190 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 268 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	91 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i> ...	172 500 000	
	77	Utvexlingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	135 000 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetning	242 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	390 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	458 000 000	
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 075 600 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	215 600 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	647 725 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	175 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	340 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	318 600 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	1	Driftsutgifter	50 400 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 595 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 163 000 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 803 615 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 040 000 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	72	Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM), <i>kan overføres</i>	450 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	855 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	347 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	1 020 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	290 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) ...	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	864 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	165 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	291 420 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	120 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	814 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	762 500 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	394 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	240 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	91 086 000	
		Totale utgifter		32 979 130 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	13 989 000	
	2	Gebyrer for utlendingsaker ved utenriksstasjonene	62 400 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
		Totale inntekter		83 457 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	72	EØS-finansieringsordningen 2004–2009	156 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen 2004–2009	151 mill. kroner
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014	1 000 mill. kroner
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014	1 000 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	3 463 mill. kroner

2. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil USD 57 mill. i perioden 2009–2017 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.
3. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 1 350 mill. kroner over tre år i perioden 2011–2013 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.
4. tilskudd til International Finance Facility for Immu-

nisation II (IFFIm II) med inntil 1 500 mill. kroner i perioden 2010–2020 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

VII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011

kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling i Prop. 1 S (2010–2011).

VIII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2011 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme på inntil 3 300 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

IX

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Rwandadomstolen, Jugoslaviadomstolen og for regulært bidrag til FN.

X

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2011 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XI

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre tilskudd til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere, inklusive private og halvstatlige aktører, innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten og Det felles fond for råvarer.

2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIII

Deltakelse i IMF's låneordning til lavinntektsland som utsettes for økonomiske sjokk og kortsiktige betalingsbalanseproblemer

Stortinget samtykker i at Norge fra 2010 til 2012 kan delta i eksisterende og nye låneordninger under IMF rettet mot lavinntektsland med kortsiktige betalingsbalanseproblemer innenfor en totalramme på 14,1 mill. SDR.

XIV

Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale utviklingsbanker

Stortinget samtykker i at:

1. Norge i forbindelse med den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken bidrar med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 11 617 150. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2010–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
2. Norge deltar i den sjette generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen SDR 30 340 000. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2018, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
3. Den norske garantikapitalen i Den afrikanske utviklingsbanken økes med SDR 475 260 000.
4. Norge deltar i den niende kapitaløkningen i Den interamerikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 2 907 287. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
5. Den norske garantikapitalen i Den interamerikanske utviklingsbanken økes med USD 116 568 947.
6. Norge deltar i den fjerde kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 20 476 585. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
7. Den norske garantikapitalen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) økes med USD 320 800 000.
8. I forbindelse med endring av stemmefordelingen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) foretas det en justering av aksjeandelene til medlemslandene gjennom en selektiv kapitaløkning.

Norge deltar i den åttende selektive kapitaløkningen i forbindelse med endring av stemmevekten i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 4 393 527. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.

9. Den norske garantikapitalen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) økes med USD 69 000 000

XV

Deltakelse i kapitalfyllinger i Den globale miljøfasiliteten (GEF)

Stortinget samtykker i at Norge deltar i kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på 376 mill. kroner over perioden 2011–2013. Innbetalingene belastes kap. 170 FN-organisasjoner mv., post 78 Bidrag andre FN-organisasjoner mv.

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet og Høyre ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.16.56)

Videre var innstilt:

XVI

Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til en gjennomgang av organiseringen av Nordisk Ministerråd med sikte på en forenkling, effektivisering og fokusering av arbeidet.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

Rammeområde 8

(Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2011 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	324 472 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	17 446 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 608 550 000	
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 239 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 512 049 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	163 794 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	229 483 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	66 267 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	265 000 000	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsutgifter	2 592 246 000	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	141 985 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsutgifter	1 913 817 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	50	Overføring Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	73 984 000	
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	6 096 000	
1731		Hæren		
	1	Driftsutgifter	5 288 514 000	
1732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 282 481 000	
1733		Luftforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 968 358 000	
1734		Heimevernet		
	1	Driftsutgifter	1 048 559 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	966 010 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	2 377 209 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	1 006 530 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	51 680 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 131 884 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	134 000 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	99 790 000	
1790		Kystvakten		
	1	Driftsutgifter	977 565 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	491 502 000	
1792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsutgifter	1 187 463 000	
1795		Kulturelle og allmenntilgode formål		
	1	Driftsutgifter	239 877 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	1 647 000	
	72	Overføringer til andre	2 055 000	
		Totale utgifter		39 248 552 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	223 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	3 448 250 000	
	47	Salg av eiendom	153 150 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4720	1	Felles ledelse og kommandoapparat Driftsinntekter	53 011 000	
4723	1	Nasjonal sikkerhetsmyndighet Driftsinntekter	2 601 000	
4725	1	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben Driftsinntekter	49 451 000	
	70	Renter låneordning	36 000	
4731	1	Hæren Driftsinntekter	45 605 000	
4732	1	Sjøforsvaret Driftsinntekter	37 229 000	
4733	1	Luftforsvaret Driftsinntekter	161 552 000	
4734	1	Heimevernet Driftsinntekter	8 381 000	
4740	1	Forsvarets logistikkorganisasjon Driftsinntekter	108 046 000	
4760	48	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	134 000 000	
4790	1	Kystvakten Driftsinntekter	400 000	
4791	1	Redningshelikoptertjenesten Driftsinntekter	449 001 000	
4792	1	Norske styrker i utlandet Driftsinntekter	10 368 000	
4795	1	Kulturelle og allmenntilgode formål Driftsinntekter	2 413 000	
4799	86	Militære bøter Militære bøter	500 000	
		Totale inntekter		4 664 217 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
 - a. inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
 - b. inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

2. ta med ubrukte merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	
	1	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsutgifter	32 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	600 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	100 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	600 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter	825 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	115 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	18 500 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	165 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	2 900 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	75 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter	55 mill. kroner
1795		Kulturelle og allmennyttige formål	
	1	Driftsutgifter	2 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	22 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2011 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går fram av Prop. 1 S (2010–2011).

2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som nye prosjekter i Prop. 1 S (2010–2011), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2010–2011), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.

4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2010–2011).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.
7. inkludere gjennomføringskostnader i investeringsprosjektene for eiendom, bygg og anlegg på post 46 og 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelse. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NAMSA, andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Organisasjon

Stortinget samtykker i at rekruttutdanningen for Sjøforsvaret videreføres på Madla.

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.17.48)

Videre var innstilt:

XI

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en fullstendig ekstern evaluering av dagens integrerte strategiske ledelse i forsvarssektoren.

XII

Stortinget ber regjeringen påse at HVs innsatsstyrke Varg består med en lokal ledelse.

XIII

Stortinget ber regjeringen legge fram en melding om Heimevernets utvikling.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti står bak innstillingen, så presidenten regner med at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.35)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I

På Svalbardbudsjettet for 2011 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1		Svalbard kyrkje		
	1	Driftsutgifter	4 011 000	
2		Tilskot til kulturelle formål m.m.		
	70	Tilskot til velferdsarbeid på Svalbard	960 000	
3		Tilskot til Longyearbyen lokalstyre		
	70	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	108 176 000	
4		Tilskot til Svalbard museum		
	70	Tilskot til Svalbard museum	5 825 000	
5		Sysselmannen (jf. kap. 3005)		
	1	Driftsutgifter	31 900 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
6		Sysselmansens transportteneste (jf. kap. 3006)		
	1	Driftsutgifter	76 775 000	
7		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	4 000 000	
9		Kulturminnetiltak		
	1	Driftsutgifter	2 175 000	
11		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard		
	1	Driftsutgifter	1 429 000	
17		Refusjon til Norsk Polarinstitut		
	50	Refusjon	2 950 000	
18		Fyr og radiofyr		
	1	Driftsutgifter	3 675 000	
19		Statens bygningar på Bjørnøya og Hopen		
	1	Driftsutgifter	6 300 000	
20		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 3020)		
	1	Driftsutgifter	11 750 000	
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 100 000	
22		Likningsforvaltninga for Svalbard		
	1	Driftsutgifter	2 860 000	
		Totale utgifter		266 886 000
Inntekter				
3005		Sysselmanen (jf. kap. 5)		
	1	Diverse inntekter	200 000	
3006		Sysselmansens transportteneste (jf. kap. 6)		
	1	Leigeinntekter	900 000	
3020		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 20)		
	1	Inntekter	3 600 000	
3030		Skattar og avgifter		
	70	Skattar m.m.	162 000 000	
	71	Utførselsavgift	8 000 000	
	72	Utmålsgebyr, årsavgift	1 100 000	
3035		Tilskot frå statsbudsjettet		
	70	Tilskot	91 086 000	
		Totale inntekter		266 886 000

II

*Formues- og inntektsskatt mv. til Svalbard for inntektsåret 2011**§ 1 Bruksområde for vedtaket*

Dette vedtaket gjeld utskrivning av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2011 etter føresegnene i lov av 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard. Vedtaket gjeld òg som grunnlag for utskrivning av forskot på skatt for inntektsåret 2011, jf. lov om skatt til Svalbard § 5-1.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

- a. Personleg skattepliktig og dødsbu:
Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten og kommunane (maksimumssats).
- b. Selskap og samanslutning som nemnt i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritakne etter skattelova kapittel 2:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a. Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2:
Låg sats: 8 pst.
Høg sats: 22 pst.
- b. Anna inntekt: 16 pst.
Personlege skatteytarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt som omfattast av bokstav b. på 20 000 kroner.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt skal formue og inntekt avrundast nedover til næraste heile krone.

§ 5 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Inntekt etter svalbardskattelova § 6-3

For inntekt som blir skattlagt etter svalbardskattelova § 6-3, skal satsen vere 2 pst.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2011 kan bestille varer for inntil 3 mill. kroner ut over den totale løyvinga som er gitt under kap. 5 post 1 på svalbardbudsjettet.

IV

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2011 kan overskride løyvinga under

1. kap. 5 post 1, tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3005 post 2
2. kap. 6, post 1, tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3006 post 2.

V

Meirinntektsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Fornying-, administrasjons- og kyrkjedepartementet i 2011 kan overskride løyvinga under kap. 20 post 1, tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3020 post 1.

VI

Avgift av kol som blir utført frå Svalbard for budsjetterminen 2011

For budsjetterminen 2011 skal det svarast avgift til

statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter følgjande satsar:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna.
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2010 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Utgifter	
150		Bistand til Afrika	
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres, reduseres</i> med	115 000 000
		fra kr 2 808 500 000 til kr 2 693 500 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres, økes</i> med	115 000 000
		fra kr 375 000 000 til kr 490 000 000	

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 4 [13:19:29]

Referat

1. (122) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Hans Frode Kielland Asmyhr og Per Sandberg om å forby hijab, niqab, burka og andre religiøse eller politiske symboler som del av arbeidsantrekk for norske dommere (Dokument 8:42 S (2010–2011))

Enst.: Sendes justiskomiteen.

2. (123) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sonja Mandt, Inga Marte Thorkildsen og Steinar Gullvåg om å vurdere endringer i lov om bustadbyggingerlag eller annet lovverk for å hindre innsidehandel og spekulasjon (Dokument 8:45 S (2010–2011))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
3. (124) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial (Dokument 8:47 S (2010–2011))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.20.